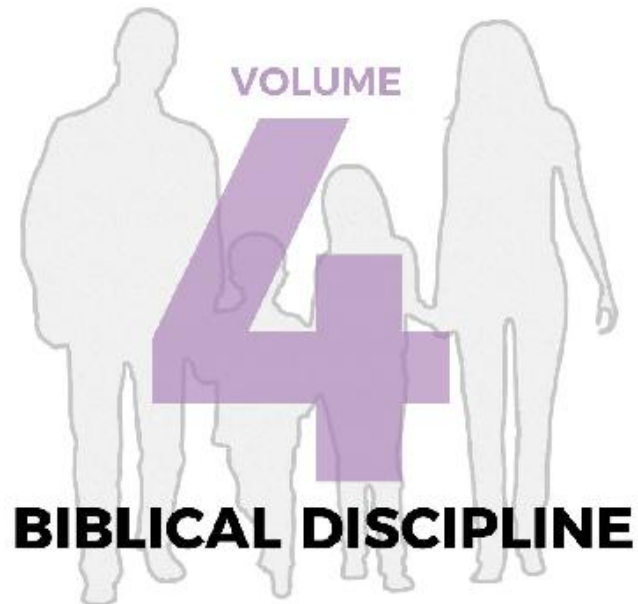

Craig Caster

*Nidhamu ya Kibiblia ni juzuu ya 4
katika Uzazi ni safu ya Huduma.*

Vyeo Vingine katika Uzazi ni Mfululizo wa Wizara

*Uzazi wa Mabadiliko (juzuu ya 1)
Mawasiliano ya Upendo (juzuu 2)
Wazoe watoto wako (juzuu ya 3)
Mwongozo wa Kiongozi*

Vitabu vingine vya Kazi na FDM.dunia

*Ukweli wa Msingi wa Kikristo: Msingi Mkali wa Mwanafunzi na Craig Caster
Ndoa ni safu ya Huduma na Craig Caster
Kuelewa Vijana na Craig Caster*

[Vitabu](#) vyote [vya](#) kazi vya [FDM. Vinapendekezwa](#) kwa masomo ya kibinafsi, kwa vikundi vidogo, kama zana za uanafunzi, na katika ushauri.

Tafadhali kumbuka: Kurasa zote tupu kutoka kwa kitabu cha asili zimeondolewa
Nambari zingine za kurasa zinaweza kurukwa kwa sababu hii.

Nidhamu ya Kibiblia

Uzazi ni Mfululizo wa Wizara

Juzuu ya 4

Kwa Familia za Jadi, Mchanganyiko, na Mzazi Mmoja

Craig Caster

Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu, mkiwafundisha kushika yote niliyowaamuru ninyi; na tazama, mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari. (Mathayo 28: 19-20)

FAMILY DISCIPLESHIP MINISTRIES

Simu: (619) 590-1901

Barua pepe: info@FDM.world

Wavuti: www.FDM.world, www.discipleshipworkbooks.com

Nidhamu ya Kibibilia, Uzazi ni Mfululizo wa Huduma, Juzuu 4, na Craig Caster ISBN

978-1-7331045-9-3

Chapisha na Toleo la Elektroniki Hakimiliki © 2020 na Craig Caster. Haki zote zimehifadhiwa.

Marekebisha ya 09012020

Isipokuwa imeonyeshwa vingine, nukuu zote za Maandiko zimechukuliwa kutoka New King James Version®. Hakimiliki © 1982 na Thomas Nelson. Inatumiwa na ruhusa. Haki zote zimehifadhiwa.

Nukuu za maandiko zilizowekwa alama ya ESV zimechukuliwa kutoka kwa ESV® Bible (The Holy Bible, English Standard Version®). Toleo la Nakala la ESV ®: 2016. Hakimiliki © 2001 na Crossway, huduma ya uchapishaji ya Wachapishaji wa Habari Njema. Maandishi ya ESV ® yametengenezwa tena kwa kushirikiana na kwa idhini ya Wachapishaji wa Habari Njema. Uzazi usioidhinishwa wa chapisho hili ni marufuku. Haki zote zimehifadhiwa.

Nukuu za maandiko zilizowekwa alama NASB zimechukuliwa kutoka NEW AMERICAN STANDARD BIBLE®, Hakimiliki © 1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1972, 1973, 1975, 1977, 1995 na The Lockman Foundation. Inatumiwa na ruhusa.

Nukuu za maandiko zilizoandikwa NIV zimechukuliwa kutoka kwa BIBLIA TAKATIFU, NEW INTERNATIONAL VERSION®, NIV® Hakimiliki © 1973, 1978, 1984, 2011 na Biblica, Inc. © Inatumiwa na ruhusa. Haki zote zimehifadhiwa duniani kote.

Nukuu za maandiko zilizowekwa alama ya NLT zimechukuliwa kutoka kwa *Biblia Takatifu*, New Living Translation, hakimiliki © 1996, 2004, 2015 na Tyndale House Foundation. Inatumiwa na ruhusa ya Tyndale House Publishers, Inc., Carol Stream, Illinois 60188. Haki zote zimehifadhiwa.

Bila kuzuia haki chini ya hakimiliki iliyohifadhiwa hapo juu, hakuna sehemu ya chapisho hili - iwe katika muundo wa kuchapishwa au wa e-kitabu, au nyingine yoyote iliyochapishwa -inaweza kuzalishwa, kuhifadhiwa au kuletwa katika mfumo wa kurudisha, au kupitishwa, kwa namna yoyote au kwa njia yoyote (elektroniki, mitambo, kunakili, kurekodi, au vinginevyo), bila idhini ya maandishi ya awali.

Yaliyomo

Dibaji	vii
Utangulizi	ix
Somo la 1: Utangulizi wa Nidhamu	1
Somo la 2: Tabia ya kukomaa	9
Somo la 3: Kwanini Nidhamu?	21
Somo la 4: Zana Nne za Mafunzo ...	27
Somo la 5: Mafunzo bila maelewano ...	33

Somo la 6: Kaa kwenye Njia	41
Somo la 7: Mafunzo kwa Watoto Wachanga.	47
Somo la 8: Kanuni za Uchapaji	59
Somo la 9: Marekebisho mazuri dhidi ya	65
Somo la 10: Mafunzo kupitia ujana	71
Somo la 11: Kuanza upya	81
Somo la 12: Kukiri na Msamaha.	87
Somo la 13: Kutoa Msamaha	93
Somo la 14: Mkutano wa Familia	99
Rasilimali za Kiambatisho	105
Maelezo ya mwisho	141
Kuhusu mwandishi	143
Kuhusu Wizara za Uanafunzi wa Familia	145

Dibaji

Wazazi wengi watakubaliana angalau mambo mawili: kulea watoto kunaweza kuwa nzuri *na ngumu*. Marekebisho lazima yafanywe kwa upekee wa kila utu, na kuwafanya watoto waburudishwe inaweza kuwa changamoto. Lakini mdudu halisi ni nidhamu. Wanandoa lazima wafanye kazi kama timu, wazazi wasio na wenzi wanafanya kazi bila chelezo, na kila mzazi anakabiliwa na changamoto ya kulinda na kumfundisha kila mtoto kutoka kuzaliwa hadi kuwa mtu mzima. *Wakati*, *wapi*, *vipi*, *kiasi gani*, *mara ngapi*, *kwa muda gani*, na *hii inafanya kazi kweli* ni maswali machache tu yanayosonga mawazo ya mzazi anayekodolea macho uso wa mtoto wa thamani, mtiifu. Ukweli ni kwamba, wazazi wengi leo hawajui wapi waelekee, wanaamini wazazi wao wenyewe walifanya kazi nzuri tu, na wanajiona hawana vifaa vya kutosha.

Lakini kuna msaada kwa wale ambao watasikiliza. Mungu, muumba wa vitu vyote, hajatuacha bila mwongozo. Yeye ndiye muundaji wa taasisi tunayoiita familia na ametupa maagizo wazi katika Neno lake juu ya jinsi ya kufanikiwa. Tunahitaji kuchukua hii kwa uzito kwa sababu tuna adui. Biblia inatuambia kwamba Ibilisi, Shetani, anafanya kazi dhidi yetu na angependa kuvunja nguvu za familia, ambayo pia ni shambulio dhidi ya kanisa, jamii, na ushuhuda wetu wa Kikristo kwa ulimwengu uliopotea. Lakini Mungu, akijua mahitaji yetu yote, hutupa Neno Lake na Roho Mtakatifu, ambayo ni ya kutosha kushinda vita vyovyote.

Kwa kusikitisha, Wakristo wengi hawajui kwamba Biblia ni muhimu kwa kulea watoto, kwa hivyo wanageukia uzoefu wa zamani au falsafa ya ulimwengu kupata msaada. Lakini sasa ni wakati wa kusikiliza na kutafuta hekima na mwongozo wa Mungu ili kuimarisha familia zetu. Ikiwa hatuko tayari kujitiisha kwa Muumba wetu, basi tunaweza kutarajia nini kwa siku zijazo? Tunapofanya kazi nje ya mapenzi ya Mungu, matokeo yake ni machafuko na uharibifu. Inaweza kuja polepole, kwa hivyo hatujui, lakini mwisho ni maumivu.

Uzazi ni safu ya Huduma itakusaidia kujifunza mpango wa Mungu wa kulea watoto. Iwe unafanya kazi kama familia ya jadi, familia iliyochanganywa, familia ya mzazi mmoja, au babu na nyanya wakilea wajukuu, kanuni za Mungu za uzazi ni bora na za kweli. Sisi sote ni watoto wa Mungu, mzazi na mtoto sawa, na hatatuacha kamwe bila uwezekano wa maisha yaliyojaa furaha na mafanikio.

Mungu akubariki kupitia kanuni zake nzuri, zinazobadilisha maisha na abariki familia yako unapomruhusu akubadilishe uwe mzazi anayetaka uwe.

Omba sala hii pamoja.

Mpendwa Bwana Yesu, tunaomba msaada wako na hekima kuwa wazazi ambao wanakuheshimu na kukutukuza. Tafadhali tupe imani ya kukuamini wewe na neema ya kubadilisha yale mambo tunayofanya vibaya. Tusaidie kuanza kufanya mapenzi yako kwa jinsi tunavyowapenda na kuwafunza watoto wetu. Amina.

vii

Utangulizi

Kitabu hiki kimeundwa kukuleta kwenye njia ya uanafunzi, ambayo inamaanisha kutembea katika kanuni za Mungu. Tunapotumia maneno kama *kutembea*, tunatumai unaelewa kuwa kuishi katika kanuni hizi ni muhimu kama kujifunza kutembea.

Malengo ya kitabu chetu cha kazi ni:

1. kukuonyesha kuwa Mungu hutoa kanuni za uzazi,
2. kukupa vifaa na matumizi ya kutumia kanuni hizi, na
3. kuongoza familia yako katika msamaha, uponyaji, na umoja unaokuja kwa kumtii Mungu.

Huduma za Uanafunzi wa Familia zipo kusaidia kuelimisha mwili wa Kristo katika maeneo muhimu. Kushindwa katika ufuasi kunahusiana moja kwa moja na kutofaulu katika uzazi. Na tunajuaje hii? Kwa kile tumeona, uzoefu, na kupatikana katika takwimu zilizothibitishwa leo.

Mchakato

Utafiti umegawanywa katika juzuu nne. Anza na ujazo 1 na endelea kupitia kila ujazo kwa mpangilio. Kuruka kwa sauti au sehemu ambayo inachochea shauku yako inajaribu lakini haishauriwi, kwa sababu kila ujazo na somo hujengwa juu ya mwenzake. Kwa mfano, kweli unataka kumfundisha mtoto wako nidhamu ili uweze kuendelea na somo hilo, lakini kuna kanuni za kibiblia ambazo lazima zifunzwe kabla ya kuadibu kwa njia ya kimungu. Jitahidi kumaliza somo moja kila siku kwa siku tano. Kujenga masomo ya kila siku na msimamo ni ufunguo wa mafanikio ya kiroho.

Kanuni hizi zimejaribiwa na kuthibitika kufanikiwa. Nimepata uzoefu katika maisha yangu mwenyewe, familia yangu mwenyewe, na pia kupitia maisha ya watu isitoshe katika madarasa ya ushauri na uzazi. Tafadhali elewa, hii *sio* mwongozo wa "Hatua tano Rahisi za Uzazi". Ufuasi wa kibiblia ni kazi ngumu na itakuhitaji ubadilishe mitazamo na tabia zako. Mchakato utahitaji kujitolea na kujitolea ili kufanikisha kanuni.

Kuanzia Kila Siku

- Angalia kila somo la kila siku kama wakati unaotumiwa na Mungu wako, na mtarajie Yeye azungumze nawe kupitia Neno Lake.
- Anza kila siku na maombi, ukimwomba Mungu akufunulie ni wapi unahitaji kubadilika na kukupa uwezo wa kutumia kile unachojifunza.
- Kuwa na mawazo ya kutafakari. Usikimbilie kusoma tu kusema kwamba umemaliza. Mpe Mungu wakati wa kusema nawe, na tafakari juu ya yale unayojifunza.

Mambo ya Kumbuka

- Kazi hii ni kipaumbele kipya na itahitaji muda wa kujitolea. Masomo yanapaswa kufanywa kila siku. Ukikosa siku, *usiiruke*, lakini fanya kazi kumaliza masomo yote kwa utaratibu.

- Wakati mwingine tunaanzisha miradi na hatumalizi. Fikiria umuhimu wa jukumu lako la uzazi na fanya uamuzi wa kumaliza masomo haya kwa uaminifu. Omba juu ya vipaumbele vyako na kile unachoweka mbele ya ahadi hii. Pata msaada wa mshirika wa uwajibikaji kwa sala na kusoma ikiwa ni lazima.
- Ikiwa umeoa, mwenzi wako ni mshirika muhimu katika juhudi hii. Soma pamoja au kando, lakini kila wakati jadili kile ulichojifunza kwani kinahusiana na maswala ya ndoa na uzazi na mabadiliko.
- Masomo yanaweza kutofautiana katika idadi ya habari iliyowasilishwa. Baada ya kumaliza kila moja, tazama mbele kwa somo linalofuata kupanga muda wako na Mungu na kufaidika zaidi.
- Nafasi hutolewa kwa kujibu maswali na kurekodi mawazo yako na sala. Ikiwa umepakua na kuchapisha kitabu hiki cha kazi, tunashauri uweke kwenye binder ya pete tatu na ujumishe karatasi ya ziada ya uandishi wa kibinafsi na noti.

CHIMA ZAIDI

Sehemu hii inaashiria fursa ya kusoma Maandiko na kuihusisha na mada inayowasilishwa. Wakati wa mchakato huu wa uanafunzi utafahamiana zaidi na Biblia, kanuni za kibiblia za uzazi, na kile ambacho Mungu anatarajia kutoka kwako kama mzazi.

Kujichunguza

Unapojifunza kanuni za kibiblia, sehemu hii hutoa wakati wa kujichunguza, kutafuta maeneo ambayo uboreshaji wa kibinafsi unahitajika. Nafasi hutolewa kwa orodha ya ufahamu, maungamo, na maombi ya nguvu na hekima kufanya mabadiliko hayo. Kipengele kimoja cha mchakato wa uanafunzi ni uwaipigaji wa kina. Ikiwa Mungu anafunua kuwa umemkosea mwenzi wako au watoto wako, unapaswa dhambi yako kwenye msamaha. Jizoeze hii mara kwa mara hata ikiwa haijulikani kufanya hivyo.

MPANGO WA HATUA

Baada ya kusoma kanuni za kibiblia, sehemu hii inakupa changamoto ya kuchukua hatua na kutumia kile ulichojifunza kwa maisha yako. Ili kuwa wanafunzi wa kweli lazima tuelewe kwamba Mungu hatamani tu tuweze kukua katika maarifa, lakini pia anahitaji tuiishi.

Rasilimali za Kiambatisho

Tafadhali chukua faida ya viambatisho mwisho wa kitabu cha kazi. Wako kwa ukuaji wako, na tunawarejelea katika kitabu cha kazi. Kabla ya kuanza safari hii nzuri, tafadhali jaza *Kiambatisho A: Barua ya Kujitolea kwa Mzazi* (juzuu 1).

Mwongozo wa Kiongozi

Mwongozo wa kiongozi unapatikana kwenye FDM.world chini ya Upakuaji wa Huduma Bure. Vifaa vyote kwenye wavuti yetu huzingatia uanafunzi na hutolewa bure.

x

Craig Caster

Somo 1

Utangulizi wa Nidhamu

Wazazi mara nyingi huweka umuhimu zaidi katika nidhamu kuliko uanafunzi, lakini angalia kwamba tulijifunza ufuasi kwanza katika juzuu ya 3, *Funza Watoto Wako*. Uanafunzi ni msingi wa kuishi maisha ya Kikristo, na kila kitu kimejengwa juu yake. Yesu aliwaambia wafuasi wake, "Basi nendeni mkafanye mataifa yote kuwa wanafunzi" (Mathayo 28:19). Mamlaka haya yanatumika kwa huduma katika nyumba zetu.

Kama wazazi, ni jukumu letu kuwafundisha watoto wetu. Ili kufanya hivyo, tunahitaji kuwa wanafunzi wa Kristo sisi wenyewe, kupitia masomo ya kibinafsi ya Biblia na kuishi kwa utiifu. Matokeo yake ni uhusiano wa kudumu na Kristo, ambao unatuwezesha kutunza familia zetu vizuri. Ufuasi huu ni muhimu: Yesu kwa mzazi, kisha mzazi kwa mtoto. Wakati uhusiano wetu na Kristo unabadilisha sisi, tunaleta utukufu kwa jina lake.

Katika kitabu hiki cha kazi, tutagundua nidhamu ya kibiblia ni nini na *sio nini*. Bila kujua, mengi ya yale ambayo wazazi hufanya hayana tija na hayatawaleta watoto wao kwenye ukomavu. Lakini Mungu ametupa habari zote tunazohitaji kwa mafanikio. Ana mpango wa sisi kufuata.

JAMBO LA KWELI

Sanduku kama hii hutoa ufafanuzi wa maneno au vishazi kutoka kwa Biblia. Tumechukua tahadhari kubwa kutumia faharasa za Biblia zinazojulikana, zenye sauti za kimantiki na ufafanuzi kwa ufafanuzi, unajelewa hapa bwezekana. Wengi unapaswa dhambi yako kwenye msamaha. Jizoeze hii mara kwa mara hata ikiwa haijulikani kufanya hivyo. *Kiambatisho T: Kamusi*.

Kipepeo

Wacha tuanze na mtazamo wa kupendeza juu ya nidhamu. Mvulana wa miaka tisa alikuwa akitembea kutoka shuleni siku moja na alikuta cocoon ikining'inia kwenye tawi. Alikuwa ameona video juu ya jinsi kipepeo anatoka kwenye kifukoni, kwa hivyo alivunja tawi, akalileta nyumbani, na kuliweka kwenye jar iliyo na mashimo kwenye kifuniko. Kila siku alikuwa akirudi nyumbani kutoka shuleni na kukodolea macho cocoon – akitumaini angeweza kuona muujiza huu ukitendeka.

Siku moja kulikuwa na chozi kidogo kwenye cocoon, na kipepeo alikuwa akijaribu kutikisa. Kwa hivyo alikaa kwa masaa kadhaa, akiangalia, lakini mvulana wa miaka tisa ana umakini mdogo wa umakini. Mwishowe, hakuweza kuhimili tena. Akafungua jar, akatoa kifaranga, na kuanza kukata kwa uangalifu pamoja na chozi na mkasi mdogo. Mara cocoon ilipofunguliwa, akatoa kipepeo, lakini ilionekana ya kuchekesha. Mwili ulikuwa unene, na mabawa yalikuwa yamekauka. Ilikuwa nzito sana hata haikuweza kushikilia uzito wake mwenyewe.

Aliendelea kutazama, akiamini ataona kitu hiki cha kushangaza kikigeuka kipepeo mzuri. Hata aliichukua na kujaribu kusaidia, lakini haingefanya chochote. Hatimaye, ilikufa mbele ya macho yake.

Kipepeo huyo alikufa kwa sababu mchakato kamilifu wa Mungu – mapambano, shida, na ugumu wa kutoka kwenye kifurushi – hulazimisha maji kutoka mwilini kuingia kwenye mabawa. Halafu, inapoingia angani, hewa hugusa mabawa yake na kuyakausha ili iweze kuruka. Kwa kuondoa mapambano ambayo Mungu alikuwa ameyapanga, kijana huyo alimuua kipepeo.

CHIMA ZAIDI

Eleza maana ya aya ifuatayo.

1

Nidhamu ya Kibiblia

Sasa hakuna adhabu inayoonekana kuwa ya kufurahisha kwa sasa, lakini ni chungu; Walakini, baadaye huzaa matunda ya amani ya haki kwa wale ambao wamezoezwa nayo. (Waebrania 12:11)

Kwa kushindwa kuwaadhibu watoto kama vile Mungu alivyopanga – na kuamuru – wazazi kwa kweli wanawazuia kukua hadi kukomaa. Hakuna mtu anayependa nidhamu, na wengi wetu tunapambana na mamlaka. Ni asili yetu ya kibinadamu. Watoto mara nyingi watajibu nidhamu na mamlaka kwa usumbufu au aina fulani ya mapambano ya kihemko. Ni kawaida kwa wazazi (haswa mama) kutaka kuondoa mapambano haya. Lakini kwa kufanya hivyo, kama kipepeo, wazazi wanaweza kuchangia uharibifu wa mtoto.

Wakati hatujafuata kwa nidhamu inayofaa, hatuingizi tabia ambazo Mungu hutaka kwa watoto wetu. Kwa kuwa watoto hawakua kawaida kuwa watu wazima, lazima wafundishwe kulingana na Neno la Mungu na mpango wake. Ikiwa hii haijafanywa, wengi watapata matokeo. Ukosefu wa mafunzo kunaweza kusababisha aina nyingi za kufeli maishani. Inashangaza kwamba magereza hayajajazwa tu na watu "wabaya", lakini na watu wengi wa wastani ambao hawakupata mafunzo sahihi kukuza tabia ya kukomaa.

CHIMA ZAIDI

Orodhesha michakato na matokeo ya nidhamu nzuri na mbaya. Wajibu wa wazazi ni nini?

Fimbo [mamlaka] na kukemea [mafunzo] hutoa hekima,
Lakini mtoto aliyeachwa mwenyewe huleta aibu kwa mama yake. (Mithali 29:15)

Yeye aachaye fimbo yake [mamlaka] humchukia mwanawe,
Lakini anayempenda humwadhibu mara moja. (Mithali 13:24)

Mwadhivu mwanao wakati tumaini liko,
Wala usitie moyo wako juu ya uharibifu wake. (Mithali 19:18)

2

Craig Caster

Kuwafundisha watoto wetu ni jambo ambalo Mungu ametuita tufanye (Mithali 22: 6; Waefeso 6: 4). Mara nyingi haifurahishi na mara nyingi ni ngumu sana. Kama vile vipepeo wanavyopambana kutoka kwenye vifungo vyao, watoto wetu hawafurahii mapambano ya kuadhibiwa kwa muundo sahihi wa Mungu wa ukomavu (Waebraia 12:11). Lakini lazima tufuate.

Mfalme Sulemani mwenye busara, akijua tabia yetu ya asili ya kudharau nidhamu, alimhimiza mwanawe kufikiria vinginevyo na afikirie sababu ya baba wazuri kuwasahihisha watoto wao.

Mwanangu, usidharau adabu ya Bwana;
Wala usichukie kusahihishwa kwake;
Kwa maana Bwana humpenda anayempenda.
Kama vile baba mwana ambaye anampenda. (Mithali 3: 11-12)

Ikiwa hatuna lengo wazi la nidhamu na kumfundisha mtoto hadi kukomaa, basi haitatokea.

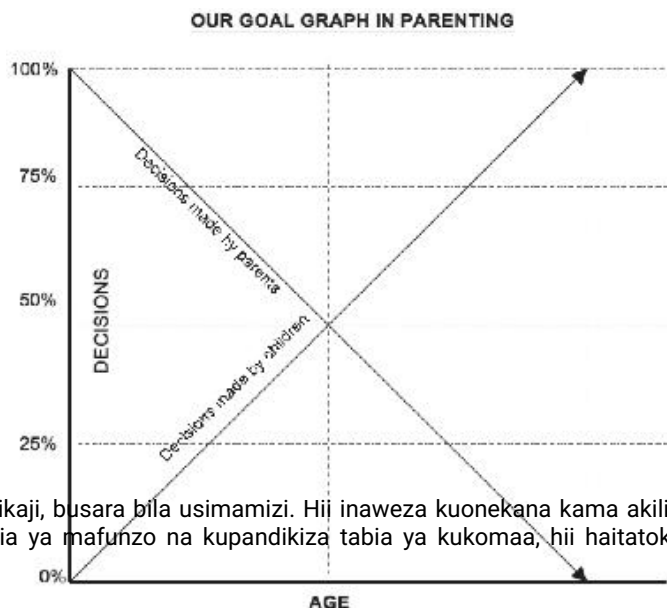
Chini ya grafu, tuna umri wa watoto wetu, tangu kuzaliwa hadi utu uzima. Upande wa kushoto kuna idadi ya maamuzi yaliyofanywa na watoto dhidi ya idadi ya maamuzi ambayo sisi, kama wazazi wao, tunawafanyia. Mwanzoni, maamuzi yote hufanywa na wazazi, ambayo ni mantiki. Wakati watoto wetu wanaporudi nyumbani kutoka hospitalini, ni wazi bado hawawezi kuchagua wenyewe. Lakini wakati fulani kwenye grafu, mistari hiyo huvuka na kuendelea hadi watoto wetu wanapofanya maamuzi yao wenyewe.

Kadiri watoto wako wanavyozeeka, lengo ni kwao kufanya maamuzi yenye afya, uwajibikaji, busara bila usimamizi. Hii inaweza kuonekana kama akili ya kawaida, lakini bila mpango uliowekwa, njia ya mafunzo na kupandikiza tabia ya kukomaa, hii haitatokea. Lazima uwe na mpango.

Vijana wengi wazima hawajui jinsi ya kufanya maamuzi ya busara kwao wenyewe. Lazima tuwahamisha watoto wetu katika ukomavu kwa kutoa nidhamu inayofaa. Nyumba ni uwanja wa mafunzo ya msingi ambapo watoto wanakua watu wazima. Au angalau, inapaswa kuwa. Hatupaswi kuruhusu watoto wetu kufinyangwa na watu wa nje kuamini mawazo na mazoea ambayo hayako chini ya mwongozo na mamlaka yetu.

Mafunzo dhidi ya Kudhibiti = Ukuaji dhidi ya Hakuna Ukuaji

Mungu ametuagiza kuwafundisha watoto wetu, sio kuwadhibiti. Tofauti kati ya hizi mbili haswa ni mawazo ya jinsi tunavyoona kazi yetu kama wazazi.

Nidhamu ya Kibiblia

Kudhibiti wazazi ni madikteta, sio wakufunzi. Dalili ya hii ni kutoweza kukubali kutofaulu. Kwa mtazamo wa mtawala, kutofaulu kwa mtoto ni mbaya, sio sawa, na ni tishio la moja kwa moja kwa mamlaka ya wazazi. Wanachochea na utimilifu wa kibinafsi, sio mapenzi ya Mungu. Wanachukulia kushindwa kwa watoto wao

**JAMBO LA
KWELI**

Kudhibiti -Kutumia nguvu juu ya, kutawala au kutawala, kuzuia; nguvu ya kuzuia.¹

3

kibinafsi, kama kwa makusudi, kana kwamba wanajaribu kwa makusudi kuwaumiza. Aina hizi za wazazi huwa na wasiwasi juu ya kile wengine wanafikiria, sio juu ya kile kilicho sawa.

Umeambiwa na mwenzi wako kuwa unadhibiti? Umeambiwa kuwa wewe ni mhalali au una matarajio yasiyowezekana kwa watoto wako? Mara nyingi tabia hii ni matokeo ya jinsi ulilelewa, labda kamwe usijisikie kama uliishi kulingana na matarajio ya wazazi wako.

Kujichunguza 1

Je! Una maswala ya kudhibiti? Omba na chunguza jibu lako kwa kutofaulu kwa watoto wako. Fikiria kwa kina kile kilichosemwa hapo juu. Eleza kile Mungu huweka moyoni mwako.

Ikiwa wewe ni mkali au unadhibiti, mwombe Mungu akuonyeshe ni kwanini unatambua kufeli kwa watoto wako kwa njia hii na kwanini unatenda kwa njia hii. Labda haujasamehe wazazi wako mwenyewe. Labda unaruhusu asili yako ya mwili na matarajio ya ubinafsi yatawale uzazi wako badala ya kuifanya kwa njia ya Mungu. Ni muhimu ushughulikie suala hili.

Tabia za kitoto

Wazazi, kazi yetu ni kufanya mazoezi kama sehemu ya huduma yetu. Ili kufanya hivyo vizuri, tunahitaji kuelewa ni tabia gani ya kitoto. Mtoto anaweza kuwa mpumbavu, mtiifu, au mwenye kudharau. Kushindwa kwa mtoto, hata kutotii kwa makusudi, sio sawa na uasi wa ukaidi. Ikiwa unaamini ni, utawajibu watoto wako kwa njia isiyofaa, kawaida kwa hasira.

Kuelewa tofauti kati ya ukaidi na upumbavu ni muhimu, kama vile uwezo wako wa kurekebisha majibu yako ipasavyo. Na ikiwa nidhamu yote haitashughulikiwa kwanza kwa upendo, mawasiliano yako mabaya yanaweza kumfanya mtoto wako ahisi kupendwa.

JAMBO LA KWELI

Uasi - Wakati mtoto anaasi dhidi ya nidhamu inayofuata tendo lao la kijinga la kutokukomaa.

Tulijifunza kanuni za kibiblia za *Mawasiliano* ya *Upendo* (juzuu ya 2) inayopatikana katika 1 Wakorintho 13. Na je! Si sisi wote *tumeshindwa* wakati mwingine kufuata maagizo ya Mungu? Hii sio kwa sababu tulisema kwa jeuri, "Sijali kile Biblia inasema. Nitafanya kwa njia yangu!" Badala yake, ni kwa sababu

4

Craig Caster

tunakosa ukomavu wa kiroho na tabia ya kuifanya. Walakini, nina bet umeona maendeleo fulani, na natumai unatambua kuwa unapitia tu mchakato wa mafunzo ya Mungu.

Vivyo hivyo, kutofaulu sio kukaidi. Hata kama watoto wako wameambiwa mara kwa mara nini wasifanye, kushindwa kwao na makosa kawaida husababishwa na kutokomaa au upumbavu. Mungu anaelezea wazi kuwa watoto ni wapumbavu na kwamba wazazi wanapaswa kuwafundisha katika hekima ya kimungu.

Upumbavu umefungwa ndani ya moyo wa mtoto. (Mithali 22:15)

Neno *upumbavu* linamaanisha "upungufu wa ufahamu, wasio na hekima, wasio na akili, wasio na akili, wenye ujinga, ukosefu wa uamuzi." ² Je! Hiyo haifafanulii watoto wetu wakati mwingine? Wanakosa tabia na kukomaa. Kwa nini basi tunakasirika sana wanapotenda upumbavu? Neno la Mungu linatangaza wamezaliwa hivyo.

Sehemu iliyobaki ya Mithali 22:15 inawasihi wazazi: "Fimbo ya marekebisho itaufukuza [upumbavu] mbali naye." Nidhamu inaonekana hapa kuwa nzuri, kwani itaondoa ujinga kutoka kwa mtoto. Fimbo inawakilisha mamlaka ya wazazi na nidhamu. Tunawafundisha kwa kutumia nidhamu ya kibiblia, sio kudhibiti. Kumbuka kile mwandishi wa Kikristo HA Ironside anasema:

Kumwachia mtoto mwenyewe ni kuhakikisha uharibifu wake, kwani upumbavu umefungwa ndani ya moyo wake. Nidhamu, ikisimamiwa vizuri itasahihisha tabia ya asili ya kupotea. Fimbo ni, kwa kweli, sio lazima iwe vile vile. Adhabu ya viboko haihitajiki kila wakati, na wakati

mwingine inaweza kuwa isiyo ya busara sana. Lakini nidhamu thabiti, lakini yenye fadhili ndio kifungu kinatangaza umuhimu wa. Fimbo, katika Maandiko yote, inazungumza juu ya mamlaka na nguvu; katika kesi hii kizuizi cha wazazi ambacho mtoto anadaiwa sana. Ukosefu wa hii ndio uliwajibika kwa kiwango kikubwa kwa njia mbaya za Absalomu na Adoniya (2 Sam. 14; 1 Wafalme 1: 6).³

Kujichunguza 2

Mithali hutoa picha ya ukosefu wa ukomavu wa mtoto na hitaji la mafunzo. Karibu na kila tabia kwenye orodha ya kutokukomaa (upumbavu), andika jina la mtoto wako ambalo linatumika.

- Wanakosa hukumu (10:21). _____
- Wanafurahia upumbavu (10:23). _____
- Wao ni wepesi (14:15). _____
- Wanawaepuka wenye hekima (15:12). _____
- Wanaenda njia yao wenyewe (15:21). _____
- Wanapiga kelele wanapogunduliwa kwa upumbavu (17:12). _____
- Wako hatarini kwa maneno yao (18: 6-7). _____
- Wana kiburi na majivuno (21:24). _____
- Wanatembea njia ya shida (22: 5). _____
- Husababisha ugomvi na ugomvi (22:10). _____

5

Nidhamu ya Kibiblia

- Wana tabia ya uvivu (22:13). _____
- Wanatamani (22:14). _____
- Wao ni wenye tamaa (22:16). _____
- Wanadharau ushauri mzuri (23: 9). _____
- Lazima waongozwe na shida wakati mwingine (26: 3). _____
- Wanafanya ukweli kuwa bure (26: 7). _____
- Wanarudia upumbavu wao (26:11). _____
- Wanaendelea katika upumbavu (27:22). _____
- Wanajiamini (28:26). _____
- Wanachochea hasira (29: 8). _____
- Wanatoa hasira zao (29:11). _____

Mafunzo Ni Nini

Lengo sahihi la mkufunzi ni kutimiza mapenzi ya Mungu, sio yetu wenyewe matamaniau au matarajio. Yesu alifanya mapenzi ya Baba (Yohana 5:20, 30; 6:38) kwa kuwafundisha wanafunzi wake, nasi tunapaswa fanya vivyo hivyo. Nia ya Yesu ilikuwa kumtukua Baba (Yohana 12:28), kama tunavyopaswa pia wakati wa kuwafundisha watoto wetu. Ikiwa hii ndiyo motisha yetu, basi tutafanya ya Mungu malengo ya kuwa mzazi kwa upendo na uvumilivu (haswa na watoto wenye nia kali).

JAMBO LA KWELI

Mafunzo -Kwa sababu kwa kukua kama taka; kwa fanya au kuwa tayari au wenye ujuzi.⁴

Ikiwa ungekuwa na mti wa miaka miwili nyuma ya nyumba yako na shina lenye kipenyo cha inchi tatu ambalo lilikuwa na bend ya digrii arobaini na tano juu yake, itakuwa ujinga kunyakua mti na kuunyoosha kwa nguvu kwa jaribio moja. Mti ungekatika chini, na ungeharibu.

Mkufunzi, kama mkulima (ambayo inamaanisha "mkulima"⁵), anajua kwamba anapopata shina lililoinama, kuna njia sahihi na njia isiyofaa ya kuirekebisha. Njia sahihi itakuwa kufundisha mti kwa kuweka shinikizo nyepesi kwa mwelekeo thabiti. Kadri mti unavyoendana na msukumo, mengi yanaweza kutumika polepole katika mwelekeo huo mpaka mti uwe katika hali inayotarajiwa -na haujainama tena.

Ndio njia tunayohitaji kutambua watoto wetu: wanakuja kwetu wakiwa wameinama. Lakini hatuwapendi wameinama. Tunataka moja kwa moja *sasa hivi*. Kwa sababu "wameinama," au wanaigiza umri wao, tunasema mambo kama, "Usifanye hivyo!" na tuma ujumbe usiofaa.

Mungu hutupa maagizo ya kibiblia kuelewa kazi yetu na mawazo yetu kuelekea mafunzo. Tunaweza kuona kuwa kutofaulu na upumbavu katika watoto wetu inatarajiwa, na ni *kawaida*, sehemu tu ya safari nzima.

Katika juzuu ya 3, somo la 1, tulijifunza kutoka kwa Waefeso 6: 4: "Na ninyi, baba, msiwachokoze watoto wenu, bali waleeni katika mafunzo na maonyo ya Bwana." "Kulea" inamaanisha "kufikia ukomavu." Hili ndilo lengo letu. Tunapandikiza tabia katika maisha ya watoto wetu

6

Craig Caster

tunapowafundisha. "Mafunzo" sahihi au nidhamu ni jinsi tunavyotimiza lengo. Mwishowe, "mawaidha ya Bwana" yanaelezea kwamba lazima tufanye hivi kama vile Bwana anaamuru-kulingana na mapenzi ya Mungu-sio kulingana na mapenzi yetu.

Kuweka tabia ni kama misuli ya mafunzo.

Fikiria wewe ni mkufunzi na watoto wako ni washiriki wa timu yako. Lengo ni kuwafanya waweze kushinikiza benchi paundi mia mbili. Ikiwa walifika dakika kumi mwishoni mwa siku ya kwanza, na ukatumia nusu ya muda wako kuwafundisha, ulifanya nini kuelekea kufundisha misuli yao? Je! Ikiwa utapiga kelele na kupiga kelele na kutishia kuchukua kila kitu walicho nacho? Bado hakuna chochote. Hadi wanapoanza mitambo ya benchi na uzani mwepesi, hakuna mafunzo yanayofanyika.

Nidhamu inamaanisha kuwafundisha, na kila wakati wanaposhindwa ni fursa yetu kuwafundisha. Chaguzi na vitendo vyao vya kipumbavu vinatoa fursa hizo. Tunahitaji kuwa na mtazamo wa kibiblia juu ya tabia ya upumbavu ya watoto wetu – kuiona kama fursa yetu ya kuwaadabisha na kuwafundisha kukomaa – sio kukasirika au kufadhaika.

Ikiwa utaweke pauni mia mbili kwenye kifua cha mtoto wako mwenye umri wa miaka kumi, je! Utapiga kelele, "Chukua, una shida gani? Njoo, unapaswa kuwa na uwezo wa kufanya hivyo"? Bila shaka hapana. Mtoto huyo wa miaka kumi hawezi kushinikiza benchi paundi mia mbili. Vivyo hivyo, tunahitaji kuona kufeli kwao au upumbavu kama ishara kwamba mazoezi bado hayajakamilika. Ikiwa tunakasirika na kukasirika, tunatuma ujumbe kwamba tunatarajia mtoto atimize mambo yasiyowezezana. Tunawasiliana pia kuwa sio ya thamani kwetu, hatuwapendi, au kuna jambo baya kwao. Je! Unafikiri aina hizo za semi zenye kuumiza zitaathirije uhusiano wako na mtoto wako? Na ikiwa mambo hayashughulikiwi vizuri katika umri mdogo, inazidi kuwa mbaya.

Tunajua mafunzo huanza na uzani mwepesi, ikiongezeka polepole wakati mtu anaonyesha uwezo wa kuinua zaidi hadi mwishowe atimize lengo. Kwa njia hiyo hiyo, tabia ya mtoto hukua kidogo na kila marekebisho. Tunapopiga kelele, kutenda tukikata tamaa, na kukasirika, ni ujinga wetu wenyewe na asili ya dhambi. Kushindwa kwa mtoto kunathibitisha tu kwamba hawawezi kushinikiza benchi paundi mia mbili bado. Hawana tabia bado. Hiyo ndiyo tofauti.

Mungu anataka tuwe na maoni yake. Inabadilisha dhana zetu, mbinu, na mtazamo kuhusu nidhamu. Inaweza kuondoa hasira, uasi, na maoni kwamba kutofaulu kwa mtoto hakubaliki. Upumbavu umefungwa ndani ya mioyo ya watoto wetu. Tumsifu Bwana kwa kutuambia ukweli huu na kutuonyesha kuwa kazi yetu ni kukuza tabia ya watu wazima.

Kujichunguza 3

Je! Mtazamo wako umekuwa nini wakati mtoto wako anakiuka sheria au kutotii?

7

Nidhamu ya Kibiblia

Je! Ni mtazamo gani Mungu anataka uwe nao wakati mtoto wako hautii?

Andika maombi ukimwomba Mungu akusaidie kubadilisha mtazamo wako kuwa wake.

Somo la 2

Tabia ya kukomaa

Wazazi wengi hawaelewi asili ya mtu mzima aliyekomaa. Kuingiza tabia ya kukomaa kwa watoto wetu, lazima kwanza tutengeneze ufafanuzi wa ukomavu. Lengo letu ni nini?

Kujichunguza 1

Andika kile unachoamini ni tabia ya mtu mzima aliyekomaa.

Ikiwa umeoa, mwenzi wako aliandika maelezo kama hayo? ___ Ndio la

Mtu mzima aliyekomaa kabisa, na tabia kamilifu, alikuwa Yesu Kristo. Yake ni kiwango cha umri sisi ni kutafuta. Kanisa limeitwa kuwapa watakatifu (Waefeso 4: 11-12) na lengo hili akilini: "Mpaka sisi sote tuje katika umoja wa imani na maarifa ya Mwana wa Mungu, kwa mtu mkamilifu [aliyekomaa], kwa kipimo cha kimo cha utimilifu wa Kristo" (aya ya 13).

Hili ndilo lengo letu, na Kristo atakaporudi tutakuwa wakamilifu na wakomavu. "Tunajua kwamba atakapofunuliwa tutafanana naye" (1 Yohana 3: 2). Hadi wakati huo, tunaendelea kukua kuwa mfano wake (Warumi 8:29).

Sisi sote lazima tupitie mchakato huo huo, kutoka utoto hadi utu uzima. Luka 2:52 inasema kwamba "Yesu alizidi kuongezeka katika hekima na kimo, na katika kibali cha Mungu na wanadamu." Yesu kuongezeka kwa hekima (ukuaji wa akili) na kimo (ukuaji wa mwili). Akiwa akiendwa na Mungu, ukuaji wa kiroho na alipendelea wanaume (ukuaji wa kijamii). Tuna ushawishi mdogo katika ukuaji wa mwili wa watoto wetu. Lakini tuna sehemu kubwa katika hizo tatu: kiakili, kiroho, na kijamii. Sio kwa bahati mbaya kwamba sifa hizi zimetajwa juu ya Yesu; ni kwa maagizo yetu. Mungu anataka watoto wetu wakue katika maeneo haya.

JAMBO LA KWELI

Kamili au kukomaa - Teleios (Kigiriki).

Lengo, au kusudi; kumaliza, ambayo

imefikia mwisho wake, muda, kikomo;

Akiwa akiendwa na Mungu, ukuaji wa

kwa hivyo kamili, kamili, hautaki

mdogo katika ukuaji wa mwili wa watoto

wetu wakue katika maeneo haya.

Tunataka kusema juu ya watoto wetu, kama Paulo alivyosema juu yake mwenyewe, "Nilipokuwa mtoto, niliongea kama mtoto, nilielewa kama mtoto, nilifikiri kama mtoto; lakini nilipokuwa mtu mzima, niliacha mambo ya kitoto" (1 Wakorintho 13:11). Aliona katika maisha yake mwenyewe kwamba kulikuwa na maendeleo. Kupitia nidhamu na mafunzo ya kimungu, tutaona watoto wetu hatua kwa hatua wakiondoa vitu vya kitoto na kukua kuwa watu wazima waliokomaa.

Tabia ya kukomaa Imefafanuliwa

Sifa tatu za tabia lazima ziendelezwe ili kulenga na kugonga jicho la ng'ombe la ukomavu. Wanafanya kazi kwa pamoja ili kutoa tabia iliyokomaa.

9

Nidhamu ya Kibiblia

1. Maadili na maadili
2. Wajibu wa kibinafsi
3. Kujidhibiti

Maadili na Maadili

Kwanza, lazima tuingize maadili na maadili ya kibiblia kwa watoto wetu ili kuwapa msingi wa kujua mema na mabaya. Kila siku wanashambuliwa na maadili na maadili ya ulimwengu kupitia media, shule za umma, na wenzao.

Tayari tumechunguza umuhimu wa kuwafundisha watoto wetu na kuingiza Neno la Mungu mioyoni mwao. Tunapaswa kufuata mfano wa Yesu wakati aliomba kwa Baba kwa wanafunzi Wake mwenyewe:

Uwatakase kwa ukweli wako. Neno lako ni ukweli.
(Yohana 17:17)

Utajua kweli, na ile kweli itakuweka huru. (Yohana 8:32)

Mara watoto wetu watakapofundishwa katika kweli za Maandiko, watakuwa na uhuru wa kujua kile ambacho ni kinyume na Neno la Mungu na nini hutokana na kutotii. Wataweza kutambua ukweli kutoka kwa makosa na kutambua vishawishi kutoka kwa ulimwengu, mwili, na Shetani.

Watoto wetu itakuwa swali maadili Biblia na maadili, na ni lazima imara kusimamia kile Mungu anasema ni sawa na makosa-si kutoa maoni au falsafa za ulimwengu. Wakati Biblia inasema kitu ni sawa au kibaya, hatupaswi kamwe kuachana.

Mungu alimwagiza baba yetu wa imani, Ibrahimu, juu ya watoto wake:

Kwa maana nimemjua, ili awaamuru watoto wake, na nyumba yake yote baada yake, waishike njia ya Bwana, kutenda haki na haki, ili Bwana amletee Ibrahimu kile alichomwambia.
(Mwanzo 18:19)

JAMBO LA KWELI

Maadili - Nini ni sawa na sawa kwa mtazamo wa Mungu.

Maadili - Kanuni au matendo unayoishi. Tabia yako inaonyesha kile unathamini zaidi.

Haki -Kusimama sawa na Mungu.

Kufundisha mtoto ni maendeleo, na changamoto mpya zitaonekana na kila hatua mpya ya ukuaji wao. Suala moja kuu na vijana ni kutotaka kukubali kuwa na makosa. Watoto wanapokuwa vijana, mara nyingi hurithi hekima bora - kwa akili zao wenyewe - na wanafikiri wanajua yote. Wanapokabiliwa na jambo fulani, wanalaumu mtu mwingine, huja na visingizio, na huepuka kuwajibika kibinafsi. Ili kushinda hili, lazima tuunde nyumba zetu kama uwanja wa mafunzo, sio kama ukumbi wa mazungumzo au mazungumzo.

Watoto wengi ni sawa. Lawama kuhama na kuepuka uwajibikaji ilikuwa mbinu ya kwanza kutumiwa na Adamu na Hawa baada ya kutenda dhambi kwa kutomtii Mungu. Huko nyuma katika bustani ya Edeni, Mungu alisema kwamba "ya kila mti wa bustani unaweza kula kwa hiari; lakini mti wa ujuzi wa mema na mabaya usile" (Mwanzo 2: 16-17). Adamu na Hawa waliwajibika kibinafsi kutii amri hii moja. Shetani alimjia Hawa na kumjaribu akala tunda lililokatazwa (Mwanzo 3: 1-5). Alikula kisha akampa mumewe, na wote wawili walianguka katika dhambi kwa kutomtii Mungu (mstari wa 6). Wakati Mungu aliuliza Adamu na Hawa juu ya dhambi yao, hivi ndivyo walivyojibu:

Ndipo huyo mtu akasema, "Mwanamke uliyenipa awe pamoja nami, ndiye aliyenipa ule mti, nikala."

Bwana Mungu akamwuliza mwanamke, "Je! Ni nini hii uliyoifanya?"

Mwanamke akasema, "Nyoka alinidanganya, nikala." (Mwanzo 3: 12-13)

Angalia jinsi Adamu alivyomlaumu Mungu kwa kusema, "Mwanamke. . . Ulitoa. . . mimi, "na yule mwanamke alimlaumu nyoka kwa kusema, "Nyoka alinidanganya. " Walikuwa wakikwepa uwajibikaji wa kibinafsi kwa dhambi zao. Badala ya kumiliki matendo yao na kuwajibika mbele za Mungu, walibadilisha lawama.

Ikiwa hatukumbuki, watoto wetu wanaweza kukuza tabia ya kulaumu mazingira, au wengine, kukimbia jukumu la matendo yao. Kwa kawaida watoto watataka kumlaumu ndugu: "Alifanya hivyo." "Alinifanya nifanye hivyo." "Ni kosa lake, sio langu." Nidhamu sahihi ya kibiblia itasaidia mtoto kujifunza jukumu la kibinafsi *kuchukua* jukumu.

Kuingiza jukumu la kibinafsi kwa mtoto huchukua mafunzo thabiti, wakati, na uvumilivu. Lazima tuwe mfano kwa watoto wetu, tukiwaonyesha kwa mfano. Maisha yetu ya kibinafsi yanaweza kuonyesha jukumu la kibinafsi kwa njia tunayoelekea kwenye nyumba zetu, kazi, mali, na ahadi.

Kujichunguza 3

Je! Unafikiri inamuathiri vipi mtoto wa miaka kumi na tano wakati mzazi wao Mkristo hukasirika, anatomia maneno yenye kuumiza, au huwapuza kama sehemu ya mpango wao wa nidhamu, na kisha huwajibika kwa matendo ya dhambi?

Wazazi wanaweza kuonyesha kutowajibika kwa kuchelewa kufanya kazi au kwa nyumba yenye fujo kwa sababu hakuna mtu anayeiweka safi. Je! Umekuwaje bila uwajibikaji mbele ya watoto wako? Andika mfano.

12

Craig Caster

Nyumba zetu ndio uwanja bora wa mafunzo wa kuandaa watoto kwa nguvu ya kazi na maisha. Kanuni ya uwajibikaji wa kibinafsi ni ile ya kudumisha matendo mema. Wazazi wana nafasi kubwa ya kufundisha watoto wao kuwa na maadili mema ya kazi. Kwa watoto wengi, kufanya kazi za nyumbani na kutaka kusaidia nyumbani sio kipaumbele. Bila mafunzo sahihi, tabia zao za kitoto zitaendelea kuwa watu wazima. Moja ya sababu kuu ya vijana wengi leo kuwafanya wafanyikazi maskini ni kwa sababu hawakufunzwa jukumu la kibinafsi na kufanya kazi nzuri.

Wakati Paulo alimwandikia Tito, mchungaji ambaye alikuwa amemfundisha katika kisiwa cha Krete, alikuwa na wasiwasi na mwili wa waamini wanaodumisha matendo mema.

Na watu wetu pia wajifunze kudumisha matendo mema, ili kukidhi mahitaji ya haraka, ili wasiwe na matunda. (Tito 3:14)

Ona kwamba alikuwa akiandikia Tito juu ya kutaniko, lakini aliwaita "watu wetu." Paulo alihisi kwamba yeye na Tito waliwajibika kibinafsi kufundisha watu kudumisha kazi nzuri na kukidhi mahitaji ya wengine, na kwa hivyo kuzaa matunda. *Kudumisha kazi nzuri* kunamaanisha "kuwa mtu anayewajibika, anayejali wengine, na anayeweza kufanya kile kinachohitajika." Watoto wetu wanahitaji msaada mwingi na hii. Wanazaliwa bila tabia ya uwajibikaji wa kibinafsi, ni wabinafsi, na hawajali wengine. Mwandishi mmoja anasema kuhusu aya hii:

Tito alipaswa kuwafundisha Wakristo wengine (watu wetu) kuonyesha ukarimu, kuwajali wagonjwa na wanaoteseka, na kuwa wakarimu kwa wale ambao walikuwa na uhitaji. Badala ya kufanya kazi tu ili kukidhi mahitaji yao na matakwa yao, wanapaswa kuwa na maono dhahiri ya Kikristo ya kupata pesa ili kushiriki na wale wasio na upendeleo (ona Waefeso 4: 28b). Hii ingewaokoa kutoka kwa shida ya ubinafsi na msiba wa maisha ya kupoteza, yasiyo na matunda.⁷

Ushauri wa kile kinachohitajika kufanywa ndani ya familia ya kanisa, hii pia ndio tunapaswa kujitahidi ndani ya nyumba zetu. Tunaweza kuwafundisha watoto wetu kuwajibika kibinafsi- ikiwa tunajua jinsi. Wakati wa kufanya hivyo tunamheshimu Mungu, tunaliinua jina lake, na tunabariki watoto wetu.

CHIMA ZAIDI

Eleza jinsi aya hii inavyotumika kwa uzazi.

Na chochote unachofanya kwa neno au kwa tendo, fanya yote kwa jina la Bwana Yesu, ukimshukuru Mungu Baba kupitia Yeye. (Wakolosai 3:17)

13

Nidhamu ya Kibiblia

Kwa Maandiko yafuatayo, eleza jinsi jukumu la kibinafsi linahusika na matunda ni nini kuwa nayo.

Yeye aliye na mkono dhaifu huwa maskini,
Bali mkono wa mwenye bidii hutajirisha. (Mithali 10: 4)

Mtu atashiba mema kwa matunda ya kinywa chake;
Na malipo ya mikono ya mtu atapewa yeye. (Mithali 12:14)

Mkono wa mwenye bidii utatawala,
Lakini mtu mvivu atalazimishwa kufanya kazi ya kulazimishwa. (Mithali 12:24)

Mtu mvivu haangai kile alichukua katika uwindaji,
Lakini bidii ni milki ya thamani ya mwanadamu. (Mithali 12:27)

Nafsi ya mtu mvivu hutamani, lakini haina kitu;
Bali roho ya mwenye bidii itatajirika. (Mithali 13: 4)

Katika kazi yote kuna faida,
Lakini mazungumzo ya uvivu husababisha tu umasikini. (Mithali 14:23)

14

Craig Caster

Njia ya mtu mvivu ni kama ua wa miiba,
Bali njia ya wanyofu ni njia kuu. (Mithali 15:19)

Mipango ya mwenye bidii huleta mengi,
Lakini wale wa kila mtu aliye na haraka, hakika ni umaskini. (Mithali 21: 5)

Tamaa ya mtu mvivu humwua,
Kwa maana mikono yake inakataa kufanya kazi. (Mithali 21:25)

Yeye hutamani kwa kutamani siku nzima,
Lakini mwenye haki hutoa na haachi. (Mithali 21:26)

Je! Unamwona mtu aliye bora katika kazi yake?
Atasimama mbele ya wafalme;
Hatasimama mbele ya watu wasiojulikana. (Mithali 22:29)

Anayelima shamba lake atakuwa na chakula kingi;
Lakini yule anayefuata ujinga atakuwa na umasikini wa kutosha! (Mithali 28:19)

15

Kujidhibiti

Tabia ya tatu watoto wetu wanapaswa kukuza ni kujidhibiti, pamoja na uwezo wa nidhamu (kudhibiti hisia na matendo ya mtu). Kujidhibiti ni muhimu ili kuishi kwa mafanikio kulingana na maadili na maadili ya kimungu.

Umuhimu ni wazi. Kufanya uchaguzi wa maadili, kibiblia inahitaji kujidhibiti kusimama kidete na sio kuchukua njia ya upinzani mdogo au kuongozwa na mwili. Mapenzi ya Mungu kwetu ni kuwa chini ya nguvu ya Roho Mtakatifu – kihemko, kimwili, na kiroho.

JAMBO LA KWELI

Kujidhibiti -Uwezo wa kujitawala kihisia, kimwili, na kiroho; uwezo wa kutoleta kila wakati njia ya upinzani mdogo.

Kujidhibiti ni pamoja na kuwa na uwezo wa kupinga hisia za mtu. Wakati mwingine tunachukua hatua kwa watu na hali na tabia za dhambi. Katika juzuu ya 2, somo la 3, tulichunguza tofauti kati ya kujibu na kujibu. Mmenyuko unaonyesha ukosefu wa kujidhibiti, ambayo ni ya mwili; lakini majibu ya kimungu huchochewa na upendo, ambao ni tunda la Roho. Tunaposhughulika na misukumo yetu ya kihemko, mara nyingi tunafuata vitendo vya dhambi vya mwili.

CHIMA ZAIDI

Eleza jinsi methali hii inahusiana na hali ya kihemko ya kujidhibiti.

Mpumbavu anatoa hisia zake zote,
Lakini mtu mwenye busara huwazuia. (Mithali 29:11)

Kujichunguza 4

Eleza tukio wakati unaruhusu hisia zikudhibiti, ambazo zilisababisha tabia ya dhambi kwa mtu.

CHIMA ZAIDI

Eleza matokeo ya ukosefu wa kujidhibiti.

Yeyote asiye na utawala juu ya roho yake mwenyewe
Ni kama mji uliobomolewa, bila kuta. (Mithali 25:28)

16

Craig Caster

Basi, ninyi wapenzi, kwa kuwa mnajua hayo mapema, jihadharini msije mkaanguka kutoka katika uthabiti wenu wenyewe, mkiongozwa na makosa ya waovu.
(2 Petro 3:17)

Petro alisema lazima tuwe na kujidhibiti, lakini bila mafunzo sahihi na hamu ya kuipata, hatutaipata.

Kwa hivyo andaa akili zako kuchukua hatua na ujidhibiti. (1 Petro 1:13 NLT)

Lakini tunda la Roho ni upendo, furaha, amani, uvumilivu, fadhili, wema, uaminifu, upole, kujidhibiti. Dhidi ya hizo hakuna sheria.
(Wagalatia 5: 22-23)

Je! Aya hii inawaahidi nini watoto wote wa Mungu?

Kujiamini na jambo hili, kwamba Yeye aliyeanza kazi njema ndani yako ataikamilisha hata siku ya Yesu Kristo. (Wafilipi 1: 6)

Katika kitabu chake *Siri ya Mwamini kwa Utakatifu*, Andrew Murray anasema:

Kujidhibiti katika Mkristo kunamaanisha kwamba badala ya kusisitiza kuwa na njia zetu, tunachagua njia ya Mungu; tunamrudia Yeye kwa maagizo yetu ya kuandamana na tunatii amri Zake za upendo. Tunakubali kumruhusu Roho Mtakatifu wa Mungu kuishi ndani yetu na kufanya mapenzi ya Mungu kupitia sisi. Halafu, wakati Roho ana utawala wa bure, Anaweza kutuleta karibu na dhana ya Mungu ya ukamilifu, na utakatifu.⁸

Sifa hizi tatu za tabia -maadili na maadili, uwajibikaji wa kibinafsi, na kujidhibiti- ndio lengo letu, jicho la ng'ombe tunataka kugonga katikati. Kila tendo la kipumbavu ambalo mwana au binti yako amefanya hadi sasa, na atalifanya baadaye, linajumuisha ukiukaji wa moja au zaidi ya haya. Kwa sababu walizaliwa bila wao. Ni kazi yetu kama wazazi kuwafundisha na kuwaingiza kupitia mafunzo.

17

Nidhamu ya Kibiblia

Lazima tuelewe hili. Kutokuwa na jicho wazi la ng'ombe kunamaanisha kutokuwa na mwelekeo, na tutaishia mahali ambapo hatutaki kuwa. Kuwa na uwazi pia huleta umoja kati ya waume na wake, kuwasaidia kufanya kazi pamoja kuelekea lengo wazi, la kawaida.

Kujichunguza 5

Bila malengo wazi na mpango wa kuyafikia, tunapimaje mafanikio yetu?

Ikiwa shirika linataka kuuza dola milioni tatu za bidhaa katika kipindi cha miezi kumi na mbili, itakuwa busara kuwa na mpango wazi na hundi za kila robo mwaka kuamua ikiwa karibu na alama hiyo. Itakuwa uzembe na kutowajibika kusebiri hadi mwisho wa mwaka kupima mafanikio. Vivyo hivyo, ikiwa una malengo wazi na njia za kuwafundisha watoto wako, unaweza kupima mafanikio yako. Katika somo la baadaye utajifunza jinsi ya kutekeleza mchakato kwako na kwa watoto wako kuona jinsi uko karibu na malengo yako.

Watoto Wetu Wanahitaji Kujua Jicho la Ng'ombe

Wakati nilikuwa na umri wa miaka kumi na nne, maoni yangu yaliyopotoka juu ya uanaume ni pamoja na kuwa mtu mgumu, kutumia dawa za kulevya, kunywa pombe, na kuwa na marafiki wengi wa kike. Kwa upumbavu nilifuata yote hayo. Sikuamini mtu yeyote ambaye angeweza kuniambia vinginevyo. Hakuna mtu aliyewahi kunipa jicho la ng'ombe huyo wa tabia au kunitia moyo nipige risasi.

Nimewahoji mamia ya vijana zaidi ya miaka, na chini ya asilimia 5 wanakaribia kutoa ufafanuzi sahihi wa mtu mzima aliyekomaa. Walipoulizwa ni *lini* wanapaswa kujua, wengi hujibu, "Sijui." Walipoulizwa ikiwa inatokea tu au ni jambo ambalo lazima wafanye, mara nyingi walijibu, "Unapohama, nadhani, au unapopata kazi, anza kujitunza, au labda unapooa na kuwa na watoto."

Kizazi hiki cha vijana kimepotea kwa sababu ulimwengu usiomcha Mungu unafafanua jicho la ng'ombe mbaya. Shule za umma, media, muziki, Runinga, mtandao, vitabu, majarida, na washawishi wanaunda jicho dhalili la ng'ombe. Shetani anawashambulia watoto wetu kwa uwongo, kuchanganyikiwa, na kuelekezwa vibaya.

Labda haujafundishwa umuhimu wa kupandikiza sifa hizi, lakini Biblia iko wazi. Mungu anatamani watoto wetu wapate maadili, maadili, uwajibikaji wa kibinafsi, na kujidhibiti. Wazazi lazima wafafanue malengo yote ya ukomavu na njia za kuwafikisha hapo. Itachukua mchanganyiko wa uanafunzi na nidhamu (mafunzo).

Kanuni mbili Kazini

Kwa maana vile anavyofikiria moyoni mwake, ndivyo alivyo. (Mithali 23: 7)

"Anavyofikiria moyoni mwake" inamaanisha kile mtu anaamini juu ya mema na mabaya. "Ndivyo alivyo" inahusu tabia ya mtu, au kile anachofanya, ambayo inaweza kusemwa kufafanua yeye ni nani. Wazazi wengi wanapenda zaidi kubadilisha "yeye naye", tabia ya watoto wao, na haizingatii mafunzo ya

18

Craig Caster

moyo. Lakini kuna kanuni mbili zinazofanya kazi katika aya hii. "Kama anafikiria moyoni mwake" huja kabla "ndivyo alivyo yeye." Kwa hivyo kipaumbele lazima kiwe kufundisha watoto wetu, ambayo itaathiri tabia zao. Lazima tubadilishe njia ya mtoto wetu kufikiria-na kuadibu tabia zao.

Ikiwa mtoto wako anamwita dada yake jina lenye kuumiza, unahitaji kufuata matokeo ya kurekebisha tabia yake, lakini pia unahitaji kufundisha moyo wake kwa kumfundisha katika kujua mema na mabaya. Neno la Mungu hutufundisha jinsi ya kuwatendea wengine, na lazima tuwafundishe watoto wetu kwa uaminifu katika kweli hizi.

Wala neno lo lote lisilotoka litoke vinywani mwenu, bali lililo jema kwa ajili ya kujengwa kwa lazima, ili kuwapa neema wasikiaji. (Waefeso 4:29)

Kwa kusikia Neno la Mungu, mtoto hufundishwa, au kufundishwa, katika kuelewa mema na mabaya. Hii haitakuwa kamili baada ya somo la wakati mmoja. Kanuni ya kutoruhusu mawasiliano mafisadi yatoke kinywani mwako ni pamoja na jinsi ya kuzungumza na mtu mwingine. Mchanganyiko wa uanafunzi na nidhamu hufundisha uwajibikaji wa kibinafsi na maarifa kwamba chaguo la kutotii daima lina matokeo ya kurekebisha.

Somo la 3

Kwanini Nidhamu?

Mafunzo watoto kwa mujibu wa kanuni za kibiblia inatumika kwa jamaa zote, ikiwa ni pamoja mbili mzazi na mzazi mmoja nyumba. Na, wakati wa ndoa, wenzi wanapaswa kufanya kazi kama timu. Wote wana jukumu la kufundisha na kufundisha watoto, ingawa baba wana jukumu la msingi la uongozi. Katika juzuu ya 3, somo la 1, tulijifunza kiwango cha Mungu cha kufundisha na kuadibu watoto:

Nanyi, akina baba, msiwachokoze watoto wenu, bali waleeni katika mafunzo na mafundisho ya Bwana. (Waefeso 6: 4)

Hilo ndilo lengo la Mungu na kwa hivyo inapaswa kuwa yetu pia. Katika somo la mwisho, tulijifunza kuwa maendeleo hupimwa kwa kuona maendeleo ya mtoto katika nyanja za maadili na maadili, uwajibikaji wa kibinafsi, na kujidhibiti.

Nidhamu ni mchakato uliopangwa kufunika mambo yote ya kumfundisha mtoto, pamoja na kufundisha katika haki na kupandikiza tabia ya kukomaa. Katika nyakati za Agano Jipya, utamaduni wa Uigiriki ulikuwa makini na nidhamu ya watoto. Wakati wa kuandika Waefeso 6: 4, Paulo alitumia neno la Kiyunani *paideia*, linalotafsiriwa "mafunzo au nidhamu," kutoka kwa neno *pais* (mtoto), akimaanisha mafunzo ya kinfumo ya watoto. Hii inaonyesha urekebishaji wa makosa, inaelezewa zaidi katika methali: "Yeye aachaye fimbo yake humchukua mwanawe, lakini yeye

JAMBO LA KWELE

Lengo - "Lete ya juu," *ektrepho* (Kigiriki), njia ya kuleta watoto wetu na kukomaa.

Mbinu - Mungu nidhamu inatumia kukomaa na kutoa mafunzo kwa watoto wake.

Ushauri au *maagizo* - *Nouthesia* (Kigiriki), kutoka Waefeso 6: 4, hutafsiri kama "onyo, mawaidha, au neno lo lote la kutia moyo au kukaripia, ambalo husababisha tabia sahihi."¹¹

ampendaye humwadhibu mara moja "(Mithali 13:24).⁹ Kama inavyoonekana katika kiteolojia kamusi, mafunzo "pia inaashiria malezi na utunzaji wa mtoto ambayo ni kukua na kukomaa na wanaohitaji mwelekeo, mafundisho, mafundisho na baadhi kipimo cha kulazimisha katika mfumo wa nidhamu au hata adhabu."¹⁰

Hii inamaanisha kuwa na ushawishi wa kurekebisha mtu kwa njia ya mafundisho ya maneno, na kusababisha kuongezeka kwa uelewa wa mwenendo mzuri. Kwa madhumuni yetu, maagizo yote yanapaswa kuwa ya "Bwana." Tamaa yetu lazima iwe kufundisha kwa njia ya Mungu. Tunafanya mapenzi ya Mungu kwa kuingiza tabia ya kimungu kwa watoto wetu kwa kutumia njia ya Mungu ya nidhamu.

Kwanini Wazazi Wanapaswa Kuwaadhibu Watoto Wao

1. Mungu anatumia nidhamu.

Nidhamu mwanao wakati matumaini yapo,
Wala usitamani kifo chake. (Mithali 19:18 NASB)

Mlee mtoto katika njia impasayo,
Na akiwa mzee hataiacha. (Mithali 22: 6)

21

Nidhamu ya Kibiblia

Usimzuie mtoto nidhamu,
Ingawa unampiga kwa fimbo, hatakufa.
Utampiga kwa fimbo
Na uokoe nafsi yake kutoka kuzimu. (Mithali 23: 13-14 NASB)

Nidhamu ni neno la Kiebrania *yasar*, kitenzi cha lazima, ambayo inamaanisha ni amri. Mungu anatumia kuwaadhibu watoto wetu tangu umri mdogo iwezekanavyo. Mstari huu unaonyesha kuwa mtoto aliyeachwa bila nidhamu anaweza kufikia hatua zaidi ya ushawishi wa wazazi na hatakuwa na kujizuia kusema hapana kwa dhambi, ambayo inaweza kusababisha kifo cha kiroho na hata kimwili.

Akina baba, je! Mmesikia onyo kali na matokeo ikiwa hii haifanyiki nyumbani mwako?

Nidhamu inaonyesha upendo wa Mungu.

Kwa kuwa Bwana huwaadhibu wale awapendao,

na humwadhibu kila anayemkubali kama mtoto wake. (Waebrania 12: 6 NLT)

Kama vile Mungu anatuadhibu kwa sababu anatumpenda, vivyo hivyo tunapaswa kuwaadhibu watoto wetu kwa sababu tunawapenda. Nidhamu ni aina ya upendo.

Je! Umeona nidhamu kwa watoto wako kama upendo? ___ Ndio la

Ikiwa mzazi hukasirika, anasumbuka, au anataishia wakati wa nidhamu, je! Mtoto angeona kama upendo? ___ Ndio la

Watoto wengi katika ukumbi wa watoto wameniambia kwa hasira, "Najua wazazi wangu hawanipendi!" Sio lazima wazazi wao waliwatelekeza, wakawapiga, wakawaingiza kwenye dawa za kulevya, au wakasonga kutoka sehemu kwa mahali. Watoto hawa waliamini wazazi wao hawakuwapenda kwa sababu hawakuwatia nidhamu. Mtoto anajua mzazi anapowapuuza, haichukui wakati na bidii kuwafundisha mema na mabaya, anashindwa kuwasahihisha na kuwafunza, hatekelezi sheria, na huwaadhibu. Hawa huongea kwa sauti na wazi kuwa mzazi hawajali na hawapendi.

3. Nidhamu huzaa watu wazima waliokomaa, wacha Mungu.

Kama tulivyojifunza kutoka kwa Waefeso 6: 4, tunawalea watoto wetu kwa ukomavu kupitia nidhamu.

Fikiria farasi (au nyumbu), ambaye amefundishwa na kuongozwa na kidogo na hatamu kwa sababu hawana uwezo wa kuelewa. Vivyo hivyo watoto wetu lazima waongozwe na nidhamu mpaka wapate uelewa. Kwa kushukuru mtoto aliyefundishwa na nidhamu ya kibiblia anapewa nafasi nzuri siku moja asihitaji "hatamu na hatamu" ya nidhamu ya wazazi lakini anaweza kuwa mtu mzima anayewajibika.

Usiwe kama farasi, au kama nyumbu.
Wasio na ufahamu,
Ambayo inapaswa kushikamana na kidogo na hatamu,
La sivyo hawatakukaribia. (Zaburi 32: 9)

22

Craig Caster

Fikiria ni watu wangapi zaidi ya miaka kumi na nane wanakataa mamlaka na hawawajibiki kwa matendo yao. Jela zetu na magereza yamejaa.

Kama wazazi, wakati mwingine tunawaadhibu watoto wetu kwa kuguswa na tabia yao "ya kipumbavu", tukisahau kwamba lengo la nidhamu ni kukuza watu wazima waliokomaa. Umri tu haumfanyi mtu mzima. Badala yake, ukomavu unaonyeshwa na maadili na maadili, uwajibikaji wa kibinafsi, na kujidhibiti. Ni dhahiri katika jamii yetu kwamba watu wengi huzeeka na bado hawajakomaa.

4. Nidhamu huweka amani nyumbani.

Kwa sasa nidhamu yote inaonekana kuwa chungu badala ya kupendeza, lakini baadaye huzaa matunda ya amani ya haki kwa wale ambao wamefundishwa nayo. (Waebrania 12:11 ESV)

Nidhamu inayofaa inapotolewa mara kwa mara, itazaa matunda yenye amani. Nyumba yoyote iliyo na watoto ni kitanda cha kila siku cha msimko, kelele, ajali, machozi, ratiba ngumu, na hafla nyingi zisizotarajiwa. Lakini, kama Wakristo, nyumba zetu zinaweza kuwa mahali ambapo amani ya Mungu inatawala.

Je! Unaweza kuelezea mazingira yako ya nyumbani kuwa ya amani, utulivu, maelewano, na umoja? ___ Ndio la

Zana za Nidhamu

Mwanamume na mwanamke hujiunga katika ndoa, kila mmoja na historia zao na maoni yaliyotarajiwa ya nidhamu. Mara nyingi hukaribia nidhamu na michakato ile ile iliyotumiwa na wazazi wao na kisha kuongeza mwelekeo au maoni ya sasa kutoka kwa wanafamilia na marafiki. Mwishowe mkanganyiko unaosababisha husababisha mgawanyiko kati ya mume na mke.

Lakini hii sio njia ambayo Mungu aliunda familia ifanye kazi. Biblia inasema, "Kwa maana Mungu si yule anayanzisha fujo bali ni wa amani" (1 Wakorintho 14:33). Wakati tunaweza kupata maoni kadhaa juu ya nidhamu kutoka kwa vyanzo vingine, lazima ziwe sawa na Neno la Mungu, ukweli ambao unatuelekeza katika njia za haki (2 Timotheo 3: 16-17). Mungu ndiye chanzo cha habari, mtoa ya kibiblia kanuni-zana-kwa kutia nidhamu yake watoto wake njia. Na Biblia inatuonya kwamba njia zake sio njia zetu za asili. Mungu anasema, "Kwa maana kama vile mbingu zilivyo juu kuliko dunia, ndivyo njia zangu zilivyo juu kuliko njia zenu, na

mawazo yangu juu ya mawazo yenu" (Isaya 55: 9). Kwa hivyo lazima tuendelee kuwa katika Neno Lake kufuata maagizo yake.

Ni rahisi kupoteza mtazamo wetu na kuingia katika mazoea na mitazamo isiyo sahihi, ya kujitolea na watoto wetu. Lakini ukweli ni kwamba, wao ni watoto *Wake* . Kanuni hii ni muhimu sana. Mithali inatuonyesha kwamba hata njia ambazo zinaonekana "sawa" kwetu zinaweza kuishia katika maafa.

CHIMA ZAIDI

Eleza jinsi wazazi wanaweza kudanganywa na kuelezea matokeo yanayowezekana.

Kuna njia ambayo inaonekana kuwa sawa kwa mwanadamu,
Lakini mwisho wake ni njia ya kifo. (Mithali 14:12)

23

Nidhamu ya Kibiblia

Kila njia ya mwanadamu ni sawa machoni pake
mwenyewe, Bali Bwana hupima mioyo. (Mithali 21: 2)

Kumbuka Msingi

Kabla ya kujifunza zana za Mungu kujenga tabia ya kukomaa, lazima tuwe na ufahamu thabiti wa mlolongo unaofaa wa kufundisha watoto wetu. Kwanza, tunawafundisha kwa haki. Pili, tunaweka nidhamu ya kibiblia.

Kuwa mwanafunzi lazima iwe msingi wa nidhamu. "Maana kama vile mtu afikirivyo moyoni mwake, ndivyo alivyo" (Mithali 23: 7). Mpaka moyo ubadilishwe, tabia inaweza kujifunza, lakini haki ya kweli haiwezi kuwepo. Kama tulivyojifunza katika somo lililopita, wazazi wengi hutumia wakati wao mwingi kujaribu kubadilisha "ndivyo alivyo," au tabia, badala ya moyo. Moyo hubadilishwa kupitia upendo na ufuasi. Lakini ikiwa una nidhamu bila upendo, utazalisha uasi badala ya utii.

Pitia juzuu ya 3, masomo 6–9 kwa maelezo juu ya uanafunzi nyumbani.

CHIMA ZAIDI

Eleza kile aya hizi zinasema juu ya moyo wa mtu na matendo yake.

Kama katika uso wa maji huonyesha uso,
Kwa hivyo moyo wa mtu humfunua mtu huyo. (Mithali 27:19)

Kwa maana kutoka ndani, ndani ya mioyo ya wanadamu, hutoka mawazo mabaya, uzinzi,
uasherati, mauaji. (Marko 7:21)

Weka moyo wako kwa bidii yote,
Kwa maana ndani yake chemchemi huleta chemchemi za maisha. (Mithali 4:23)

Fuata Mfano Wake

Waefeso 6: 4 inaishia na kifungu, "mawaidha ya Bwana," ambayo ni himizo kwetu kumtazama Yeye na Neno Lake na kufuata mfano wa jinsi Yeye hutufundisha na kutuadibu. Waebrania wanatuonyesha mitazamo na majibu yetu yanapaswa kuwa kwa nidhamu ya Mungu, na inaonyesha kwamba Yeye anatumia na kwamba nia Zake ni kwa faida yetu tu.

Na umesahau himizo linalosema nawe kama wanawe: "Mwanangu, usidharau adhabu ya Bwana;
Wala usivunjike moyo unapokemewa na Yeye; Kwa maana BWANA ampandaye humwadhibu;
Na humchapa kila mwana ambaye Yeye ampokee." (Waebrania 12: 5-6)

Neno la Mungu ni kiwango cha tabia nzuri na mbaya. Watu wazima hutumia Maandiko kujiongoza na kujirekebisha. Vivyo hivyo, wazazi wanahitaji kufafanua, kukuza, na kuwasiliana na sheria za mwenendo wa kibiblia kwa familia, kamili na mpango wa nidhamu ya kurekebisha wakati inahitajika. Kanuni muhimu kutoka kwa mafungu haya husaidia wazazi kukuza mpango wazi wa "kuwaadhibu" na "kuwachapa" watoto wao.

Mungu hutumia kipimo cha maumivu ili kutuhamasisha kukubali mafunzo yake ili tufananishwe na sura ya Kristo. Vivyo hivyo, tunapaswa kufanya vivyo hivyo na watoto wetu kuwahamasisha kukubali mafunzo yetu.

Jukumu letu kama wazazi ni mara tatu:

1. Fafanua sheria kulingana na maoni ya Mungu juu ya tabia njema na mbaya.
2. Kuwa na mpango wa marekebisho (matokeo) wakati sheria imevunjwa.
3. Tumia adhabu kumsaidia mtoto kupokea matokeo ya kurekebisha (ikiwa wanakataa). Hii ingetumika kwa uasi.

JAMBO LA KWELI

Adhabu au nidhamu - Paideia (Kigiriki).

Kutumika katika Waefeso 6: 4, inamaanisha marekebisho au mafunzo. Kuna matokeo kwa kila kosa; aina fulani ya mafunzo / marekebisho yatafuata.

Kemea -Kumuhukumu, kuthibitisha mmoja katika makosa.¹²

Mijelede -All na mateso yoyote, ambayo Mungu anateua kwa watoto wake, ambayo ni daima iliyoundwa kwa ajili ya wema wao. Ni pamoja na anuwai ya majaribu na dhiki, ambayo Yeye huamuru kwa usiri na ambayo hufanya kazi ya kuua dhambi na kukuza imani.¹³

CHIMA ZAIDI

Eleza nia ya Mungu ya kuwasahihisha watoto Wake.

Kwa maana Bwana humpenda anayempenda.
Kama vile baba mwana ambaye anampenda. (Mithali 3:12)

Nidhamu ya Kibiblia

Kujichunguza

Je! Hii inatofautianaje na nia zako za sasa?

Orodhesha mitazamo isiyo na upendo, sura ya uso, au maneno uliyotumia wakati wa nidhamu ambayo yanahitaji kubadilishwa.

Kumbuka maneno ya Yesu:

Wale ninaowapenda, ninawakemea na kuwaadhibu. Kwa hiyo uwe na bidii na utubu.
(Ufunuo 3:19)

Somo linalofuata linaonyesha zana nne za mafunzo katika roho hii ya upendo.

Somo la 4

Zana nne za Mafunzo

Zana za kujenga uwajibikaji wa kibinafsi na kujidhibiti zinaweza kugawanywa katika vikundi vinne:

1. Kanuni
2. Matokeo ya kurekebisha
3. Adhabu
4. Usawa

Zana 1: Kanuni

Sheria lazima zifafanuliwe wazi.

Kwanza, lazima tuweke mipaka, au sheria, ambazo zimeandikwa. Hizi humpa mtoto usalama na utulivu. Wazazi wanaweza kufikiria watoto wao wanajua sheria, lakini wengi wamekosea.

Katika ushauri, ninawauliza wazazi waniambie sheria, kisha ninawaleta watoto ndani ya chumba. Kawaida wanaelezea sheria nyingi kuliko wazazi wao. Kwa nini tofauti? Mzazi yeyote anapokasirika, mara nyingi husema kitu kama, "Ukifanya hivyo tena, vile na vile vitatokea." Baadaye wazazi husahau kile wanachosema wakiwa wamekasirika-lakini watoto hawafanyi hivyo. Kanuni zinahitaji kuandikwa wazi. Mungu anatupa mfano mzuri wa kufuata.

Kwa hivyo akakutangazia agano lake alilokuamuru utekeleze, zile Amri Kumi; Akawaandika kwenye mbao mbili za mawe. (Kumbukumbu la Torati 4:13)

Mungu aliandika amri zake juu ya jiwe. Alijua tunahitaji kitu kilichoandikwa. Anatawala ulimwengu wote kwa sheria hizi kumi tu. Lakini nyumba nyingi zinaweza kuondoka na sheria chache.

Kanuni lazima ziandikwe kwa sababu zifuatazo:

1. Sheria zilizoandikwa hupunguza mkanganyiko kwa wazazi na watoto sawa. Ikiwa mtu yeyote katika uongozi, iwe katika wafanyikazi, serikalini, au kanisani, hasemi matarajio yake kwa wale walio chini ya mamlaka yake, hakika atashindwa. Sheria na mipaka iliyowekwa wazi hufafanua tabia zinazohitajika na zinaonyesha ni lini matokeo ya marekebisho yatatekelezwa. Kwa mfano, una sheria iliyoandikwa: "Safisha fujo zako mwenyewe." Mtoto wako anatengeneza siagi ya karanga na sandwich ya jelly, akiacha mitungi nje na kisu kilichopakwa jelly kukwama kwenye kaunta. Ni wazi ukiukaji wa sheria. Watoto wanaposhindwa, wanahitaji matokeo ya kurekebisha, ambayo ni zana ya pili ya mafunzo.
2. Sheria zilizoandikwa zinajenga na kudumisha umoja kati ya wazazi, kukuza roho ya timu. Sheria ambazo hazijaandikwa zinawachanganya na kuwagawanya waume na wake kama watoto. Wakati wazazi wanakubaliana juu ya sheria, wanahamasishwa kuungwa mkono wakati sheria inavunjwa. Watoto watajaribu kumdanganya mzazi mmoja ili asifuate sheria. Walakini, unapokaa umoja na kushikamana na mpango huo, inakuza kukomaa kwa mtoto na kubariki ndoa.

27

Nidhamu ya Kibiblia

3. Sheria zilizoandikwa zinaondoa mawazo-mbili na ukosefu wa haki. Wazazi mara nyingi hufanya makosa kumpa mtoto mchanga zaidi, au "mtoto" wa familia, rehema isiyo sawa ikilinganishwa na watoto wakubwa. Bila sheria zilizoandikwa na matokeo ya kurekebisha mapema, wazazi wanaweza kutenda tofauti kwa mtoto aliye na changamoto zaidi kuliko wanavyofanya kwa mtoto anayetii. Mtoto mwenye changamoto ataanza kugundua kuwa mzazi anampenda ndugu yao zaidi. Wakati sheria zimeandikwa, na matokeo ya kurekebisha kwa kuvunja sheria yameamuliwa na kutekelezwa kwa usawa, ukosefu wa haki zaidi utaondolewa. Hii ni pamoja na kupuuza nidhamu ya wazazi kwa sababu ya mwili na kihemko kama vile ugonjwa, uchovu, au mafadhaiko, ambayo yanaweza na yatatumiwa na watoto, na kusababisha hali zisizo wazi na zisizo za haki.
4. Sheria zilizoandikwa zinadumisha msimamo. Wazazi na watoto wanapendelea kufuata ikiwa sheria imeandikwa. Hii ni changamoto kwa wazazi wengi kwa sababu inahitaji uvumilivu kwa miaka. Wanandoa wengi huanza nguvu na kanuni hii lakini polepole hurudi kwenye tabia za zamani. Na machafuko yanarudi. Ikiwa wazazi hafanyi mabadiliko, wanawajibika, na hubaki thabiti, wanawezaje kutarajia kufundisha watoto wao kuishi maisha ya uwajibikaji, ya kujidhibiti ?

HATUA PLAN

Eleza jinsi wazazi wako walivyokuadibu. Kisha eleza sheria na matokeo unayotekeleza kwa sasa nyumbani kwako. Ikiwa umeoa, andika orodha zako kando na kisha ulinganishe.

Ikiwa watoto wako wana zaidi ya miaka nane, waulize wakupe sheria zao. Je! Inalinganishwaje na orodha yako? Jadili kama wanandoa.

Zana 2: Matokeo ya Marekebisho

Matokeo ya kurekebisha ni kama mboga. Watoto wengi hawawapendi, lakini ni muhimu kwa afya njema. Watoto wanaweza kukuambia hawapendi sheria na matokeo, lakini wanajua moyoni mwao kwamba wanahitaji.

Katika Maandiko yote, Mungu huwasiliana wazi wazi kuna masharti ya baraka na matokeo kwa kutotii. Mungu humpa mwanadamu uhuru wa kuchagua mwenyewe. Ni kanuni rahisi. Hata kabla dhambi haijaingia Ulimwengu, Mungu aliweka kanuni ya kanuni na matokeo ya kuivunja.

Bwana Mungu akamwamuru huyo mtu, akisema, "Ya kila mti wa bustani unaweza kula bure; lakini mti wa ujuzi wa mema na mabaya usile, kwa maana siku utakapokula matunda ya mti huo utakufa hakika." (Mwanzo 2: 16-17)

JAMBO LA KWELI

Matokeo -Kwamba ambayo inafuata baada ya kuvunja sheria. Kuanzisha eleza sheria inayofaa, lazima lazima kuwa matokeo ya kurekebisha kwa kuvunja sheria hiyo.

Sheria iliyopewa Adamu ilikuwa "Usile" ya mti huo mmoja, na matokeo yake ilikuwa "Wewe. . . kufa" ikiwa utafanya hivyo. Wakati Adamu na Hawa walipovunja sheria hii, wote wawili walipata matokeo. Na matokeo mengine mengi yalitokana na kuvunja sheria hiyo.

Mungu aliendelea na kanuni hii alipotoa sheria yake:

Tazama, nimeweka mbele yako leo baraka na laana; baraka, ukitei amri za Bwana, Mungu wako, ninazokuamuru leo; na laana, ikiwa hutotii amri za Bwana Mungu wako. (Kumbukumbu la Torati 11: 26-28)

Sheria ya Mungu sheria-walikuwa amri aliyopewa Musa, naye ameandika habari hizi. Zinapatikana katika vitabu vya Agano la Kale la Kutoka hadi Kumbukumbu la Torati, pamoja na Amri Kumi. Mungu huonyesha kila wakati kwamba utii huleta baraka, na kutotii husababisha hukumu, au marekebisho, wakati mwingine huitwa laana. Baraka na laana zimefafanuliwa katika Kumbukumbu la Torati 27–28.

Mungu alitoa sheria zilizoandikwa kusaidia watoto wa Israeli kukaa katika uhusiano mzuri na Yeye, wengine, ulimwengu, na tamaduni zinazowazunguka. Alikuwa na nia yao nzuri akilini, na maandishi ya Musa yalifanya mapenzi ya Mungu yawe wazi. Kwa bahati mbaya, Waisraeli wengi walienda kupitia jangwa kwenda nchi ya ahadi, waliasi mara kwa mara, na walipata matokeo. Mungu aliwaacha wazurura jangwani kwa miaka arobaini mpaka walipokufa, na kisha watoto wao waliongozwa kuingia nchini.

Kanuni iko wazi: unavunja sheria, una matokeo.

Kama tu mpango wetu wa nidhamu umeamua sheria, lazima tuwe na matokeo yaliyopangwa mapema kwa marekebisho wakati sheria imevunjwa. Lazima tuwape watoto wetu mipaka wazi. Ikiwa watawavuka, lazima tufanye nidhamu kwa njia ya matokeo ya kurekebisha. Tunaweza kuona kufeli kwao kama fursa ya mafunzo, uzoefu mzuri, kwani tunakumbuka huu ni upendo.

Kanuni hii inaonyesha katika michezo. Fikiria mpira wa miguu. Ikiwa unatoka nje ya mipaka, umevunja sheria. Hauwezi kuomba msamaha kwa mwamuzi na utarajie atakusamehe kutokana na matokeo hayo. Badala yake, mwamuzi ataendelea na matokeo ya marekebisho ya kosa hilo kwa kuashiria mpira chini pale ulipotoka. Haijadiliwi. Kubishana au kudai ni ajali hakutabadilisha matokeo yaliyopangwa mapema. Matokeo yake huwajulisha na kuwahamasisha wachezaji kujiadhibu kukaa ndani ya mipaka.

29

Nidhamu ya Kibiblia

Vivyo hivyo, matokeo ya kurekebisha yanapaswa kuamuliwa mapema na sio kuamuliwa kwa wakati huu. Tuseme sheria yako ni "Hakuna kuruka juu ya kitanda." Asubuhi moja unatembea karibu na sebule na kutoka kona ya jicho lako unaona mtoto wako mdogo wa miaka saba, mtoto anayetii, akiruka kwenye kochi. Unajifikiria, *sitaki kushughulika na hilo sasa hivi. Sijapata kahawa yangu bado.* Kwa kupitisha, unasema tu, "Acha hiyo sasa hivi."

Mara baada ya kunywa kahawa, unahisi vizuri zaidi. Ni wakati wa kujiandaa kwa kanisa na unakimbilia kila mtu kujiandaa. Unaweza kuona yako tisa na umri wa miaka, nguvu kuwateka watoto, kuruka juu ya kitanda. Badala ya kusema "Acha" kama ulivyofanya hapo awali, unaendelea na "Nimekuambia mara nyingi sana usiruke kwenye kochi hilo!" Kisha unapiga au kutoa adhabu zaidi.

Hayo hayakuwa matokeo yaliyopangwa mapema. Hiyo ilikuwa hiari, uzazi wa kihemko. Matokeo yake yalitokana na jinsi ulivyohisi wakati huo – sio kwa mchakato wa upendo, na uliopangwa. Aina hii ya uzazi wa kihemko huunda wivu kati ya ndugu na inaweza kumshawishi mtoto mwenye nia kali, ambaye kwa asili

atapata matokeo zaidi, kwamba wazazi hawawapendi kidogo. Pia huwaudhi na inaweza kuwasukuma kuelekea moyo wa uasi.

Kujichunguza

Tambua kutofautiana katika nyumba yako wakati wa kuwaadhibu watoto wako.

Zana ya 3: Adhabu

Adhabu ni sehemu ya mpango wa jumla wa nidhamu, lakini ni tofauti na matokeo ya kurekebisha. Adhabu humhamasisha mtoto kujitoa kwa mamlaka ya wazazi na kukubali matokeo ya kurekebisha.

Soma tena maelezo ya adhabu. Je! Unaona yoyote rejeleo la hasira, kupiga kelele, kubana, kuchukiza, kuhukumu, kulinganisha, kupuuza, au kudharau? Wengi wetu tumejikuta tukiamini kuwa nidhamu haitafanya kazi isipokuwa tukiwa na hasira na kuinua sauti zetu. Hiyo ni falsafa ya kilimwengu na haina nafasi katika nyumba za Kikristo. Kila jambo la nidhamu lazima lifanyike kwa upendo, kwa sababu upendo ndio msukumo wenye nguvu zaidi -sio hasira.

JAMBO LA KWELI

Adhabu – Kiasi kilichopimwa ya maumivu ya kuhamasisha, au kuumiza ya adhabu.

Kwa maana hasira ya mwanadamu haileti haki ya Mungu. (Yakobo 1:20)

Wazazi wengi wana shida kutoa adhabu na wanahitaji kuzingatia maagizo ya Mungu.

Usimnyime mtoto nidhamu,
Maana ukimpiga kwa fimbo hatakufa.
Utampiga kwa fimbo,
Na ukomboe roho yake kutoka kuzimu. (Mithali 23: 13-14)

30

Craig Caster

Mstari huu mara nyingi huleta mkanganyiko. Mungu hasemi wazazi wampige mtoto na kutekeleza. Badala yake, ni nahau ambayo fimbo inawakilisha vitu viwili: zana ya kupimia na mamlaka.

Mungu anatuambia kwamba wakati mwingine watu wanahitaji kupata maumivu kukomaa au kujifunza kujitolea kwa mamlaka. Yeye ni *si* ninawaambieni kwa kunyakua fimbo na kuwapiga mtoto yako katika Uislamu. Lazima uchukue Neno lote la Mungu kama shauri lake. Neno la Mungu halipingani na lenyewe.

CHIMA ZAIDI

Eleza nini aya hii inamaanisha kwako kama mzazi.

Sasa hakuna adhabu inayoonekana kuwa ya kufurahisha kwa sasa, lakini ni chungu; Walakini, baadaye huzaa matunda ya amani ya haki kwa wale ambao wamezoezwa nayo. (Waebrania 12:11)

Neno *kuadibu* hapa ni neno lile lile la Kiyunani (*paideia*) linalotumiwa katika Waefeso 6: 4, ambayo inaonyesha mafunzo au nidhamu. Unaposoma kifungu hiki kwa muktadha, Waebrania 12: 3-11, unaona kulinganisha kati ya jinsi baba anavyotoa maumivu katika mchakato wa nidhamu na jinsi Mungu anavyofanya. Mungu anasema ikiwa huna nidhamu, wewe si mwanawe. Ninaomba kwamba umehisi mkono wenye upendo wa marekebisha ya Mungu wakati umetenda dhambi. Hiyo inamaanisha wewe ni wake.

Linapokuja suala la kutekeleza nidhamu kwa njia ya adhabu au maumivu, unaweza kuwa umesikia usemi, "Hii itaniumiza zaidi kuliko itakuumiza wewe." Labda wazazi wako walisema. Adhabu hupewa mtoto ikiwa tu atakataa matokeo ya marekebisha ambayo yanafuata uvunjaji wa sheria.

Kusafisha Mchanganyiko

Kuwapiga watoto wangu mara nyingi kulivunja moyo wangu na ilikuwa moja ya mambo magumu zaidi ambayo niliwahi kufanya kama baba. Ilikuwa ngumu kwangu kumfuata mdogo wetu, lakini ilibidi nifanye hivyo, kwa sababu alikuwa akijaribu mamlaka yangu kwa kukataa kufanya matokeo ya kurekebisha.

Wazazi wengine wanasema hawaamini katika kupiga. Lakini Neno la Mungu linasema ikiwa mtoto hata kubali mamlaka na mafunzo yetu, tunahitaji kutafuta njia ya kumhamasisha. Labda ulikuwa na wazazi ambao walikupiga ndani ya inchi ya maisha yako, au hawakukupiga hata kidogo. Kile walichokifanya kilikuwa kibaya na haipaswi kulazimisha utii wako kwa Neno la Mungu. Ikiwa hautapata njia ya kumhamasisha mtoto wako kupata matokeo ya kurekebisha, Maandiko yanasema utalipa sana baadaye.

Nimefanya kazi na wazazi kwa muda mrefu wa kutosha kuona mtoto wa miaka mitatu mwenye mapenzi ya dhati, ambaye wazazi wake hawakuamini katika kuchapwa, anageuka kuwa mtoto wa miaka kumi na nne ambaye alishirikiana na baba yake katika ngumi ya ngumi na alihusika na wengine wasiojibika, tabia za uasi. Ikiwa mtoto hataki kukubali matokeo, basi lazima tutafute njia ya kuwafanya watoe mavuno na kuyakubali. Unapobarikiwa na mtoto mwenye nia kali, lazima awe na motisha mara nyingi.

31

Nidhamu ya Kibiblia

Wazazi wengine hawataki kuadhibu, wakiogopa itaathiri psyche ya mtoto wakati maumivu yanatekelezwa. Aina yoyote ya adhabu iliyofanywa vibaya *ni mbaya* na inaweza kusababisha makovu ya kihemko kwa mtoto. Lakini maumivu ni sehemu ya mpango wa Mungu maishani. Kwa mfano, nilipokuwa na umri wa miaka kumi na moja, nilikuwa mjasiri. Rafiki yangu na mimi tulikuwa tukiruka ngazi za ndege kwenye baiskeli zetu. Wakati mwishowe tulifaulu ndege moja, tulilazimika kujaribu ndege mbili. Lakini nilianguka, nikangua magoti yangu na kuinama magurudumu yote mawili. Nilikuwa na maumivu makali, lakini nilikwenda nyumbani, nikatengeneza matairi, na nilikuwa kwenye baiskeli yangu tena siku iliyofuata. Sikurudi kurudi kuruka ngazi zote mbili kwa sababu sikutaka kurudia maumivu hayo.

Wakati ninamwona mtu kwenye baiskeli sasa, huwa sina kumbukumbu ya wakati nilijiumiza. Sijawahi kupata kiwewe cha kihemko. Hiyo ndivyo hekima ya ulimwengu imetuongoza kuamini itatokea ikiwa tutatumia kuchapa kama motisha. Maumivu ni kitu kizuri, sehemu ya maisha ambayo inatufundisha. Ilinifundisha kutoruka ngazi mbili za baiskeli kwenye baiskeli yangu tena. Kwa miaka mingi, maumivu yamenifundisha kwa njia nyingi kile ninachoweza na siwezi kufanya.

Baadhi ya watoto wenye nia kali wanahitaji kuhamasishwa. Hawapendi wazo kwamba wewe ndiye mwenye mamlaka, na mara nyingi wanataka kuendesha kaya. Lakini kumbuka, Mungu aliwafanya wawe na nia thabiti. Wakati mwingine wanahitaji wahamasishaji hao kuwafanya watoe mamlaka yako na wakubali matokeo ya kurekebisha yaliyopangwa tayari.

Kupiga viboko kutafunikwa kwa undani zaidi katika somo la 8.

Mchakato

Adhabu iliyowekwa mapema hutumiwa katika mchakato wa nidhamu ili kumpa motisha mtoto. Tuseme utawala wako ni "No kuruka juu ya kitanda," na predetermined marekebisho matokeo kwa yako wa miaka mitano wa miaka ni dakika tano wakati-nje katika kiti. Kwa kukataa kukaa kwenye kiti mpaka muda wa dakika tano utakapoondoka, mtoto wako anachagua adhabu / mhamasishaji. Baada ya kuchapwa, mrudishe mtoto kwenye kiti na uanze tena kipima muda kwa dakika tano. Hakuna hasira, hakuna ukelele, hakuna vitisho. Mtoto wako anapokubali matokeo ya marekebisho kwa kukaa kwa dakika tano, wanakubali jukumu la kibinafsi la kuvunja sheria na kuongezeka kwa kujidhibiti. Wanapoasi kwa kutotaka kukubali matokeo ya marekebisho, wanachagua adhabu.

Wazazi wengi hawaelewi mlolongo wa matokeo ya kurekebisha na adhabu. Jifunze mchakato sahihi: Sheria iliyovunjika husababisha matokeo ya kurekebisha. Kukataa matokeo ya kurekebisha husababisha adhabu. Ni kichocho kinachotumika kumsaidia mtoto wako kukubali matokeo ya kurekebisha - sio matokeo yenyewe. Usipoteze ukweli huu. Kumbuka, marekebisho yote yanapaswa kutolewa kwa upendo.

Adhabu peke yake haifundishi. Zaidi ya asilimia 80 ya watu ambao wameachiliwa kutoka gerezeni huishia gerezeni.¹⁴ mfumo wa adhabu ni iliyoundwa kwa ajili ya adhabu, si mafunzo. Wakati tu wanapokuwa nje na "Big Brother" yuko nyuma yao, wanarudi kwenye tabia zao za zamani. Vivyo hivyo, watoto ambao wanaadhibiwa tu na hawapewi matokeo ya kurekebisha hawapati mafunzo.

Zana ya 4: Usawa

Uthabiti utafunikwa katika somo linalofuata.

Somo la 5

Mafunzo bila Maelewano

Lazima tuwe thabiti ikiwa tunataka kuona ukuaji kwa watoto wetu, kwa hivyo sura hii yote imewekwa kwa zana ya 4, Usawa.

Fikiria sababu ya watu kuharakisha. Uchunguzi wa uaminifu wa jinsi watu wengi wanaendesha juu ya kiwango cha kasi utafunua kwamba karibu kila mtu anaendesha kwa wakati mmoja au mwingine. Mtu anaweza kuhesabu kwamba kila mtu mwingine anafanya au walichelewa. Lakini sababu ya watu kuharakisha sio tu ukosefu wa kujidhibiti -ni kutoweza kwa idara ya polisi kutekeleza sheria katika kila eneo.

Je! Ikiwa chipu ya kompyuta kwenye gari zetu inarekodiwa ikiwa tunakwenda maili moja kwa saa juu ya kiwango cha kasi? Ingeweza kuripoti kwa idara ya polisi na moja kwa moja tuma tiketi ya mwendo kasi. Tunaweza kukuza ghafla kujidhibiti kwa sababu ya matokeo thabiti ya kurekebisha.

Watoto hawana tofauti. Bila uthabiti, kunaweza pia kuwa hakuna sheria na hakuna mafunzo, ambayo hayana amani. Kuwa thabiti hakutawafanya watoto wetu waache kuwa wajinga mara moja. Tabia huingizwa kila wakati tunapowapa matokeo ya kuvuka mpaka (kuvunja sheria). Kama misuli inayotekelezwa, kila wakati inapoadhibiwa (kufunzwa), inakua na nguvu kidogo.

CHIMA ZAIDI

Eleza nini aya hii inamaanisha kwako kama mzazi.

Kujiamini na jambo hili, kwamba Yeye aliyeanza kazi njema ndani yako ataikamilisha hata siku ya Yesu Kristo. (Wafilipi 1: 6)

Usawa unaweza kuwa mgumu kwa mama kwa sababu ni viumbe vya kihemko. Akina mama, usiombe msamaha kwa mhemko wako, usiingie mapenzi ya Mungu kwa sababu yao. Mungu hakukupa zawadi hiyo ili uitumie vibaya. Alikupa moyo wa kulea, ambao ni mzuri, lakini huwezi kuruhusu hisia zitiishe utii wako kwa Kristo wakati wa kufundisha watoto wako.

Baadhi ya baba huacha makosa yatendeke kwa sababu nidhamu ni shida sana, au wanaepuka mzozo ili kuonekana kama mtu mzuri. Je, si kukua kuchoka-kufuatilia kupitia. Watoto wako wanakuhitaji.

Maoni ya Mungu juu ya nidhamu ni upendo kwa vitendo. Nidhamu isiyo sawa inaweza kufundisha mtoto kuwa ujanja unawezekana na kila kitu kinaweza kujadiliwa. Mbaya zaidi kuliko kuzaa watoto wa ujanja itakuwa ni wao kurudia tabia hiyo katika ndoa na nguvu kazi. Jifunzeni kuungwa mkono kama mume na mke, na kuombeana. Omba Mungu awasaidie nyote wawili kuwa watiifu kwake kila wakati katika eneo hili.

Nidhamu ya Kibiblia

Kuhesabu

Wazazi wengine hutumia kuhesabu kama sehemu ya mchakato wa matokeo. "Acha kufanya hivyo! Nitahesabu hadi tatu, na bora uache!" Lakini kuhesabu ni sehemu ya uharibifu ya mchakato wa mafunzo. Nguvu ya taka watoto wanaweza kusimama wazo kwamba mzazi ni bosi. Wanapoambiwa wasifanye kitu, wanafikiri, *lazima nishinde hapa. Lazima niwaonyeshe nina udhibiti.*

Mtoto mwenye nia kali atakaribia kitu kilichokatazwa, hakikisha Mama anaangalia, kisha afikie karibu na kukigusa. Mara moja anasema, "Usithubutu; usiguse hiyo," mtoto ana umakini wake wote. Halafu anaendelea na, "Nitaanza kuhesabu. Moja. . .

Afadhali upate. . . mbili. . . mbili na nusu. . . Nakwambia!" Kwa wakati huu mishipa yake inaibuka na yuko tayari kulipuka. Kisha mtoto huondoka na kufikiria, *Tazama, mimi ndiye ninayedhibiti. Nilimfanya aonekane na kumkasirisha.*

Kuhesabu kunaweza kuwa zana ya uharibifu ikiwa inatumiwa kama sehemu ya njia ya mafunzo na inaweza kusababisha watoto wenye nguvu kuendelea kujaribu kutawala. Badala yake, Mama angeweza kusema tu, "Ondoka hapo, sasa ." Ikiwa hawaondoki mara moja, wanapata matokeo ya kurekebisha. Kufuatilia ni ufunguo. Ikiwa tabia hiyo haitashughulikiwa mara moja, itatoka nje wakati watakapokuwa vijana.

Wakati Adamu na Hawa walipotenda dhambi, Mungu hakuanza kuhesabu waliposimama karibu na Mti wa Ujuzi wa mema na mabaya. Alitoa sheria hiyo na matokeo ya marekebisho yaliyopangwa tayari (Mwanzo 2:17) na kisha akafuata matokeo ya marekebisho wakati hawakutii (Mwanzo 3). Ingawa Adamu na Hawa wote walitoa udhuru (Mwanzo 3: 9-13), hata wakimlaumu Mungu (aya ya 12), Alifuata tu. Hakuruhusu ujanja.

Sheria, Watoto, na Chaguzi

Miaka iliyopita, kulikuwa na kipindi maarufu cha mchezo kwenye runinga kilichoitwa *Tufanye Mpango* . Wasikilizaji wa studio walivaa mavazi ya mwituni, wakitumaini kuvutia umiliki wa mwenyeji na kuchaguliwa kuchagua moja ya milango mitatu jukwaani. Nyuma ya kila mlango kulikuwa na tuzo kubwa au tuzo ya booby. Washiriki wangeweza kwenda nyumbani na gari, mashua, au kopo la samaki aina ya tuna.

Watoto wengi wanataka kucheza *Tufanye Mpango* wakati wa sheria na matokeo ya kurekebisha.

Mlango 1: Fuata sheria

Mlango 2: Sheria ya kuvunja, kubali matokeo

Mlango 3: Hakuna sheria, hakuna matokeo

Milango mitatu inawakilisha majibu ya kawaida ya mtoto kwa mafunzo. Tunataka wachagua mlango wa kwanza na kufuata sheria zetu. Kuchagua mlango wa pili inawakilisha kuvunja sheria na kukubali matokeo ya marekebisho kwa kutotii. Watoto wengi, haswa wenye nia kali, wanataka mlango wa tatu: "Sipaswi kukubali sheria, na sipaswi kuwa na matokeo ya kurekebisha." Hii ni kama dereva akivutwa kwa kasi, akatoa nukuu, kisha akaenda kortini na kupigania faini. Alichagua kuharakisha, anajua ana hatia, lakini hataki kukubali matokeo ya kurekebisha. Hiyo ni tabia ya kitoto. Mtoto hujifunza kukubali matokeo wazazi wanapofuata mafunzo sahihi, ambayo hujenga tabia ya kukomaa.

34

Craig Caster

Kujua watoto bado hawajakomaa, na sio kawaida kuchukua jukumu la matendo yao, tunapaswa kujibu vipi wanapochagua mlango wa 3? Mshtuko, hasira, kupiga kelele, kupiga kelele, kuhukumu, au kufadhaika na kuwa na uchungu kwao? Kwa bahati mbaya, hii ndio jinsi wazazi wengi wanavyotenda. Badala yake, lazima tuondoe mlango 3 kama chaguo. Lazima tusimamie sheria zilizoandikwa kwa utulivu na mfululizo na tuwasiliane wazi kwamba zina chaguo mbili tu: ama kukubali sheria au kuvunja sheria na kukubali matokeo ya marekebisho.

Watoto ambao wamelelewa bila athari thabiti za kurekebisha matendo yao wanakuwa watu wazima ambao hawawajibiki kwa matendo yao. Wazazi wengi wameruhusu watoto wao bila kujua kwa chaguo la tatu kwa miaka, kwa hivyo ni changamoto kujizua na watoto wao kuvunja mtindo huu wa uzazi usiofaa.

Wazazi, jifanyie fadhila. Nenda nje kwa mlango 3. Ikiwa watoto wako wamekuwa wakichagua kila wakati, na umekuwa ukiiruhusu, usishangae wakati wanaendelea kuiuliza. Waeleze, na uwaonyeshe kwa nidhamu ya kila siku, kwamba mambo yamebadilika.

MPANGO WA HATUA 1

Kuwa na mkutano wa familia. Waeleze watoto wako kuhusu milango hii mitatu, uchaguzi wao, na mchakato wa nidhamu wa sheria, matokeo ya kurekebisha, na adhabu. Halafu, wanapoanza tabia hiyo, wakumbushe tu, "Najua unataka mlango wa 3, sivyo? Kumbuka mkutano wetu? Haifanyiki. Kubali matokeo yako au unachagua msukumo badala yake. "

Watoto wengi wenye nia kali, kama Nicholas wangu, watachagua mlango wa 3 kila inapowezekana. Watoto wanaofuata sheria, kama Justin na Katie wangu, watachagua kati ya milango 1 na 2. Watoto wanaofuata sheria wana hamu ya ndani inayowahimiza kushirikiana. Ni muhimu kwao kufurahisha wazazi wao. Watoto wenye nia kali, kwa upande mwingine, mara nyingi hawajali sana ikiwa mzazi anafurahi au la; wanataka tu kuwa katika udhibiti.

Kurekebisha Mafunzo Yetu

Mlee mtoto katika njia impasayo,

Na akiwa mzee hataiacha. (Mithali 22: 6)

Hii sio dhamana lakini uwezekano. "Njia anayopaswa kwenda" inamaanisha kila mtoto ni wa kipekee katika haiba yao, na wengine wanaweza kuhitaji matokeo ya kurekebisha zaidi, mipaka kali, na matokeo magumu kuliko wengine. Aya hii pia inamaanisha wazazi lazima wawe tayari kubadilika kwa utu wa kila mtoto au kuinama.

Wakati Nick alikuwa shuleni, ilikuwa kawaida kwetu kuwa na mikutano miwili au mitatu ya walimu kila mwaka kwa sababu ya yeye kutaka kufanya mambo yake mwenyewe. Hatukushangaa kupata simu: "Bw. na Bi Caster, unaweza kuja shuleni? Tunahitaji kuwa na mkutano kuhusu mtoto wako Nick. "

Wakati Nick alikuwa darasa la tatu, tulipokea simu moja kutoka kwa mwalimu wake, ambaye alikuwa ameolewa hivi karibuni na hana watoto. Alianza kutuambia juu ya tabia ya Nick darasani. Alipomaliza, alitauliza ikiwa tunampa nidhamu. Tulijibu, "Tuna hakika."

35

Nidhamu ya Kibiblia

Lakini tunaweza kusema kwa kujieleza kwake alidhani tunasema uwongo, au kwamba hatujui tunachofanya. Alipuuza kile tulichokuwa tumesema na kuendelea, "Ni muhimu sana kwa wazazi kuweka mipaka," kisha akaendelea kutupa ushauri.

Niliweza kumwambia mke wangu alikuwa akiudhika, kwa hivyo niliruka na kusema, "Tazama. Najua Nick anapenda kuendesha kila kitu; ni utu wake. Nick ni mwenye nguvu. Ndio, tuna sheria nyumbani. Lakini umetuambia tu hii imekuwa ikiendelea kwa miezi kadhaa, na tunasikia tu juu yake sasa? Wacha tumlete Nick, wacha tuangalie kile anachofanya, na tukubaliane juu ya matokeo ya kurekebisha ambayo unaweza kumpa hapa, kama kuchukua takataka wakati wa chakula cha mchana au PE. Na wacha tuanzishe njia unayoweza kuwasiliana nasi wakati tunamchukua, na kisha tutafuata matokeo mengine ya kurekebisha nyumbani. "

Huyo alikuwa Nick tu. Ikiwa hakujisikia kufanya hesabu, angekatisha tu darasa lote, akipiga kelele, "Nani anataka kutoka na kucheza?" Ilikuwa baraka na afueni alipoanza kuelekeza mapenzi hayo yenye nguvu katika mwelekeo sahihi wakati wa ujana wake. Lakini kumlea mara zote haikuwa raha.

Miaka miwili baada ya Nick, mwalimu huyo huyo alipata mtoto wangu wa pili, Justin, mtu anayependeza moja kwa moja, ambaye mara nyingi aliandika maelezo machache chini ya karatasi zake kama, "Ninakupenda. Wewe ndiye mwalimu bora. "

Wakati wa kuhitimu darasa la sita la Justin, mwalimu alimlea kila mtoto na kusema kitu kizuri. Alipofika kwake, mwanamke huyu alianza kulia machozi ya furaha, kisha wanawake wengine wakaanza kulia wakati wanaume wakitazamana kwa kushangaa "Kuna nini?" kujieleza. Alitoa hotuba ya dakika tano juu ya *uzuri* wa mtoto wangu. Walimu wa Justin walikuwa wakiniuliza kila wakati, "Ulimpata wapi mtoto huyu? Yeye ni mzuri na mtamu. "

Nilijibu, "Je! Hukumbuki miaka miwili mapema wakati ulikuwa na mtoto wangu mwingine wa kiume, Nick?" Nyumba moja, sheria sawa, wazazi sawa, watoto tofauti. Mungu ni mzuri sana. Ana ucheshi. Aliwapa watoto wetu haiba zao.

Nyeusi Stallion

Nilirudi nyumbani kutoka kazini siku moja wakati Nick alikuwa na umri wa miaka kumi. Alikuwa chumbani kwake akiwa na siku mbaya. Alikuwa akipata matokeo ya kurekebisha kutoka wakati aliamka hadi wakati niliporudi nyumbani. Alikuwa akilia moja ya kilio kirefu, kirefu. Nilikaa karibu naye na kusema, "Kuna nini?"

Akajibu, "Baba, mimi ni mbaya sana."

Nilianza kupata hisia. "Unamaanisha nini, wewe ni mbaya sana?"

Alijibu, "Napata matokeo mengi ikilinganishwa na Justin. Mimi ni mbaya sana. "

Nilikaa pale, nikifikiria, *Mungu, nisaidie hapa* . Nilitaka kusema, "Umesema kweli." Lakini Mungu alihuisa akili yangu na kuniokoa. Siku chache tu mapema, tulikuwa tumeangalia sinema, *The Black Stallion* . Nikasema, "Nicholas, kumbuka farasi huyo kwenye sinema? Hawangeweza kuweka farasi huyo nyuma ya uzio wa kawaida, je! Nne mguu uzio na kitu chochote; angeiruka tu. Farasi huyo alikuwa farasi mweusi,

na alikuwa na mapenzi ya nguvu. Mungu alifanya hivyo. Nick, wewe ni kama Black Stallion. Ndio, wewe ni ngumu kufundisha, mwanangu. Ndio, unahitaji matokeo zaidi, lakini fikiria kama inahitaji tu ua mrefu. Najua ni ngumu kwako wewe na sisi wakati mwingine, lakini unastahili. Mungu alikupa mapenzi haya ya nguvu. Nguvu zako na utashi wako mkubwa ni zawadi kutoka kwa Mungu, na siku moja utatumia nia hiyo kali kumfanyia Mungu mambo makubwa. ”

Baada ya tayari kumtaja Nicholas, tuligundua jina linamaanisha "kiongozi wa watu." Watoto hawa wenye nia kali ni akina Peters na Pauls. Ninamsifu Bwana kwa mapenzi ya nguvu ya Nick. Wazazi wananiuliza kila wakati, "Je! Nick anakuambia useme na uandike vitu hivi juu yake?"

Ninajibu, "Je! Unatania? Nyota ya Nick! Atakuuliza hata, 'Unataka nisaini kitabu chako?' "Nick anajiamini sana yeye ni nani katika Kristo. Anajua pia alikuwa kifaa cha Bwana. Mungu alimtumia kunisaidia kunigeuza kuwa mfano wa Kristo.

Sikuwahi lazima kukutana na waalimu wa Justin kuanzisha matokeo ya tabia mbaya kutekelezwa nyumbani. Sikuwahi lazima niweke wakati wa kazi ya nyumbani kwa Justin. Lakini pamoja na Nick, ilibidi nifanye vitu hivyo. Alikuwa tofauti. Alihitaji muundo kwa sababu, bila hiyo, alikimbia. Alihitaji tuje pamoja naye ili kusaidia katika maeneo haya.

Kuwa tayari kuja pamoja na watoto wako, bila kuwalinganisha na dada au kaka. Kila moja ni ya kipekee, na ikiwa Mungu amekubariki na mtoto mwenye nguvu, usimtazame kama shida ya maumbile. Msifu Mungu kwa mtoto huyo.

MPANGO WA HATUA 2

Andika sala hapa chini, kumshukuru Mungu kwa utu wa kila mtoto. Ikiwa inahitajika, andika msamaha kwa moyo wako wa kukosoa.

Tumia zana hizi nne za mafunzo ili kuona Mungu akileta mabadiliko. Kushindwa na makosa ni kawaida; wao ni fursa yetu kuwafundisha. Usichukue makosa yao kibinafsi au usahau kwamba ni jukumu lako kufundisha watoto wako. Sehemu ngumu ni mwili wetu wavivu, lakini Mungu atatupa neema ya kuifanya kwa usahihi *ikiwa tunataka* .

Nidhamu ya Kibiblia

Je! Ungekusudia kumwasi Mungu? Je! Ungemwambia, "sikubali mpango wako"? Unaweza usimwambie kwa maneno, lakini unamwambia kwa matendo yako. Ikiwa Mungu amekubariki na mtoto mwenye nia kali, kuwa tayari kushiriki na kuka sawa na kutoa muda wa ziada na nguvu inachukua. Unapokasirika na kupiga kelele, au kukata tamaa na kuacha jukumu lako, unamwambia Mungu, "Sikuamini. Ulifanya makosa. Umenipa kazi ambayo ni zaidi ya uwezo wako kunisaidia kuifanya kwa usahihi. " Na hiyo ni shutuma nzito.

Kujichunguza 1

Je! Matendo yako yoyote yamekuwa yakisema hivi kwa Bwana? Ikiwa ndivyo, andika ukiri wa vitendo hivyo na umwombe msamaha.

Tabia ya Mafunzo -Sio Mitazamo

Wengi wetu tumepata mitazamo ya watoto wetu. Mara nyingi tunajibu, "Usinipe mtazamo huo, msichana mdogo!" Kwa bahati mbaya, ni rahisi kuchanganya mitazamo mbaya na tabia mbaya. Lakini sio sawa. Lazima washughulikiwe tofauti.

Hili ni suala kubwa, zaidi kwa wanawake kuliko wanaume, kwa sababu Mungu aliwaumba wanawake kuwa watunzaji. Wakati mitazamo hasi inapoibuka, jaribu kwa Mama ni kumfuata mtoto karibu na nyumba, akiomba, "Una shida gani?" Wakati mtoto hajibu na mabadiliko yanayofaa ya mtazamo, hali hiyo inaweza kuongezeka kuwa mabishano.

Mungu humpa kila mmoja wetu mhemko, kutoka kwa furaha hadi hasira, msisimko hadi kuchoka. Na kila mmoja wetu hupata hisia tofauti kwa kujibu hali zinazotuzunguka. Ingawa tabia zetu mara nyingi zimefungwa na hali yetu ya kihemko, au mtazamo, kuna tofauti tofauti. Hatuwezi kuchagua hisia zetu, lakini tunaweza kurekebisha tabia zetu. Watoto hujifunza kurekebisha tabia zao kupitia nidhamu ya upendo, sahihi, thabiti.

Mtunga zaburi anaonyesha tofauti kati ya mtazamo na tabia. Zaburi 4:4 inasema, "Ghadharini, wala msitende dhambi." Mtazamo ni hasira- hisia. Tabia hiyo ni dhambi – kitendo.

JAMBO LA KWELI

Mtazamo - " mkao au msimamo; hisia, maoni au mhemko. " ¹⁵

Tabia - " Kitendo au njia ya tabia." ¹⁶ Ni jambo linalofanyika au kutofanywa, kuvunja kanuni au kutofanya kile kinachotarajiwa.

Wazazi, jibu lenu kwa mtazamo mbaya ni kumwambia mtoto wako, "Unaweza kuwa na huzuni au wazimu, lakini ikiwa hisia hiyo itakusababisha kupiga ukuta, hiyo ni tabia ambayo itakupa matokeo ya kurekebisha. Unaweza kukasirika kwa sababu mimi ndiye mwenye mamlaka, na hii ndiyo sheria ya nyumba, lakini hakuna kitu chochote cha kukosa heshima kinachopaswa kutoka kinywani mwako. Unaruhusu mtazamo wako hasi udhihirike katika hatua isiyofaa ambayo itasababisha matokeo ya marekebisho yaliyopangwa tayari. "

Mitazamo ni suala la moyo, na moyo haubadilishwi hasa kupitia mchakato wa nidhamu. Moyo wa mtoto hubadilishwa kimsingi kupitia mafunzo ya kibiblia; mafunzo katika haki; na utayari wao wa kukubali upendo wa wazazi, mamlaka, na maagizo.

Moyo wa kuasi ni moyo wa huzuni. Mtoto aliye na moyo wa kuasi hana amani, hana furaha, hakuridhika, na hana raha ya kudumu -yote kwa mpango kamili wa Mungu. Je! Ni marekebisho gani zaidi ambayo mzazi anaweza kuongeza kwa hilo?

CHIMA ZAIDI

Eleza kile Yesu alisema juu ya jinsi ya kupata shangwe na jinsi furaha hiyo inaweza kupotea.

Mkizishika amri Zangu, mtakaa katika pendo langu, kama vile mimi nilivyozishika amri za Baba yangu na kukaa katika pendo lake.

Nimewaambia haya, ili furaha yangu ibaki ndani yenu, na furaha yenu ikamilike. (Yohana 15: 10–11)

Lazima tujifunze kwamba hatuwezi kudhibiti mitazamo na hisia za watoto wetu kama vile hatuwezi kudhibiti yetu. Kujaribu kumtia nidhamu mtoto kwa mtazamo mbaya ni vita ya kupoteza. Inadhibiti na inaweza kuwafanya wakasirike. Badala yake, lazima tuwaruhusu wajisikie jinsi wanavyohisi bila kuvutiwa na kitu ambacho tutajuta baadaye.

Ikiwa unajua mtoto wako anakuwekea uchungu, au anaasi mpango wa Mungu juu ya maisha yao, jibu lako lazima liwe maombi (1 Wathesalonike 5:17) na uvumilivu bila maelewano (1 Wakorintho 13: 4). Usiruhusu tabia mbaya ya mtoto wako ikukasirishe au kukasirisha au kumdhihirisha Mungu kwa njia unayowachukulia. Usiruhusu tabia yao mbaya ikunyang'anye amani yako ya ndani au kuamuru jinsi unavyofuata njia uliyopanga ya mafunzo.

Kujichunguza 2

Orodhesha mitazamo yoyote ambayo watoto wako wanayo kukusababisha uitendee kwa hasira.

39

Nidhamu ya Kibiblia

MPANGO WA HATUA 3

Je! Umemuuliza Mungu akusamehe kwa jibu hili? Sasa ni wakati mzuri. Andika maombi yako kuomba msamaha.

Omba kila siku kwa neema ya Mungu ikusaidie kuacha na kuanza kuchukua jukumu. Muulize aushawishi moyo wako kumwomba msamaha wa mtoto wako kila wakati unaposhindwa kudhibiti. Anza kwa kuzungumza na mtoto wako sasa ikiwa ni lazima.

Somo la 6

Kaa Kozi

Watoto wote, haswa vijana, watajaribu kutumia mtazamo kama njia ya ujanja au kulipiza kisasi. Udanganyifu ni jaribio la kuzuia matokeo ya kurekebisha, au kubadilisha sheria. Wakati mtoto mara nyingi anaonyesha tabia mbaya baada ya

matokeo hupokelewa, wazazi wakati mwingine wataepuka kutoa moja baadaye ili kuepusha shida. Lakini jibu sahihi lingekuwa kuwaacha wahuzunike-na kuwaombea. Daima fuata matokeo ya kusahihisha ikiwa watawunja sheria *na* motisha ikiwa watakataa matokeo ya marekebisho.

Usidanganyike

Watoto pia hutumia ujanja ili kushinikiza au kuwa na hatia wazazi wao kuwaruhusu kufanya kitu ambacho kawaida hakijaruhusiwa. Msichana wa miaka kumi na sita alimdanganya mama yake kumruhusu aende kwenye tamasha ambalo alijua haliruhusiwi. Binti huyo alifanya huzuni na huzuni kila siku kwa wiki. Kama mlezi wa kawaida, mama yake aliuliza kila siku, "Kuna nini?"

Wiki nzima, kijana huyo aliguna tu, "Sijui. Sina furaha tu. Sijui ni kwanini. " Mwishowe, Alhamisi, alisema, "Mama, nina huzuni tu. Sina marafiki wowote. Ikiwa ningeweza kwenda kwenye tamasha hili kesho usiku na marafiki wangu, ningehisi vizuri. "

Kwa wakati huu, mama yake alikuwa amedanganywa hadi mahali ambapo alitaka tu binti yake masikini afurahi. "Hiyo tamasha ni nini?"

Binti alipomwambia mama yake tamasha gani, alijibu, "Ah, hiyo sio tamasha nzuri."

Kwa mara nyingine, msichana huyo alihema, "Lakini, Mama. . . "

Mama yake alijibu, "Sawa, nitakuacha uende, na nitamwambia baba. . . O, usijali kamwe. Wacha tusimwambie baada ya yote. Najua atakasirika. Basi hebu tuweke hii kati yetu. " Ujanja wa msichana huyo ulikuwa umemnyonya mama yake ndani.

Usiruhusu mitazamo ya ujanja ujaribu wewe. Sio kila wakati mtoto ana huzuni ni aina ya ujanja, lakini wakati mambo kama haya yanatokea, jadili kila wakati kama wenzi wa ndoa. Kumbuka, wewe ni timu.

Hii hata huanza katika umri mdogo na watoto wanataka njia yao wenyewe, kama vile mtoto wa miaka miwili analia hadi ujitoe, ambayo ni aina ya ujanja. Hii haipaswi kutushangaza. Tumezaliwa tukijivunia (kutaka kuwa na njia yetu wenyewe) na na upumbavu mioyoni mwetu (Mithali 22:15). Matokeo ya marekebisho yanayofaa , yanayofaa umri hutolewa katika somo linalofuata.

JAMBO LA KWELI

Udanganyifu - "Kudhibiti au kucheza kwa njia za ujanja, zisizofaa na za ujanja, haswa kwa faida ya mtu mwenyewe." ¹⁷

Nidhamu ya Kibiblia

Usitafute Kisasi

Watoto wengine wanajua tabia mbaya itawakera wazazi wao. Unapouma ndoano, inampa mtoto kuridhika, ambayo hulisha nyama yao na vile vile huharibu msingi wako na mamlaka. Inachukua mbili kucheza mchezo huo. Usiruhusu mtoto akushawishi wewe kulipiza kisasi. Usiruhusu mtazamo wao au tabia huathiri amani yako ya ndani. Angalia hisia zako. Shikilia mpango wako wa nidhamu. Usipocheza, mwishowe wataacha mchezo huu mbaya, wa kitoto. Hivi karibuni watagundua mchezo wa tabia ya kulipiza kisasi sio raha wakati unachezwa peke yake. Ndio, Mungu ametupa mhemko, lakini tunapaswa kuonyesha tabia ya mtu mzima kukomaa kwa kujidhibiti, ambayo hutokana na msingi wetu thabiti katika Kristo.

JAMBO LA KWELI

Kulipiza kisasi - Kudimiza mtu kwa sababu ya tusi.

Ikiwa unaruhusu ujanja wa mtoto wako kukukasirisha, unawaonyesha hauko kwenye uwanja thabiti, na kwamba Mungu wako ni dhaifu. Wanaweza tu kunakili mtazamo na utabadilisha. Jua wanajisikia bora wakati wewe ni mfano wa tabia ya dhambi na dhaifu, wakati wanaweza kuvuta "nyuzi" zako za kihemko na kukufanya uitende kwa hasira au kulipiza kisasi.

Kuguswa katika mwili na mtazamo wa mtoto kunaharibu mamlaka yako. Hakuna mtu anayetaka kufuata kiongozi dhaifu ambaye ana mungu dhaifu. Mtu yeyote ambaye amekuwa kwenye jeshi anaelewa kuwa ikiwa una nahodha dhaifu, hauna hamu ya kumfuata. Watoto sio tofauti. Ikiwa mtoto anaweza kudhibiti amani yako ya ndani na kukukasirisha kwa kuwa na mtazamo, hatataka kumtumaini Mungu unayemtumikia na kumwamini.

Kulipiza kisasi dhidi ya Mafunzo

Watoto wako watajua ikiwa unachochewa na moyo wa kulipiza kisasi wakati wa kutoa matokeo. Hii ni dhambi, ubinafsi, na haijakomaa. Sio mafunzo wakati tunasema vitu kama, "Hei, fanya hivyo tena, Buster, na nitaharibu maisha yako" au "Hautaenda popote kwa mwezi ikiwa utajaribu kuvuta tena." Huo sio upendo-ni kulipiza kisasi. Kujibu na kulipiza kisasi kunapotosha mpango wote unajaribu kuweka. Kisasi haitoi mafunzo. Husababisha watoto kuwa waovu, husababisha mgawanyiko kati ya wazazi na watoto, na inaharibu ushawishi wako.

Kuwapa watoto vitu ambavyo wanachukua kufanya ni kulipiza kisasi, sio mafunzo. Kumlazimisha mwanao aandike "Sitabishana" mara mia tano, kwa sababu hapendi kuifanya, sio mafunzo. Ni kulipiza kisasi. Vivyo hivyo, wazazi wengi wanasema, "Simu ya binti yangu ndiyo njia yake ya maisha, kwa hivyo ikiwa nitatishia kuipoka kila wakati atafanya jambo baya, atakuwa na tabia." Tena, hiyo ni kulipiza kisasi, sio mafunzo.

Ikiwa wewe na watoto wako mmekuwa mkicheza mchezo huu wa dhambi kwa muda, inaweza kuchukua muda kuachana na tabia mbaya -kwa nyinyi wawili. Vumilia (1 Wakorintho 13: 4), kaa kwenye njia, na Bwana ataleta ushindi. Ikiwa tabia mbaya ya mtoto wako inageuka kuwa chaguo mbaya ya tabia, kama vile kukupigia kelele, kutumia neno baya, kupiga ukuta, au kupiga mlango, fuata tu matokeo yaliyotabiriwa kwa tabia hiyo, lakini usichukue maoni .

Bwana ametuagiza kuwafundisha watoto wetu, sio kuumiza kwa kujibu uchaguzi wao wa kitoto na upumbavu. Ikiwa mawazo yetu ni kulipiza kisasi au kuwaumiza kwa njia fulani kwa sababu hawatafanya kile tunachoomba, basi ni shida yetu . Bwana alitupa watoto hawa na anatarajia tuwalee kwa njia anayopenda, ingawa wakati mwingine ni ngumu kufanya.

42

Craig Caster

Ili kupata ufahamu thabiti juu ya somo hili, kamilisha *Kiambatisho M: Tabia ya Nidhamu* .

MPANGO WA HATUA

Ikiwa umekuwa na nia mbaya wakati wa kutoa matokeo kwa watoto wako, tubu na uombe msamaha kutoka kwa mtoto wako na kwa Bwana.

Shikilia Mpango

Kufundisha watoto wetu kama Bwana inamaanisha inamaanisha kufuata mpango Wake. Lazima tuwe na mazingira ya kupenda, sheria sahihi na matokeo ya kurekebisha yaliyowekwa tayari, motisha (adhabu) ikiwa wataasi, na uthabiti. Utaratibu huu ni wa haki, hauhamasiki na hasira au kulipiza kisasi, na utabadilisha tabia ya mtoto kuwa ukomavu. Watoto lazima watiwe na upendo na utii wetu kwa Mungu — sio kwa ubinafsi, hasira, au hamu ya kulipiza kisasi.

Wacha yote unayoyafanya yatendeke kwa upendo. (1 Wakorintho 16:14)

Nilipokuwa mtoto, nilikuwa nikishusha pumzi yangu wakati sikupata njia yangu. Mwishowe ningekuwa zambarau, na mama yangu angekubali madai yangu. Wakati fulani, mama yangu alimuuliza daktari wa watoto. Alimwambia, "Usifanye chochote" kwa kujibu mchezo wangu wa ujanja. Mama yangu alikuwa na wasiwasi kwamba ningepita. Daktari akasema, "Mwacheneni."

Siku chache baadaye, tulirudi nyumbani kutoka kanisani na nguo zetu nzuri za shule ya Jumapili. Ndugu zangu walianza kukimbia barabarani, nami nilitaka kukimbia pia. Lakini mama yangu akasema, "Hapana, Craig, nenda ubadilisha nguo zako." Kwa hivyo nilishusha pumzi yangu. Mama yangu alisimama pale karibu na gari, akiniangalia. Hivi karibuni nilianza kugeuka zambarau na kutetemeka. Niliangalia chini, na mguu mmoja ulikuwa juu ya zege, na mguu mmoja ulikuwa kwenye nyasi. Mama yangu aliweza kuona kuwa ubongo wangu ulikuwa unasindika ni njia ipi ninapaswa kuanguka. Lakini kabla ya ubongo wangu kuigundua, nikapita. Na nadhani ni njia ipi nilianguka? Yep, juu ya saruji. Sikuwahi kushusha pumzi yangu tena.

Acha watoto wako wapitie hoja zao. Wakati mtoto wako wa miaka miwili anaporusha fiti na kuzunguka chini juu ya sakafu, muulize kwa kawaida, "Je! Hiyo inakufanya ujisikie vizuri?" Ikiwa atapiga kuta, kumbusha, "Usipige teke kuta zangu, usipige kelele, na usiseme kitu cha maana." Ikiwa atafanya hivyo, sema tu, "Huo ni uchaguzi mbaya. Ninaelewa umekasirika, mpenzi. Kumbuka, hiyo ni dharau. Hapa kuna matokeo yako yaliyowekwa tayari." Wakati wanajua hausumbwi nao, wakati hautumii mpira nyuma, wataacha.

Kaa Timu

Msichana wa miaka kumi na tatu, ambaye alitupa sawa na mtoto wa miaka mitatu, alikuja ofisini kwangu. Wazazi wake walisema, "Huelewi jinsi anavyokuwa mgumu. Yeye hutupa fiti wakati wote wakati hatapata njia yake."

Msichana ni wazi alijua tabia hii ilimsumbua sana mama yake. Michezo ya akili na ujanja ulikuwa umeendelea kwa miaka, na majibu ya mama yake yalimfundisha kuendelea kutenda kama mtoto mchanga, hata kama kijana. Baba yake hakuwahi kuzidi kumfanya asimamishie pia. Alipaswa kumwambia mkewe zamani amruhusu ashughulike. Msichana aliendeleza tabia hii ya kitoto kwa sababu ya wazazi wake kusita kufanya kazi ya kumfundisha. Walikubaliana na madai yake, na alitoroka matokeo ya marekebisha muhimu kwa mabadiliko.

43

Nidhamu ya Kibiblia

Ikiwa mke hataki kumsikiliza mumewe na kujitiisha kwa mamlaka yake wakati wa kujiondoa kutoka kwa mtoto anayefanya kwa njia hii, itazuia uhusiano wote na mtoto wake na mumewe. Mtoto atakua na heshima kwa mamlaka wakati wazazi wako tayari kubishana na kujadiliana nao na kila mmoja.

Niliingia kwenye mazungumzo kati ya mke wangu na mtoto wangu ambayo yalikuwa yakiongezeka, lakini hakuitambua. Nilimwambia mtoto wangu wa kwanza, "Kumbuka ni nani unaongea naye. Yeye ni mke wangu. Yeye ni malkia wangu. Hautumii sauti kama hiyo." Mke wangu hata hakuiona. Alikuwa akihusika sana kwenye mazungumzo. Mara moja nikampa matokeo.

Baadaye mimi na mke wangu tulijadili jinsi walivyofikia hatua hiyo. Alielezea kuwa ilionekana tu kuongezeka. Nilimwambia, "Mpendwa, nyuma kwenye mazungumzo ambayo ungeweza kusema, 'Huo ndio mwisho wa mazungumzo haya. Nick, nilisikia upande wako, inatosha. Sitaki kuijadili tena. Ukifungua kinywa chako mara nyingine tena kuhusu majadiliano haya, utapata matokeo.' "Nilimwunga mkono wakati hakuweza kuona kuongezeka. Na ananiunga mkono ninapohitaji.

Wazazi, shirikianeni kama kikundi kufundisha watoto wako. Ombeni pamoja. Usikubaliane. Usijihusishe na upumbavu. Na utafanikiwa.

Kanuni tano

Ili kuchunguza maendeleo yetu, wacha tuchunguze kanuni tano kutoka juzuu ya 1 na 2. Je! Njia yako imebadilika? Je! Tayari umefanya mabadiliko mazuri kwa mtindo wako wa uzazi? Je! Unahitaji kutekeleza kitu chochote bora au kwa mara ya kwanza?

Ikiwa umekuwa mzembe katika mojawapo ya maeneo yafuatayo, nenda mbele za Bwana, ukiri pale ambapo umeshindwa, na umuombe hekima na neema ya kubadilika. Ikiwa umesahau yoyote ya kanuni hizi, pitia masomo hayo kwa maombi na utambue maeneo ambayo Bwana amezungumza na wewe — haswa majibu yako kwa maswali, maombi, na maelezo ya kibinafsi.

Nambari za masomo zimetolewa hapa chini. Tambua kile Mungu anasema kwako na jinsi utakavyofanya mabadiliko ikiwa ni lazima.

Kanuni ya 1: Sisi ni mawaziri. (juzuu ya 1, somo la 3)

Tunapaswa kumwakilisha Kristo na kutekeleza mapenzi na malengo Yake kwa mtazamo wa mtumishi.

Kanuni ya 2: Tunaonyesha utukufu wa Mungu. (juzuu ya 1, somo la 4)

Tunapaswa kumwonyesha watoto wetu. Kukasirika sio kuonyesha asili ya Kristo.

Kanuni ya 3: Mungu anatugeza. (juzuu ya 1, somo la 5)

Mungu atatubadilisha kupitia majaribu na shida hizi. Lazima tupitie mchakato.

Kanuni ya 4: Mungu ndiye msingi wetu imara. (juzuu ya 1, masomo 6-9)

Msingi wetu imara hutoa nguvu na uelewa wa kutekeleza kanuni hizi.

Kanuni ya 5: Kichocheo kikuu ni upendo. (juzuu ya 2, somo la 2)

Wakati wa mchakato wa nidhamu, ni upendo unaomsukuma mtoto, sio hasira na maneno makali.

Chunguza sifa zingine za upendo kutoka kwa kanuni ya 5.

Upendo unaitikia, sio kuitikia (juzuu ya 2, somo la 3). Je! Unajibu kwa upendo au unaitikia katika mwili?

Upendo ni chaguo, sio hisia (juzuu 2, somo la 3). Je! Hisia zako zinatawala majibu yako kwa watoto wako, au Roho Mtakatifu?

Upendo unatenda 1 Wakorintho 13 (juzuu 2, masomo 4-10). Tulipitia sifa za tabia ya upendo kwa kina. Upendo wetu ni wa uvumilivu na wema, haufadhaiki na hukasirika na ujinga wao. Ni sifa zipi za upendo unazoboresha na ni zipi unahitaji kufanyia kazi?

Nidhamu ya Kibiblia

Upendo huvumilia kupitia misimu (juzuu ya 2, masomo ya 10 na 13). Lazima tuwapende kupitia misimu tofauti ya maisha, pamoja na miaka ya ujana. Andika sala kwa Mungu ili uombe neema Yake kuacha kufanya tabia au tabia zisizo za upendo kwa mtoto wako.

Somo la 7

Mafunzo kwa Watoto Wachanga

Hata kama watoto wako ni wakubwa, ninakuhimiza usome somo hili. Unaweza kugundua kuwa shida zingine za mizizi, tabia, au chuki kutoka miaka hii ya mapema bado zinaathiri uhusiano wako na mtoto fulani -au hata na mwenzi wako.

Kabla ya kuanza kutekeleza kwa vitendo zana nne za mafunzo, wacha tuchunguze "Sheria za Mali za Mtoto mchanga." ¹⁸ Wale ambao ni heri na watoto wenye umri wa miezi kumi na nane miaka mitano ni pengine kuona haya katika hatua.

1. Ikiwa ninapenda, ni yangu.
2. Ikiwa iko mkononi mwangu, ni yangu.
3. Ikiwa naweza kuchukua kutoka kwako, ni yangu.
4. Ikiwa ningekuwa nayo muda mfupi uliopita, ni yangu.
5. Ikiwa ni yangu, haipaswi kuonekana kuwa yako kwa njia yoyote.
6. Ikiwa ninafanya au ninajenga kitu, vipande vyote ni vyangu.
7. Ikiwa inaonekana kama yangu, ni yangu.
8. Ikiwa niliona kwanza, ni yangu.
9. Ikiwa unacheza na kitu na ukakiweka chini, inakuwa yangu moja kwa moja.
10. Ikiwa imevunjika, ni yako.

Miaka Mitano Ya Kwanza

Wakati warembo wetu wadogo wanaporudi nyumbani kutoka hospitalini, wanajila wenyewe, hawana tabia ya kukomaa au maadili. Miaka hii ya kutembea, mara nyingi hujulikana na neno "wawili wa kutisha," ni umri ambao watoto wako wanamwagika vitu, kutupa vitu, kujiumiza, na kukuaibisha. Kupima mamlaka yako katika kila eneo ni jambo la kawaida. Kuweka ucheshi wakati huu kunaweza kukufanya usipoteze akili yako.

Katika miaka mitano ya kwanza, kuanzisha mamlaka na kuweka mipaka ni muhimu sana. Watoto wengi watakupa changamoto kila siku. Lakini usiogope.

Kujifunza kutoka kwa Nicholas

Wakati mtoto wangu Nicholas alikuwa na umri wa miaka miwili, nilirudi nyumbani kumkuta mke wangu akiwa amekasirika. Inavyoonekana, hangekula. Nilichukua bakuli kutoka kwake, nikakaa mbele yake kwenye kiti chake cha juu, nikasema, "Hei, unakula."

Aliniangalia, akasogeza bakuli kuelekea kwangu, na kulimwaga.

Nidhamu ya Kibiblia

Pamoja na Nick, wakati ulisukuma vifungo vyake, kitu ndani yake kilitaka kurudisha nyuma. Hapo mwanzo hii ilinikasirisha. Lakini nikagundua hakuelewa ni kwanini alifanya hivyo. Wala hakuelewa ni kwanini hasira yangu ilimkera. Kitu kama kutupa petroli kwenye moto. Sio njia nzuri ya kuiweka nje.

Wakati Nick alikuwa na umri wa miaka minne, nilipigiwa simu kazini na mke wangu. Alikuwa analia. Kwenye safari ya duka la vyakula, alikuwa na Justin kwenye gari na Nick akitembea kando yake-hadi alipoona sehemu ya kuchezea. Alikimbia, akachagua toy, akasema, "Mama, ninataka hii."

Mke wangu alisema kuiweka nyuma na kuendelea hadi mwisho wa barabara. Alipogeuka, Nick hakuwa akifuata. Alipomwambia afuate, alitembea kwa njia nyingine. Alilazimika kumwacha Justin na kikapu ili

kumfuata Nick.

Alishuka katikati ya barabara, na Nick akaanza kukimbia. Sasa alikuwa na shida, mtoto wa miaka miwili kwenye gari kwenye mwisho mmoja wa barabara, na mtoto wa miaka minne akikimbia kwa njia nyingine. Alikimbilia kwa Justin, kuanza kuogopa. Alianza kumfukuza Nick kuzunguka duka wakati akisukuma mkokoteni uliojaa mboga. Alikaa mbali tu kufikia kwake. Mwishowe, akafanya mwendo wa wazimu na akamshika Nick, akarudi kwenye gari na akamshika Justin, kisha akatoka dukani kwa machozi akiacha vyakula vyote nyuma.

Niliingia kwenye gari na kuelekea nyumbani, nikampiga Nick, na kumtishia maisha yake. (Hii ilikuwa kabla ya kuelewa kanuni hizi.) Nikasema, "Usifanye tena hii tena!" na kurudi kazini.

Chini ya wiki moja baadaye, mke wangu alinipigia simu kazini akilia kwa nguvu sana nikadhani mtu amekufa.

"Nini, mpenzi, nini?"

"Alifanya hivyo tena," alisema.

"Je! Ulifanya nini tena?"

"Dukani!" alisema.

Nilirudi nyumbani mara moja, nikaingia chumbani kwake, na nikamlamba utafikiri hatasahau kamwe. Nilipotoka, mke wangu alikuwa bado analia.

"Siwezi kufanya hivi tena," alisema.

"Mpenzi, angalia, hutawahi kununua naye tena, ninaahidi. Utasubiri hadi nitakaporudi nyumbani, au nitaenda dukani. Hautalazimika kuifanya, nakuahidi. Sitakupitisha tena hii. "

Niliingia na kumwambia, "Nick, hauendi na Mama tena kwenye duka la vyakula. Ama nitafanya hivyo, au utabaki nyumbani wakati yeye anaenda. "

Wiki kadhaa zilipita, na mke wangu alihitaji maziwa na mkate. Nilitokea nyumbani. Alisema, "Je! Utashuka kwenda kuchukua?"

Nick alipiga bomba, "Je! Ninaweza kwenda?"

48

Craig Caster

"Hakika," nilijibu.

Katika ndoto zangu kali, sikufikiria kwamba mtoto huyu mdogo wa miaka minne, ambaye alikuwa na pauni arobaini, angepinga mamlaka yangu dukani. Nikiwa njiani kwenda dukani, nilimtazama Nick na kusema, "Nick, unajua sheria?"

"Ndio, Baba."

Mara moja katika duka, nilipata maziwa na mkate na nikaenda kwenye laini ya kuelezea kuangalia. Nilipoangalia kote, Nick hakuwa nyuma yangu. Alikuwa amesimama karibu miguu thelathini na toy katika mikono yake. Nikasema, "Nick, rudisha nyuma." Lakini hakuhama. Aliweka tu kichwa chake chini.

Kilichoanza kuja juu yangu wakati huo kilikuwa cha pepo. Kikasha cha maziwa kilikuwa tayari kuingia mikononi mwangu. Mvulana nyuma yangu alianza kuhifadhi nakala, na kila mtu aligundua kinachoendelea, lakini sikujali. Sikuwajua watu waliokuwa karibu nami. Nilikuwa nikimwangalia Nick, nikifikiria, *Utathubutuje?* "Nick, fanya sasa!"

Hata hivyo, hakusikiliza.

Kisha nikasema kitu ambacho ninaomba hautawahi kusema. "Nick, usipofanya hivyo sasa, nitakuangusha kwenye duka. Sijali ni nani aliye hapa. "

Mwishowe, aliondoka na kuiweka ile toy. Tuliingia kwenye gari, nikamchapa. Tulifika nyumbani, nikamchapa tena.

Hali nyingi kama hii zilisababisha mke wangu na mimi kuomba na kutafuta msaada katika kushughulika na Nick. Nilijua kile nilikuwa nikifanya sio sawa, na kuchapwa hakuonekana kusaidia. Nilipaswa kujifunza jinsi ya kubadilika na jinsi ya nidhamu vizuri.

Ikiwa umebarikiwa na mtoto mwenye mapenzi kama hii, kaa hapo. Zana hizi zitafanya kazi.

Baba Lazima Uhusishwe

Baba lazima washiriki katika nyanja zote za nidhamu. Wazazi wanahitaji kufanya kazi pamoja wakati watoto ni wadogo.

Nilipoanza kushiriki katika huduma ya walei katika kanisa letu, ilikuwa muhimu kwangu kwamba tulifika kanisani kwa wakati. Ilikuwa aibu kwangu kutembea kuchelewa.

Tuliishi kama dakika ishirini kutoka kanisani. Jumapili moja asubuhi nilikuwa nikiendesha gari kama maili themanini na tano kwa saa kwenye barabara kuu, na mke wangu aliuliza, "Kwanini unaendesha kwa kasi? Unapaswa kupungua!"

"Ikiwa hautatuchelewesha sana, nisingelazimika kuharakisha!" Nilisema.

Alijua nilikuwa nimefadhaika. Baada ya kukaa kimya kwa muda mfupi, alisema kwa utulivu, "Kwa nini usinisaidie asubuhi?"

49

Nidhamu ya Kibiblia

Hiyo ilikuwa haijawahi kuingia akilini mwangu. Nilimtazama na kusema, "Unamaanisha nini, *msaada* ? Ninainuka na kuweka bakuli za nafaka nje. Mara moja kwa wakati mimi huweka nafaka kwenye bakuli kabla watoto hawajala kiamsha kinywa. Mimi hata hutengeneza kahawa. Unataka nifanye nini kingine? " Sikukumbuka kabisa.

"Kwa nini usisaidie watoto kuvaa?"

Ilianzisha mgogoro kichwani mwangu. *Je! Mimi huchukua hii au nini?* Nikasema, "Sawa, kuanzia wiki ijayo, ni yangu."

Jumapili iliyofuata asubuhi niliamka nikijua ningeweza kudhibitisha ufanisi wangu. Watoto walikuwa watavaa na kwa wakati. Niliingia kwenye chumba cha wavulana, "Haya, njooni, wavulana, wacha tuende. Wakati wa kuamka na kujiandaa kwa kanisa. " Nilishuka chini, nikatayarisha kila kitu, lakini sikusikia chochote kutoka ghorofani. Ilikuwa kimya.

Niliporudi kwenye chumba chao, wavulana wawili walikuwa bado kitandani. Nikapiga kelele, "Amka, sasa hivi!" na kuvuta shuka. "Nenda nje au nitakupiga mijeledi!" Hivi karibuni walikuwa wamekasirika na kulia, na nilikuwa nikipigia nguo zao.

Nilidhani nimeshinda, lakini nilikuwa nimekosea. Tuliingia kwenye gari kwa wakati, na tulipokuwa tukiendesha barabara, nilikuwa najisikia kuwa nimekamilika. Nilimtazama mke wangu, na usemi wake ulisema yote. Alikuwa akiniangalia na uso ule uliosema, "Wewe mpumbavu mkubwa."

"Haya, tuko kwenye wakati," nikasema.

"Ndio, lakini angalia kiti cha nyuma," alijibu. Wavulana wote walikuwa na macho mekundu huku machozi yakitiririka. Hawakuonekana kama walikuwa tayari kwenda kanisani na kumsifu Mungu.

Wakati mimi na mke wangu tukijadili jinsi ninavyoweza kufanya vizuri zaidi, nilijifunza jinsi ya kuweka soksi mkononi mwangu na kutengeneza kibaraka kidogo ili nipenyeze chini ya shuka nikisema, "Halo! Habari za asubuhi!" Au ningefanya "wet Willy" wa zamani kwenye sikio. Napenda kulala karibu nao na kusema hadithi ili kufanya wakati wa kuamka uwe wa kufurahisha.

Nilijifunza kuwa ikiwa ningefanya akili zao ziende mbio asubuhi kwa dakika kumi au kumi na tano, walikuwa bora kushirikiana wakati nilisema ni wakati wa kujiandaa. Nilijifunza kubadilika bila maelewano. Ilichukua muda, lakini hii ilikuwa kazi yangu hadi watoto wangu waweze kuifanya peke yao.

Kina baba, mnaweza kushiriki hapa na kusaidia. Sio "sehemu yako na yangu" - ni "yetu."

Ncha ya haraka kwa ajili ya nguvu ya taka ya watoto: wakati inawezekana, kuwapa uchaguzi. Nicholas kila wakati alifikiri lazima awe na udhibiti. Mwishowe nilijifunza kuvuta jozi mbili za jeans ili achague. Sikuweza

hata kusema tofauti kati ya jozi hizo mbili, lakini hiyo ilimfanya ahisi kama alikuwa na udhibiti kidogo. Wakati mwingine unaweza kuwapa chaguo katika eneo dogo, na inafanya mambo kufanya kazi vizuri.

Utekelezaji wa Zana

Mazoea mengine ni muhimu sana wakati una watoto wadogo.

50

Craig Caster

Wapende.

Kumbuka kuwa upendo ni wavumilivu. Watarajie watashindwa na kutenda umri wao. Usivunje roho ya mtoto kwa kupiga kelele na kukasirika. Fikiria mtu mara kumi saizi yako akija kwako kwa hasira na sauti inayong'aa, mishipa ya shingo ikiibuka na macho yakiwa yamejaa. Huo sio upendo.

Nicholas wangu hakuelewa ni kwanini alikuwa mkaidi, kwanini alijitahidi, au kwanini alitaka kujadili. Hakujua kwanini alikuwa ameshonwa kwa njia hiyo, hakuweza kuelezea na kuelewa. Mungu alimpa utu wenye nguvu, ambao nilihitaji kufundisha. Wakati nilipiga kelele na kuinama nje ya sura, nilikuwa nikimkasirisha ili kuzidi tabia mbaya. Badala yake, nilijifunza jinsi ya kujibu.

Moyo wa mwenye haki hujifunza jinsi ya kujibu,
Bali kinywa cha waovu humwaga mabaya. (Mithali 15:28)

Je! Hii ni mapambano kwako? Andika maombi ukimwomba Mungu akubadilishe.

Tulia.

Unaposhindwa kudhibiti, unapoteza uaminifu. Wakati watoto wako wanakuona unashituka, wanajifunza kuchukua faida na kukutumia kulipiza kisasi. Unapokuwa nje ya udhibiti, wanapata udhibiti. Unapowaheshimu, watakuheshimu wewe.

Ikiwa umekuwa na tabia ya kuguswa, lazima uivunje kwa kumwuliza Bwana akusamehe (tubu), kisha nenda kwa watoto wako na uwaombe wakusamehe (ungama). Usiruhusu siku nyingine ipite. Jijibu kuwajibika kwa Mungu na watoto wako.

MPANGO WA HATUA 1

Jiweke ahadi ya kuomba msamaha wa mtoto wako kila wakati unaposhindwa. Siwezi kukuambia ni mara ngapi nimelala, nikilala vizuri usiku, ili tu kuwa na Roho Mtakatifu akiudhi moyo wangu juu ya jinsi nilivyomtendea mmoja wa watoto wangu. Mara nyingi niliacha kitanda changu, nikaingia kwenye chumba cha Nick, na kujinyenyekeza kwa njia hii:

“Hei, Nick, jinsi nilivyokushughulikia leo haikuwa sawa. Je! Utanisamehe?”

Je! Unahitaji kuacha sasa na kuomba msamaha kwa mmoja wa watoto wako? ___ Ndio la

Ikiwa mtoto wako ana miaka mitano au kumi na tano, una deni la kuomba msamaha ikiwa umejibu kwa tabia isiyo ya kimungu. Kuwa mwaminifu mbele za Mungu. Ikiwa kweli unataka kubadilishwa na kuacha tabia hii isiyomcha Mungu, yenye dhambi, basi lazima uwajibike kwa uaminifu.

51

Nidhamu ya Kibiblia

CHIMA ZAIDI

Tambua nini kinatokea wakati hatutulii na ni mazoezi gani yanahitajika kukaa utulivu.

Mtu mwenye hasira huchochea ugomvi;
Lakini asiye mwepesi wa hasira huondoa ubishi. (Mithali 15:18)

Kwa hivyo ukileta zawadi yako madhabahuni, na hapo ukakumbuka kuwa ndugu yako ana kitu juu yako, acha zawadi yako hapo mbele ya madhabahu, uende zako. Kwanza patanisha na ndugu yako, kisha uje kutoa zawadi yako.
(Mathayo 5: 23-24)

Ikiwa umeshindwa katika eneo hili, eleza jinsi utakavyotii maagizo ya Mungu.

Wafundishe kutii na kuheshimu mamlaka yako.

Watoto wako lazima wafundishwe kwamba wewe ndiye mwenye mamlaka uliyopewa na Mungu katika maisha yao. Wanahitaji kujua kwamba unawapa sheria, matokeo, na kuwaadhibu inapohitajika, kwa sababu hii ndivyo Mungu amekuamuru ufanye. Ili kufanya hivyo, lazima utembe katika ushirika wa karibu na Mungu kila siku. Ikiwa unatarajia watoto wako watiifu kwa mamlaka yako, lazima uwaonyeshe kwamba unatii mamlaka ya Mungu.

Shiriki nao aya hii kuhusu maagizo ya Mungu.

Enyi watoto, watiini wazazi wenu katika Bwana, maana hii ni sawa. (Waefeso 6: 1)

Kuwa thabiti.

Ikiwa unasema utafanya kitu, basi fuata. Ukosefu wa uthabiti unaweza kuzuia mchakato mzima wa nidhamu, ambayo imeundwa kuongoza mtoto kukomaa. Fuata mpango wako wa nidhamu. Usipofanya hivyo, watoto watafikiria njia za kudhibiti njia yao nje ya kufuata mpango wowote wa nidhamu.

Zuia nyumba yako.

Unaweza kuwa na mtoto mwenye nia kali ambaye anaendelea kuingia kwenye vitu vya kuchezea vya watoto wakubwa au vitu vyako. Unaweza kujenga rafu ya juu au baraza la mawaziri la kufuli ikiwa mtoto wako wa miaka mitatu anacheza na vitu vya kuchezea hakupaswa kupata -na hata kuzivunja. Hatufikirii mara mbili juu ya kufunga sumu hiyo, lakini inaweza kuwa muhimu sana kuweka mbali mambo ambayo husababisha ugomvi kati ya ndugu na kuathiri nyumba yenye amani.

MPANGO WA HATUA 2

Orodhesha chochote unachohitaji kubadilisha au vitu unahitaji kuhamia nyumbani kwako ili kupunguza ugomvi na marekebisha.

Ujuzi wa utambuzi wa mtoto mdogo na uelewa wa maisha, uwezo wao wa kuchakata habari na uzoefu, na uwezo wao wa kutoa hukumu na kuelewa dhana ni mdogo. Bado hawaelewi tofauti kati ya matokeo ya kurekebisha na adhabu. Wao wataelewa mwishowe unapoendelea kuwa thabiti, mtulivu, na kufanya kazi nao kwa subira.

Wakati watoto wadogo wanasahihishwa au kupokea matokeo, wanaweza kujibu kwa, "Haunipendi." Labda umesikia hii kutoka kwa mtoto wako. Ikiwa tabia yako imekuwa ikipiga kelele na kupiga kelele wakati wa

kuwasahihisha, unaweza kuwa na wakati mgumu kuwashawishi kwamba hivi ndivyo upendo unavyoonekana. Lazima ujifunze jinsi ya kutoa matokeo kwa usahihi na ujifunze bila hasira au kuchanganyikiwa.

Mfano wa Kanuni

Unahitaji kuanzisha mipaka maalum wakati watoto wako wanapofikia umri wa miezi kumi na tano hadi kumi na nane. Hapa kuna maoni kadhaa kwa miezi kumi na nane hadi miaka mitano.

Kanuni ya 1: Kuheshimiana kila wakati-wazazi na ndugu.

Matokeo : Time-nje kwa 3-5 dakika (kwa kutumia timer).

Kanuni ya 2: Hakuna kupigana kimwili au kubishana kwa maneno.

Matokeo : Muda wa kupumzika kwa dakika 3-5 .

Kanuni ya 3: Safisha fujo zako, vitu vya kuchezea, n.k.

Matokeo : Muda umekwisha na toy huwekwa mbali kwa siku mbili (ikiwa toy ilibaki nje).

Heshima na Utii

Sheria ya kwanza lazima iwe kwamba watoto wako wanakuheshimu. Wakati wa miaka mitano ya kwanza wakati unawafundisha sheria hii, unafafanua pia dhana yao ya heshima. Ni wazi, mtoto wa miaka mitatu hajui maana ya neno *heshima* inamaanisha nini. Wanapokasirika na kusema, "nakuchukia," hawaelewi kuwa hiyo ilikuwa ni ukosefu wa heshima.

Wakati mambo yanapoibuka na kujibu kwa njia isiyofaa, unahitaji kusema, "Sasa angalia, ninaelewa umekasirika, lakini kile ulichosema tu hakukuwa na heshima. Wakati mwingine utakaposema hivyo, utapata matokeo ya kukosa heshima." Kwa kufanya hivi unaanza kazi ya kufafanua

53

Nidhamu ya Kibiblia

na kupandikiza maadili na maadili. Heshima inamaanisha kuwa wanakuheshimu. Waefeso 6: 2 inasema, "Waheshimu baba yako na mama yako,' ambayo ndiyo amri ya kwanza iliyo na ahadi." Unawasaidia pia kuelewa mapenzi ya Mungu, ambayo humheshimu Mungu pia.

Kutotii amri yako ni aina ya kukosa heshima. Ikiwa utamwuliza mtoto wako afanye kitu na hawatii, unahitaji kuwapa matokeo ya kurekebisha. Usiingie katika mazoea ya kupaza sauti yako au kutumia jina lao la kati kupata usikivu wao. Ikiwa hawatatii, fuata tu na uwape matokeo ya kurekebisha yaliyopangwa tayari. Kama sehemu ya ufuatiliaji wako, wanahitaji kukumbushwa kwamba kutii wazazi pia kunampendeza Mungu.

Enyi watoto, watiini wazazi wenu katika mambo yote, kwa maana hii inampendeza
Bwana. (Wakolosai 3:20)

Matokeo ya kawaida ya kusahihisha yatakuwa nje ya wakati. Wazazi wengi hutumia chumba cha kulala cha mtoto au kiti fulani. Nunua saa ya bei rahisi, na uweke kulingana na umri wa mtoto. (Mtoto wa miaka mitatu anakaa kwa dakika tatu.) Unaweza kutumia playpen kwa watoto wadogo ili wasiweze kutambaa nje. Wataelewa dhana hiyo unaposema hapana baada ya kuendelea na tabia, wachukue, waweke kwenye playpen, na uweke kipima muda.

Kwa watoto wawili hadi watano, chagua kiti kwa urahisi kulingana na maoni yako. Usiwashike kwenye kona kutazama ukuta tupu. Huo ni udhalilishaji na hauwafundishi wala kuwafunza. Kanuni ya kutoa matokeo ya kurekebisha sio kwa wazazi kuchagua njia ambazo watoto huchukia lakini njia ambazo zinawafanya wawe tayari kujitolea kwa mamlaka na kupata mafunzo.

Ni lini mara ya mwisho Mungu kukufanya usimame kwenye kona na pua yako ukutani kwa sababu ya kutotii kwako? Mungu hafanyi hivyo kwetu, na sisi hatupaswi kuwafanya watoto wetu. Kumbuka kuwa upumbavu ni kawaida, sio mbaya. Watoto wanahitaji kufundishwa tu.

Ukiwa na mtoto mwenye nia kali , unahitaji kufafanua nini "kukaa kwenye kiti" inamaanisha. Ikiwa hautaifafanua, hivi karibuni watasimama kwenye kiti, wakikipiga juu ya sakafu, au wakilala juu chini. Wanajaribu kudhibiti. Kwa hivyo lazima uifafanue kwao, "Kitako kwenye kiti, mwenyekiti mahali hapo hapo." Watoto wako wanaotii zaidi watakaa tu hapo.

Ikiwa watatoka kwenye kiti kabla ya muda kukamilika, wanachagua msukumo / adhabu. Ikiwa unatumia kuchapa kama adhabu yako, wapigie tu, warudishe kwenye kiti, na anza kipima muda tena.

"Kanuni za Uchapaji" zitafafanuliwa katika somo linalofuata.

Wakati wa kulala (kitandani mwao)

Hakuna maagizo ya kibiblia ya wakati mtoto anapaswa kuacha kulala kwenye kitanda chako. Watu wengine hutumia Maandiko kuonyesha kwamba hii itasababisha uharibifu wa kihemko. Lakini hakuna kitu kibaya kwa kuwaruhusu watoto wako kulala katika kitanda chako. Walakini, inaweza kuwa ngumu wakati unataka kuvunja tabia hii. Ikiwa unachagua kufanya hivyo, kanuni nzuri ni kwamba watoto wanapaswa kufundishwa kulala kwenye vitanda vyao na umri wa miaka mitatu.

54

Craig Caster

Tulichagua kutoruhusu wavulana wetu kulala kitandani kwetu isipokuwa kwa nyakati ambazo walikuwa na hofu au wagonjwa. Lakini ilikuwa tofauti na binti yetu. Alikuwa binti mfalme wetu mdogo. Wote mimi na mke wangu tunaiacha itokee mara nyingi. Baada ya kulala, tulimbeba kwenda kitandani. Mke wangu mwishowe alisema, "Mpendwa, nadhani ni wakati wake kujifunza kulala kitandani kwake mwenyewe."

Wanandoa walikuja kwangu kupata ushauri ambao walikuwa na mtoto wa miaka kumi na tatu bado amelala kitandani mwao. Mume hakuwa na furaha sana juu ya hii. Akiwa mtoto, mke alikuwa akinyanyaswa kimwili na baba yake wa kambo wakati alikuwa kitandani. Kuumia, hofu, na kutosamehe kulimpelekea kumruhusu mtoto wao kulala nao tangu kuzaliwa. Hiyo ni mbaya na haina afya kwa ndoa na mtoto. Ilikuwa ngumu kuvunja tabia mbaya ya mtoto na hofu ya kihemko ya mama yake, lakini walipata ushindi kupitia msamaha na mpango mzuri.

Ikiwa baba yuko nyumbani wakati wa kulala, ni vizuri kwa Mama kumruhusu aongoze katika kuwalaza watoto. Wake mara nyingi huishia kulala chini na kulala na watoto, wakimuacha mume aende kulala peke yake. Wanaume, unahitaji kuongezeka na kushiriki katika eneo hili, ikiwa inahitajika.

Inasaidia kufunga mabadiliko hadi siku ya kuzaliwa. Baba angeweza kusema, "Sawa, nyinyi ni watatu! Unajua inamaanisha nini? Ni wakati wako kuanza kulala kitandani kwako mwenyewe." Mtoto atajibu kwamba hawataki, lakini lazima uwe thabiti. Elezea mtoto wako, "Ninaelewa hilo, mpenzi, lakini ni wakati wako wa kulala. Hapa kuna maji yako. Hapa kuna mwanga wa usiku. Nitasali na wewe na kuacha mlango wazi. Mwambie mama usiku mzuri." Mtoto anaposema, "Nataka Mama" akiwa amelala kitandani, lazima Baba abaki thabiti na kumkumbusha mtoto kuwa tayari walisema mama usiku mzuri.

Kwa siku tano zijazo, unaweza kutaka kulala nao au kupiga magoti karibu na vitanda vyao kwa dakika chache kusaidia mabadiliko, lakini unahitaji kujitahidi kuwafundisha kuifanya peke yao. Anzisha matokeo kabla ya kutoka kwenye chumba: "Ukitoka kitandani kwako, nitakurudisha ndani. Ukitoka mara ya pili, itakuwa swat kwenye kitako chako na kurudi kitandani." Ingawa hii ni ubaguzi nadra kwa sheria tutakazoanzisha juu ya kuchapwa katika sura inayofuata, itakuwa muhimu kumfunza mtoto katika kesi hii. Ikitokea, faraja mtoto kwa muda mfupi kisha utoke nje ya chumba.

Unapotoka, mara nyingi wataanza kulia. Weka kipima muda kwa dakika tano. Timer ni kwa ajili ya wewe kwa sababu ya dakika tano ya mtoto kilio ni muda mrefu. Baada ya dakika tano, rudi nyuma na uwafariji (kwa muda mfupi tu), ukisema, "Niko hapa. Hatukukuacha."

"Mama yuko wapi? Je, aliondoka?"

"Hapana, yuko hapa, lakini ni wakati wa kulala sasa."

"Nataka kumuona."

"Hapana."

"Nataka Mama."

"Hapana, Baba yuko hapa. Na unahitaji kulala."

55

Nidhamu ya Kibiblia

Eleza kwamba unajua hii ni ngumu, lakini ni sehemu ya kukua. Baada ya kutoka kwenye chumba mara ya pili, weka kipima muda kwa dakika kumi, na usirudi nyuma hadi wakati huo utakapomalizika isipokuwa watoke kitandani. Ikiwa watafanya hivyo, fuata swat moja, uwaweke kitandani, na utoke nje tena. Kaa sawa na hii. Kila

wakati unapoifanya, ongeza dakika nyingine tano kwa kipima muda. Kawaida, mpito hukamilika kwa siku tatu hadi nne.

Wakati wa kulala ulikuwa mgumu kwa mtoto wangu Nicholas. Hakutaka kulala kwa sababu atakuwa anakosa kitu. Angejikusanya mwenyewe kwenye kona ya kitanda chake ili asiweze kupata raha. Alijua ikiwa atalala gorofa, atalala. Kulikuwa na usiku wakati alikuwa akilia kwa masaa mawili kabla ya kulala.

Ilikuwa ngumu kwetu sote. Mara kadhaa wakati nilitoka nje ya mji, mke wangu alinyonya kumruhusu alale kitandani mwetu. Tulikuwa na angalau usiku zaidi ya mbili za mapambano mara tu niliporudi nyumbani.

Na mtoto wetu mwingine, Justin, tulisema, "Haya, Justin, huu ndio wakati wa kulala."

Alisema, "Sawa," na ndivyo ilivyokuwa.

Natoka kwa familia kubwa, na tuna watoto wengi wakikimbia wakati tuko pamoja. Wazazi wangu wana jumla ya wajukuu arobaini na moja. Wakati watoto wangu walikuwa wadogo, sisi sote tungeenda kupiga kambi pamoja. Jua lingetokea saa sita, na kulikuwa na Nick wa miaka mitano aliyeamka. Kila mtu mwingine alikuwa amelala, lakini angekuwa akidai, "Nivae." Alikuwa akitembea kuzunguka, akigonga milango ya kila mtu ya kambi. Saa kumi usiku, bado angekuwa huko nje kwa moto wakati watoto wengine wote walikuwa wamelala, akisema, "Je! Ni nini kitafuata?" Na ulidhani ulikuwa na mtoto mwenye mapenzi ya nguvu tu.

Chagua ujumbe wako

Mama sio wajakazi. Kila mtu lazima achukue fujo zao. Unaweza kuanza hii katika umri mdogo na vitu vyao vya kuchezea. Kwa wazi, watoto wengi wa miaka mitatu hawatachukua vinyago kwa uhuru. Fanya nao mara ya kwanza kuwasaidia kujifunza. Ikiwa hawatakusaidia, matokeo yake ni kwamba unachukua kitu cha kuchezea (hakikisha wanakuona), kikiweka kwenye begi la kahawia, na uiweke kabati. Sema, "Matokeo ya kurekebisha kwa kutomsaidia Mama ni kwamba toy yako inakaa hapo kwa siku moja." Matokeo haya yanahusiana moja kwa moja na ukiukaji.

Hakuna Maana Hapana

Watoto wako lazima wakuheshimu. Wape matokeo ya kuuliza tena na tena baada ya kusema tayari hapana. Kanuni nyingine ya kawaida kwa watoto wadogo ni "hakuna kunung'unika." Kunung'unika ni aina tu ya udanganyifu. Wape muda wa kupumzika wakati wanajingiza katika kunung'unika kupata njia yao.

Sheria zingine haziwezi kuuma (ikiwa inahitajika) au kupiga, ambayo inaweza kushughulikiwa na kumaliza muda.

Isipokuwa kwa Kanuni za Kuishiwa Muda na Kupigwa

Katika visa vingine, kama wakati wa kulala, kanisa, au wakati wowote unapobanwa kwa muda, huwezi kutoa wakati. Ikiwa hawatakaa kitandani, watoka bafu, au watavaa, unaweza kuwaonya juu ya kuchapwa. Sema, "Sikiza, nataka utoke kwenye bafu sasa. Ikiwa hautatoka kwenye bafu sasa, utapigwa." Hiyo ni ubaguzi, sio sheria.

56

Craig Caster

Wakati huu ambao huna chaguzi zingine za matokeo ya kurekebisha, lazima ueleze wazi sheria na adhabu / mshawishi. Ikiwa hawajibu vizuri, fuata. Kwenda moja kwa moja kwa kuchapa hutumiwa tu katika hali za kizuizi cha wakati.

Kujichunguza

Orodhesha sheria zako za sasa na matokeo yako ya kurekebisha (kwa miaka yote). Ikiwa unahitaji nafasi zaidi, tumia karatasi tofauti. Ikiwa kuna sheria yoyote au matokeo ya kurekebisha ambayo hamkubaliani kabisa kama wenzi wa ndoa, weka kinyota kando yao kwa majadiliano.

Kanuni ya 1: _____

Matokeo _____

Kanuni ya 2: _____

Matokeo _____

Kanuni ya 3: _____

Matokeo _____

Kanuni ya 4: _____

Matokeo _____

Kanuni ya 5: _____

Matokeo _____

Ni nini imekuwa adhabu wakati mtoto wako anakataa kukubali matokeo ya marekebisho?

MPANGO WA HATUA 3

Unda sheria zako mwenyewe na athari za kurekebisha kwa kikundi hiki cha umri, miezi kumi na nane hadi miaka mitano (kama wanandoa). Tumia karatasi ya kazi katika *Kiambatisho N: Kanuni na Matokeo*. Walakini, usitekeleze sheria hizi mpaka utakapomaliza somo la 11, "Kuanzia Upya."

57

Craig Caster

Somo la 8

Kanuni za Spanking

Biblia inaamuru wazazi kuwaadhibu watoto wao "angali kuna tumaini." Kanuni katika somo hili zitakusaidia kuelewa sehemu hii ngumu ya nidhamu nyumbani kwako.

Mwadhibu mwanao wakati tumaini liko,
Wala usitie moyo wako juu ya uharibifu wake. (Mithali 19:18)

Methali hii pia ni onyo dhidi ya upuuzi wa wazazi. Mtoto mwenye hatia ya makosa anapaswa kuadhibiwa (kuadhibiwa) na matokeo ya kurekebisha, na adhabu inapohitajika, katika miaka ya mapema wakati bado kuna tumaini. Kupuuza nidhamu inayohitajika inaweza hata kuchangia adhabu ya kifo chini ya sheria baadaye maishani.

Kanuni ya 1: Panga Mbele

Chagua mapema nini kitasahihishwa na kuchapwa. (Tazama Mithali 6: 16-19 kwa kile "Bwana huchukia.") Wazazi wengi huenda moja kwa moja kwenye adhabu badala ya matokeo ya kurekebisha. Lakini hiyo haifanyi kazi. Nenda kwa matokeo ya kurekebisha yaliyotanguliwa kwanza, na ikiwa watakataa matokeo (waasi), basi nenda kwenye adhabu. Anzisha jinsi, lini, na kwa aina gani ya adhabu hii itatolewa ili kuepuka kutawaliwa na hisia.

Kanuni ya 2: Fanya kwa Upendo

Spank tu kwa upendo. Kamwe usipige hasira au wakati hauwezi kudhibiti hisia zako mwenyewe. Ili adhabu iwe nzuri, lazima ifanyike katika muktadha wa uhusiano wa upendo. Hiyo inamaanisha kuwa na udhibiti wa hisia zako mwenyewe, bila hasira au kupiga kelele.

Wacha yote unayoyafanya yatendeke kwa upendo. (1 Wakorintho 16:14)

Kanuni ya 3: Ifanye Mara Moja

Piga mtoto wako haraka iwezekanavyo baada ya kitendo cha kukaidi. Hii ni fursa ya kumhamasisha mtoto wako akubali mafunzo mara nyingine wakati ujao. Ikiwa haiwezekani katika hali fulani (hadharani au kumtembelea rafiki), unaweza kuhitaji kukaa mtoto karibu nawe mpaka uweze kupiga. Ikiwa watabaki wakaidi, unaweza kuhitaji kuwapeleka nyumbani kuishughulikia. Mapema ni bora.

Kanuni ya 4: Tafuta faragha

Piga mtoto wako faraghani, mbali na kaka na dada, watu wengine wazima, na mahali pa umma.

Fikiria juu ya kuvutwa na polisi kwa mwendo kasi wakati unafika tu kanisani. Uko kando ya barabara, na kila mtu unayemjua anapita ili aende kanisani. Labda ungetaka kuficha uso wako, ukifikiri, *Haya, afisa. Tafadhali fanya haraka*. Mtu anaweza kuniona. Ni aibu kwetu sisi watu wazima. Je! Unafikiri inawaaibisha watoto wetu?

59

Nidhamu ya Kibiblia

Unapokuwa nyumbani, unatembelea marafiki, au katika mazingira ya umma, tafuta mahali pengine kwa faragha kwa aina hii ya nidhamu. Watu wengi katika jamii yetu wanaamini kuchapwa ni kinyume cha sheria. Au unaweza kuishi katika nchi ambayo kuchapwa ni kinyume cha sheria. Ikiwa ndivyo, unahitaji kuamua ni jinsi gani utawachochea watoto wako watoe maoni. Angalia mwisho wa somo kwa adhabu mbadala.

Wakati kuwapiga watoto wako kwa usahihi bado ni halali katika nchi nyingi, kuifanya hadharani kunaweza kuleta huduma za kijamii nyumbani kwako kwa mahojiano. Wanaweza hata kujaribu kuwaondoa watoto wako nyumbani kwako. Nimefanya kazi na kesi kama hizi wakati waliiondoa mmoja wa watoto kwa sababu hii. Katika visa vingine, iliendelea kwa miezi kadhaa kortini. Ikiwa kuchapwa kulikuwa kumefanywa kwa usahihi, jaji angempa ushauri nasaha na kumrudisha mtoto nyumbani. Lazima uwe na busara wakati wa kutumia aina hii ya adhabu.

Kanuni ya 5: Onyesha Heshima

Kamwe usimpige mtoto kwa njia inayoonyesha kutokuheshimu. Hii ni pamoja na kuwapiga kwa maneno wakati wa kufadhaika kwa mhemko juu ya tabia zao. Wazazi wengine huwafanya watoto wao kuvuta suruali yao chini kwa spank, ambayo ni ukosefu wa heshima kwa mtoto na haifai kufanywa.

Mahali sahihi ya kupiga ni kwenye matako, eneo lenye mafuta. Ikiwa unakaa ndani ya eneo hilo, uko kwenye uwanja salama na mamlaka nyingi za kisheria. Unapohama kutoka eneo hilo, unavuka mistari kadhaa.

Kanuni ya 6: Tumia Kiasi Sahihi

Tumia maumivu kiasi. Kamwe usipige zaidi ya lazima. Kuamua kabla ya muda watapata swats ngapi. Usifadhaika au kushangaa wakisema, "Hiyo haikumiza." Lengo sio kuwafanya kulia lakini ni kuanzisha njia ya kuwahamasisha wanapoasi na kukataa matokeo ya marekebicho.

Ikiwa mtoto wako anajibu kwa, "Hiyo haikumiza," jibu kwa utulivu kwa kuuliza ikiwa wanataka kipigo kingine na uwaambie wana sekunde tano za kujibu. Ikiwa wanasema hapana, uchapaji ulifanya kazi. Ikiwa watasema ndiyo, fanya uso usio na heshima, au ujibu vibaya, bado wanafanya upumbavu na wanahitaji kupigwa tena. Kawaida hawasemi chochote mara ya kwanza kuuliza swali hili. Kufuatia kupigwa tena mara nyingine hukomesha shida. Wakati mwingine mtoto huyo mwenye nia kali atafikiria mara mbili kabla ya kusema hivyo.

Kanuni ya 7: Kuwa na msimamo

Usawa ni muhimu wakati wa kupiga. Ikiwa unasema kuwa utapiga, basi hakikisha kufuata. La muhimu pia ni wao kuelewa kwa *nini* wanapokea adhabu kila wakati wanahitaji kuchapwa.

Kanuni ya 8: Toa Ufafanuzi

Kabla ya kuchapwa, ongea na mtoto wako kwa sauti thabiti lakini yenye upendo kuelezea ni kwanini adhabu inafanyika. "Ninakupiga kwa sababu unakataa kukaa kwenye kiti. Ikiwa ungekaa kwenye kiti na kukubali matokeo ya marekebicho, basi hautalazimika kupokea adhabu ya kuchapwa."

60

Craig Caster

Baada ya kuchapwa, eleza kwa upendo tena kwa nini walichapwa. Hakikisha kusubiri hadi mtoto atulie ikiwa ni lazima. Tazama kanuni ya 10.

Kanuni ya 9: Sababu Sahihi

Kamwe usimpige mtoto kwa utoto au ujinga. Wape kwa kukataa kwa kukusudia, wakati mtoto hataki kukubali matokeo ya marekebisho.

Nilipokuwa na umri wa miaka nane, nilipenda maziwa ya chokoleti. Siku moja baada ya wazazi wangu kuweka tu zulia jipya, nilikuwa nikitengeneza maziwa ya chokoleti na nikamwaga unga wa chokoleti kote kwenye zulia jipya kabisa. Kuwa mtoto, sikujua ningepaswa kupata ombwe. Nilitumia rag ya mvua badala yake. Haijalishi ni kiasi gani nilisugua na kufuta, doa liliendelea kuwa kubwa na nyeusi. *Huo* ni mfano wa utoto- ajali.

Unapogundua mtoto wako wa miaka kumi aliingia kwenye zana zako, ukawaacha nje wakati wa mvua, na wakakua, zingatia unachothamini zaidi - mtoto wako au zana. Hapo ndipo unapomwambia, "Chaguo mbaya. Hapa kuna matokeo yako ya kurekebisha." Mungu anajua jinsi ya kufunua mioyo yetu na kujaribu kile tunachothamini sana. Na ukilipua, mwombe mtoto wako akusamehe.

Kanuni ya 10: Thibitisha Upendo Wako

Thibitisha upendo wako baada ya kuadhibu. Kukumbatia ni nzuri, lakini tu ikiwa wanataka kukumbatiwa. Kuwa muwazi na tayari kuonyesha upendo wa upendo kwa njia inayofaa mtoto wako, na kumbuka kuwa kila mtoto ni tofauti.

Jambo la mwisho Nick alitaka baada ya kuadhibiwa, au hata kupewa matokeo ya kurekebisha, ilikuwa kukumbatiwa. Angengoja kama dakika thelathini kisha aniruke mgongoni na anataka kushindana. Lakini Justin na Katie mara moja walitaka kukumbatiana, kuhakikishiwa upendo wetu mara moja.

Kila mtoto ni tofauti. Ikiwa mtu hataki mapenzi, basi usiwashinikize. Jifunze kila mtoto ili ajifunze kinachowafanya wajisikie kupendwa na nini kinaimarisha uhusiano wa mzazi na mtoto.

Kushughulikia Maswala

Udanganyifu

Usiruhusu mtoto wako afanye ujanja. Watoto watajaribu kugeuza mijeledi inayostahili kwa kukushutumua kwa kutowapenda au kwa kuomba msamaha sana. Lakini ikiwa hawakujibu vizuri kwa matokeo ya marekebisho, lazima ufuata mara moja na adhabu hiyo. Usiwaruhusu kuunda mapambano ya nguvu ya muda.

Kulia kupita kiasi

Kulia kupita kiasi, kupiga kelele, au kupiga kelele wakati au baada ya kuchapwa lazima kushughulikiwa. Unafanya nini wakati mtoto wako anapiga kelele kama unawaua? Vunja mzunguko huo kwa kuelezea kuwa tabia hii itawasababisha kuwekwa kwenye chumba chao kwa muda baada ya kuchapwa. Tumia kipima muda ikiwa inahitajika. Wajulishe kipima muda kitaanza watakapoacha kupiga kelele. Pia taja kuwa kutoka nje ya chumba kabla ya muda kuisha kutasababisha kuchapwa tena. Mara tu watakapogundua kuwa utakaa utulivu na thabiti, wataanza kuvunja tabia hii ya kitoto.

61

Nidhamu ya Kibiblia

Paddle dhidi ya Mkono

Saikolojia ya kidunia imefundisha kwa miaka mingi kutotumia mkono wako ili kujitenga na kuchapwa. Lakini unafikiria wakati unampiga mtoto wako na kitu ambacho hawajui ni nani anayekipiga?

Mimi ni mwamini thabiti wa kutumia mkono wako. Wakati Mungu anazungumza juu ya "fimbo ya marekebisho (Mithali 22:15)," Anazungumza juu ya kifaa cha kupima na mamlaka. Mkono wako unatoa udhibiti kamili wa jinsi unavyopiga ngumu. Unaweza pia kudhibiti kwa ufanisi zaidi eneo la spanking. Mkono ule ule unaosugua uso wao, unaowashika, unawafuta machozi, unawalisha, na unaonyesha upendo ni mkono ule ule unaowarekebisha wanapohitaji.

Ikiwa unapanga kutumia kitu, pata paddle gorofa. Ikiwa unatumia kijiko na kugonga chini sana, unaweza kuacha michubuko na kufungua mlango kwa madai ya unyanyasaji.

Nimewashauri watoto wengi na kusikia jinsi walivyohisi wakati mzazi alitumia kitu kwa kuchapa. Sio kuchapwa sana kuliwasumbua bali kitu ambacho wazazi wao walitumia. Uzoefu wangu ni kwamba mkono wako ni zana bora ya kupiga. Mungu aliweka mfano kwetu (1 Samweli 5: 6, 9, 11; 7:13).

Walakini, ikiwa hamutii sauti ya Bwana, lakini mnaasi amri ya Bwana, ndipo mkono wa Bwana utakuwa juu yenu, kama vile ulivyokuwa juu ya baba zenu. (1 Samweli 12:15)

Pia mkono wa Mungu ulikuwa juu ya Yuda kuwapa moyo mmoja kutii amri ya mfalme na wakuu, kwa neno la Bwana. (2 Mambo ya Nyakati 30:12)

Nirehemu, nionee huruma, enyi marafiki zangu,
Kwa maana mkono wa Mungu umenipiga! (Ayubu 19:21)

Mkono ule ule ambao unatubariki pia hututia motisha wakati tunauhitaji. Mungu yupo kila wakati na upendo wake nyororo kutuadabisha inapohitajika. Yeye hushughulikia mafunzo yote Mwenyewe, lakini sivyo ilivyo ndani ya nyumba zetu. Baba, unapaswa kuwa wa msingi anayehusika na kuanzisha mafunzo na kutoa matokeo ya kurekebisha na adhabu nyumbani. Lakini kumbuka kuwa baba na mama wote ni timu na wanapaswa kufanya kazi pamoja.

Wakati Baba hayuko Nyumbani

Ni nini hufanyika wakati wa siku ya kawaida wakati Baba hayuko nyumbani na watoto wanahitaji nidhamu?

"Nisaidie kuchukua vitu hivi vya kuchezea."

"Hapana, sitaki."

"Hii ni moja ya sheria ambazo Baba ameweka. Ukikosa kusaidia, toy huchukuliwa na kuwekwa kando kwa siku mbili."

62

Craig Caster

Mama waliiolewa, tegemea Baba. Tunafuata sheria za baba. Kutegemea mamlaka yake ya kinga. Urafiki wako mkubwa kama mke ni kupenda usalama, kwa hivyo wacha mumeo akulinde katika hili. Usibishane na watoto wako juu ya kwanini sheria ipo au kwanini matokeo ya marekebisho yametolewa. Sema tu, "Hivi ndivyo Baba na tuliambia kufanya, na haya ni matakwa yake."

Adhabu Mbadala

Kwa watoto miezi kumi na nane hadi miaka mitano, weka mtoto kwenye chumba cha kuchezea au chumba cha kulala kwa muda au mpaka watakapokuwa tayari kukubali kumaliza muda (matokeo ya marekebisho).

Shika mtoto kimwili kwenye paja lako (kwa uangalifu lakini kwa uthabiti) mpaka awe tayari kukubali matokeo ya marekebisho. Anza kumaliza wakati mtoto atakaa peke yake bila vikwazo vyovyote vya mwili.

Somo la 9

Chanya dhidi ya Kurekebisha

Jamii yetu imekubali dhana ya "kuimarisha vyema" ya uzazi. Kwa kusikitisha, nyingi ni mbaya na zimepotoshwa. Kutumia chati na thawabu inaonekana kufanya kazi vizuri na watoto wanaotii -lakini ina athari mbaya. Umeona ni vijana wangapi na vijana wazima leo wana mawazo ya haki? Wanafikiri mtu anadaiwa nao. Ikiwa thawabu yao haionekani kuwa ya kutosha, wataacha au kumlaumu mtu mwingine kwa kutopata kile wanachofikiria wanastahili. Aina hii ya uzazi haifanyi kazi kwa umri wowote, haswa na watoto wenye nguvu .

Upendo ni motisha wenye nguvu zaidi, na njia bora zaidi ya kujijengea thamani ya mtoto, sio zawadi na ujanja. Kwa sababu wao ni zawadi kutoka kwa Mungu, tunapaswa kuwasifu watoto wetu na kutekeleza upendo wetu kwao kila siku. Tabia nzuri inatarajiwa, sio thawabu. Wakati mitume walikuwa wakimwomba Yesu aongeze imani na wajibu wao (Luka 17: 5-10), aliwapa mtazamo wa unyenyekevu wa aina ya mtazamo ambao walihitaji baada ya wao kufanya kile Mungu alichowauliza.

Unapokwisha kufanya yote ambayo umeamriwa, sema, "Sisi ni watumishi wasio na faida. Tumefanya kile tulikuwa wajibu wetu kufanya. " (Luka 17:10)

Tunafanya huduma ya unyenyekevu kwa Mungu kwa kuwapenda watoto wetu, na vivyo hivyo watoto wetu wanatutii kwa sababu ndivyo anavyowataka wao (Waefeso 6: 1).

Soma Kiambatisho O: Kuimarisha vyema kwa mwongozo wa ziada.

Mtazamo Sawa

Kumbuka wakati watoto wako walikuwa wanaanza kutembea? Uliwasaidia na kuwatia moyo walipochukua hatua zao za kwanza. Haukusema, "Unanitia aibu! Simama! Nilikuwa nikikimbia wakati nilikuwa na umri wako. " Walipoanguka, uliwachukua tena na kuendelea kuwasaidia. Mungu anasema lazima tudumishe mtazamo kama huo kuelekea kufundisha watoto wetu.

Wakati mwingine, inaweza kuwa na faida kutoa tuzo ili kuhimiza tabia fulani. Kwa mfano, mtoto wangu Nicholas alijitahidi na usomaji wa kusoma. Angeweza kusoma fungu mara kadhaa na bado hakuelewa. Hii iliathiri maendeleo yake ya kitaaluma na hisia ya kujithamini. Wajumbe kadhaa wa familia yetu pia wamejitahidi na hii, pamoja na mimi.

Nick alitumia masaa kwa maneno yake ya tahajia na kupata C kwenye mtihani wake, wakati Justin angewaangalia kwa dakika kumi na tano na kupata A. Ilionekana kuwa sio haki kwa Nick, kwa hivyo ningesema, "Nicholas, najua hii ni ngumu kwa wewe, lakini ikiwa unafanya kazi kwa bidii katika jambo hili, tutakufanyia hili. " Kwa mfano, unaweza kupata ice cream ndogo au kwenda nje maalum pamoja. Wakati nilifanya hivyo, ningemchukua Justin kando, na kusema, "Angalia, Justin, nitamfanyia Nick hii kwa sababu unajua jinsi anavyopambana kimasomo." Halafu ningehakikisha nimemfanyia Justin kitu. Kwa hali maalum, uimarishaji mzuri ni sawa.

Nidhamu ya Kibiblia

Kujichunguza

Ikiwa unatumia chati, grafu, au mfumo mwingine kurekodi tabia nzuri au mbaya za mtoto wako (ikiambatana na tuzo au mapungufu), eleza jinsi unaamini mfumo huu unafanya kazi au haufanyi kazi na mtoto wako anayetii au mwenye nia kali .

Ikiwa mtoto wako anayetii anafanya kama au anatoa maoni kuwa wao ni bora kuliko ndugu yao mwenye nguvu , eleza hapa.

Zawadi au sifa zinaweza kuwahamasisha watoto kufanya kazi kwa bidii au kujaribu bidii katika mambo fulani, lakini haitawajengea kujithamini .

Ni mara ngapi unawapongeza na kuwasifu watoto wako – kwa sababu wao ni zawadi kutoka kwa Mungu na imetengenezwa kwa njia ya ajabu?

Je! Sifa zako nyingi zimefungwa na utendaji wao? Eleza.

Je! Tabia njema inatarajiwa nyumbani kwako kwa sababu ni sawa, au ni thawabu ya kupata kitu kama malipo? Eleza.

Je! Upendo wako kwao, au jinsi unavyoionesha, unabadilika kwa sababu ya kufeli kwao? ___ Ndio la

66

Craig Caster

Je! Unayo mtoto anayekubali ambaye asili yake ni kukufurahisha? ___ Ndio la

Je! Unayo mtoto mwenye nia kali anayemchukia ndugu yao anayetii na anajitahidi kujithamini? ___ Ndio la

Watoto wenye mapenzi madhubuti wanaweza kukatishwa tamaa wakati ndugu yao anayetii anapokea zawadi zaidi au uthibitisho kutoka kwa kile wanachofikiria kinakuja kawaida kwa ndugu anayetii.

Mfumo wa kudumu wa thawabu kwa tabia njema kwa watoto wanaotii unaweza kuweka hatua kwa mawazo ya haki. Inafundisha watoto kutumikia, kufanya, au kutoa dhabihu tu wakati ina faida ya kibinafsi kwao ambayo wanaamini kuwa inafaa.

Eleza jinsi hii inaweza kuathiri vibaya mtoto wako akiwa mtu mzima.

Je! Mtazamo wako juu ya kushindwa kwa mtoto wako ni sawa na wakati walianza kutembea? Kwa kiburi na msisimko, uliwatazama walipoanza kusimama wenyewe na kuchukua hatua zao za kwanza. Walipoanguka, kwa upendo uliwachukua na kuwahimiza kujaribu tena, wakiwa na hakika kwamba baada ya muda wangekua, wakomae, na kujifunza kutembea peke yao.

Ikiwa sivyo, eleza mtazamo wako juu ya kufeli kwa mtoto wako.

Sanduku la Matokeo ya Marekebisho

Wakati mtoto wako ana umri wa karibu miaka sita, unaweza kuhamia kwenye "sanduku la matokeo" badala ya muda wa kupumzika. Njia hii inaweza kutumika katika ujana. Kwenye jar, sanduku la viatu, au chombo chochote kilichofunguliwa kwa urahisi, weka vipande vilivyokunjwa vya karatasi vinavyoorodhesha kazi zinazofaa umri. Ikiwa una mtoto wa miaka sita na minane, wangeweza kutumia sanduku lile lile. Watoto wazee wanaweza kuwa na sanduku tofauti ikiwa inahitajika. Kazi zinazopendekezwa ni kutolea chumba vumbi, kusafisha chumba, kufagia patio ya nyuma, kuokota vitu vya kuchezea kwenye chumba cha kucheza, au chochote kinachofanya kazi nyumbani kwako.

Acha watoto wako wasaidie kuunda sanduku na andika kazi za nyumbani. Inafurahisha kuwaona wakichagua matokeo ya kurekebisha na kuyaandika kwenye karatasi. Hawafikiri juu yao wenyewe kupata matokeo. Wanafikiria juu ya ndugu kupata, ambayo inawafanya kuwa wabunifu.

Wakati ni wakati wa matokeo ya marekebisho, kwa bahati nasibu huchora kipande cha karatasi na kufanya chochote kinachosema. Ikiwa kazi imekamili hivi majuzi, waombe tu wape nyingine.

Ikiwa wanasema, "Sitafanya matokeo," wahamasishe (wape) kwa uasi. Ikiwa bado hawatakubali matokeo ya marekebisho baada ya kuchapwa, wanaingia kwenye chumba chao mpaka watakapokuwa

67

Nidhamu ya Kibiblia

tayari kufanya nidhamu. Usiwaache watoke kwenye matokeo hayo. Kumbuka, adhabu sio mkufunzi. Haifundishi au kujenga tabia – matokeo ya marekebisho yanafanya. Fuata adhabu, lakini lazima wamalize matokeo pia.

Wakati Nick alikuwa na umri wa miaka kumi na moja, alivuta kutoka kwenye sanduku la matokeo ya marekebisho, ambayo alifanya mara nyingi. Matokeo yake yalikuwa "Safisha vyoo vyote." Nyumba ambayo tulikuwa nayo wakati huo ilikuwa na bafu nne. Mke wangu na mimi tuliangaliana na kusema, "Safi vyoo? Hatukumbuki kuweka hiyo ndani." Mke wangu alichukua glavu zake za mpira na brashi ya choo, akaingia naye bafuni, akamwonyesha jinsi ya kufanya ya kwanza, na alikuwa mbali.

Wakati alikuwa ameenda, niliangalia kwenye sanduku. Aliporudi jikoni, nikasema, "Tazama, kuna karatasi mara mbili zaidi." Kwa hivyo tukawatupa nje na kuanza kusoma. Mwishowe, tukakutana na moja iliyosomeka "Fanya kazi zote za Justin." Siku mbili mapema, Nick alikuwa akimsumbua Justin, na Justin alitaka kumrudia, kwa hivyo aliinua sanduku la matokeo. Justin angepata matokeo, kwa wastani, kila siku ya nne. Nick wakati mwingine alipata tano kwa siku. Alifikiri ilikuwa njia bora ya kurudi kwa Nick.

Sisi sote tulifikiri kile Justin alifanya kilikuwa cha kuchekesha. Kwa kweli, tuliacha angalau nusu ya zile alizoongeza. Alikuwa mbunifu sana. Lakini kuwa mwangalifu mahali unapoweka sanduku-kwa sababu mambo yanaweza kutokea. Inaweza kutoweka kwa kushangaza, na bidii yote ambayo iliunda kuunda.

Matokeo ya Marekebisho yanayohusiana

Mtoto anapokomaa, akiwa na umri wa miaka minane, anzisha matokeo yanayohusiana inapofaa. Kwa mfano, unaishi kwenye barabara iliyokufa, ambayo ni sehemu salama ya kuendesha baiskeli. Kwa kuwa ni hatari zaidi ya hapo, sheria yako ni kupanda baiskeli hadi tu kwa kiwango fulani. Ikiwa watavuka mstari huo bila kupata ruhusa, wanapoteza fursa ya baiskeli hiyo kwa kipindi cha siku mbili.

Unaweza kuwa mbunifu, lakini hakikisha inahusiana na baiskeli. Usiondoe michezo yao ya video, ambayo haihusiani na kuendesha baiskeli zao barabarani.

Kanuni za Msingi

Watoto wa kila kizazi wanahitaji sheria na matokeo yaliyofafanuliwa wazi. Pitia *Kiambatisho N: Kanuni na Matokeo* ya mifano inayofaa umri na kiolezo cha kuunda orodha yako mwenyewe.

Hakuna Kupigana wala Kubishana

Wakati watoto wako wako kwenye mzozo wa pande zote ambao unaingia kwenye jaribio lako la kuwaadhibu, mara nyingi unapigwa na habari juu ya nani aliyeianzisha, nani alifanya nini kwanza, na kadhalika. Ikiwa una sheria iliyoandikwa ya hakuna kupigana au kubishana, unaweza kuingia chumbani na kusema, "Sawa, yule anayefuata kuzungumza na mwingine katika dakika kumi na tano zijazo atapata matokeo ya kurekebisha." Watenganishe katika maeneo tofauti ya nyumba, weka kipima muda, na ufanye biashara yako.

Wakati mtu anaingia na kusema, "Alininyonga ulimi wake," unatoa matokeo ya kurekebisha. Basi nenda kamchukue yule mwingine na umpatie matokeo ya kurekebisha pia. Wote wawili walikiuka sheria. Usiruhusu upumbavu wao wa kitoto utawale.

Hakuna Uongo

Ikiwa watoto wanashikwa wakidanganya, wanapata matokeo maradufu. Lakini lazima waambiwe hii mapema, kwa hivyo iwe wazi katika sheria za familia yako. Wape tu matokeo mawili kutoka kwenye orodha au sanduku ikiwa utawapata wakidanganya juu ya chochote.

Safisha Ujumbe Wako mwenyewe

Wewe sio mjakazi. Watoto lazima wasafishe fujo zao wenyewe. Wakati hawafanyi, wanapata matokeo ya kurekebisha.

Kanuni nzuri ni kwamba kila mtoto ahifadhi chumba chake safi. Watoto wangu walitarajiwa kutandika vitanda vyao na kunyoosha vyumba kabla ya kwenda shule. Walakini, ikiwa chumba chako mwenyewe hakijasafishwa, basi usitarajie watoto wako kuifanya.

Tulipowasilisha sheria hii, watoto wangu walisema hawatakuwa na muda kabla ya shule. Jibu langu lilikuwa, "Hiyo ni kweli. Ikiwa chumba chako cha kulala kimechukuliwa kabla ya kwenda kulala, jambo pekee unalopaswa kufanya asubuhi ni kuvuta shuka zako." Chumba cha kulala ni zana nzuri ya mafunzo.

Mbinu Mpya za Adhabu

Mtoto anapoendelea kuelekea ujana (miaka kumi hadi kumi na tatu), wazazi wanapaswa kuondoka kutoka kwa kupiga viboko kwenda kwa njia tofauti za adhabu. Kuwapiga watoto wakubwa kawaida hufanya madhara zaidi kuliko mema kwa kuwaudhi na kuwadhalilisha. Mbinu mpya hutumiwa kuhamasisha (kuadhibu) na kumshawishi kijana kukubali matokeo ya kurekebisha.

Kuzimisha

Ikiwa mtoto wako atakataa matokeo ya marekebisho, adhabu inayofaa ni "kuzima." Hii inamaanisha hakuna marupurupu: hakuna runinga, simu, muziki, michezo, au marafiki juu, na inaweza kujumuisha kuzuliwa kwenye chumba chao cha kulala. Uhuru wao pekee utakuwa kwenda shuleni na kanisani, kula chakula, kutumia choo, na kufanya kazi zao za nyumbani na kazi ya nyumbani. Hii inaendelea hadi watakapokuwa tayari kukubali matokeo ya kurekebisha. Kuzima kunaweza kudumu kwa dakika tano au siku tano (au zaidi).

Jumamosi Siku ya Kazi

Siku ya kazi ni adhabu inayofaa kwa kijana ambaye anakataa kukubali mamlaka yako (au mtu uliyemwachia dhamana), haswa kwa kukosekana kwa baba (kama mama, mzazi wa kambo, babu, mlezi, au mlezi).

Mwambie mtoto wako afanye kazi Jumamosi asubuhi kumaliza majukumu aliyopewa. Kutoa kwa-nini orodha ya kuanza saa 8:00 am Wao itafanyika wakati kila kitu kwenye orodha umeisha *usahihi*. Huu ni wakati mzuri wa kufanya vitu hivyo kuzunguka nyumba ambayo hauwezi kufika. Ikiwa wanachagua kuburuta kazi kwa muda mrefu kuliko inavyotakiwa kuchukua, wacha, lakini mpaka kazi yote ifanyike kwa usahihi, wako kwenye hali ya kuzima.

Vizuizi vya Kuendesha

Batilisha haki za kuendesha gari kwa muda mfupi au mrefu. Bainisha wakati uliopangwa kwamba imechukuliwa na ni lini itarudishwa. Rejeshwa tu haki zao za kuendesha gari baada ya wakati uliowekwa, sio wakati mtazamo wao ni bora.

Nidhamu ya Kibiblia

Ikiwa ni lazima, unaweza kufuta leseni yao ya dereva au kibali kisheria kwa ombi la maandishi kutoka kwa mzazi kwenda kwa DMV. Matokeo rasmi yanapaswa kutumiwa tu ikiwa mtoto anaasi sheria na matokeo ya kurekebisha na anaondoka kwenye gari lake au gari lako. Hakikisha kuelezea marekebisho ya *kisheria* ya kuvunja sheria hii ili mtoto wako aelewe.

MPANGO WA HATUA

Unda sheria na matokeo ya familia yako. Tenga wakati haraka iwezekanavyo kufanya hivi. Omba Mungu akusaidie na akupe hekima katika kuunda sheria za familia yako. Tumia *Kiambatisho N: Kanuni na Matokeo* ya mifano na kuunda orodha yako mwenyewe. Mwombe akusaidie kuunganishwa (ikiwa umeoa) kama mume na mke. Walakini, usitekeleze sheria hizi mpaka utakapomaliza somo la 11, "Kuanzia Upya."

Somo la 10

Mafunzo kupitia Ujana

Ikiwa wazazi wametekeleza mipaka iliyoainishwa vizuri na walitumia mara kwa mara matokeo ya kurekebisha wakati wa miaka tisa ya kwanza ya mtoto, mabadiliko ya ujana yatakuwa laini. Mabadiliko mengi hutokea kati ya miaka kumi na tatu hadi kumi na tano: msimu wa kubalehe. Ubalehe ni kipindi cha miaka miwili hadi minne wakati mwili wa mtoto unapata mabadiliko yanayosababisha kile tunachokiita utu uzima. Mabadiliko haya mazuri yanaweza kuwa ya kutisha kwao na kutufadhaisha. Inaweza kuwa, na labda itakuwa, safari mbaya. Lakini lazima tukumbuke kwamba msimu huu umewekwa na Mungu, mchakato uliowekwa unajulikana kabisa kwake, kama alivyoumba.

Kwa kila kitu kuna msimu,
Wakati wa kila kusudi chini ya mbingu. (Mhubiri 3: 1)

Ubalehe ni wakati ambapo watoto hupata kasi ya ukuaji. Kadiri ukubwa na nguvu ya mwili inavyozidi kuongezeka, umbo la mwili huanza kuonekana zaidi kama mtu mzima. Sauti ya mwanao itaanza kubadilika. Cha kushangaza ni kwamba kabla hawajapata sauti ya kiume kama baba, wanaweza kupitia kipindi kigumu ambapo wanaonekana kama Mama, haswa kwa simu. Binti yako atapata aibu na msisimko wa kupata sidiria yake ya kwanza. Wazazi lazima wakumbuke kuwa wao ni watu wazima na wanahitaji kuwa na uvumilivu na huruma na watoto wao wanaokomaa.

Mabadiliko ya kihemko pia hufanyika katika kipindi hiki mtoto anapoanza kufikiria zaidi na kutafuta umbali kutoka kwa wazazi. Wana hamu kubwa ya kukubalika na wenzao na kuanza kutafuta urafiki wa karibu. Ufahamu ulioinuliwa wa jinsia tofauti, na hisia za kuvutia, ni sehemu ya kukomaa kwa ujinsia. Katika jamii yetu inayojali sana ngono, vijana wanakabiliwa na vishawishi vingi, shinikizo, na ujumbe mchanganyiko juu ya ngono. Wakati huu, ni muhimu sana kwamba nyumbani ndipo usafi wa kijinsia na maadili ya kimungu yanafundishwa na kutarajiwa kama kiwango cha tabia. Ni muhimu pia kwamba wazazi wajiadili waziwazi kuhusu ngono. Mtoto lazima asikie ukweli na kukuza mitazamo nzuri, ambayo inapaswa kutoka kwako. Usipojibu maswali na kutosheleza udadisi wao, watapata habari, au *habari potofu* kutoka kwa marafiki zao.

Ili kukusaidia kuelewa vyema vijana na kukusaidia kuweka mipaka inayofaa kwa watoto wako na marafiki wa jinsia tofauti, tembelea wavuti yetu ya kitabu *Kuelewa Vijana*.

Mtoto Wako Anayeendelea

Miaka ya ujana ni kipindi ambacho mtoto wako anayekua ataanza kufikiria kwa njia isiyo ya kawaida na kwa mfano, ambayo inamaanisha wanafikiria sana kama unavyofikiria. Wakati wanaona kuwa kitu sio sawa, wanaweza kutazama hali hiyo kwa uelewa mzuri na kuona maoni ya mtu mwingine.

Vijana kawaida, kwa viwango tofauti, watajaribu muundo na maadili ambayo umewafundisha nyumbani. Watoto wako wamekuwa wakitazama na kunyonya maneno na matendo yako kwa maisha yao yote. Wanakujua sana. Tahadharishwa kwamba wakati kijana wa ujana anahisi mgawanyiko kati ya

Nidhamu ya Kibiblia

Mama na baba kwa mtindo wa usimamizi, kupingana kwa sheria, au unafiki wowote, hakika wataielezea.

Kama mtoto kukomaa, mara nyingi huwa na mwelekeo wa malengo na wana hamu ya kuendelea na maisha. Wakati wanahisi hitaji hili lisilowezezana la uhuru zaidi, wanaweza kuwa na wasiwasi, wasio na subira, wasiwasi, na hata wanaonekana kuwa waasi. Hawana majibu ya maswali muhimu juu ya kile kinachowapata. Maswali kama vile: Ni nini chanzo cha mabadiliko haya yote yanayotokana na ujana? Mtu mzima ni nini, na nitawezaje kuwa mtu mzima? Kwa hivyo, wazazi wanahitaji kufafanua maswali haya ili kumwongoza kijana katika mwelekeo mzuri, kuwaweka wakilenga malengo ya ukomavu.

Mabadiliko wanayoyapata vijana hayaepukiki, yana afya, na ni sehemu ya muundo kamili wa Mungu. Watoto wetu hawakuuliza kubalehe. Wengi wana wakati mgumu kuzoea mabadiliko haya, ndiyo sababu wazazi wanahitaji kujielimisha. Kila mtoto anahitaji hekima ya wazazi na msaada wa kupita katika kipindi hiki,

wengine zaidi kuliko wengine. Na kila moja ya mabadiliko haya (ya mwili, ya kihemko, na ya utambuzi) ni zana ambazo Mungu amewapa kwa njia ya kuwa watu wazima waliokomaa.

MPANGO WA HATUA 1

Orodhesha baadhi ya mabadiliko unayoona katika watoto wako wa ujana. Ikiwa haujawa nyeti wakati huu wa mabadiliko (yote yamewekwa na Mungu), mwombe Mungu akusamehe kwa matendo yako mabaya, kisha andika maombi ya msaada. Nenda kwa kijana wako na uombe msamaha ikiwa inahitajika.

Kuelekea Uhuru

Anza kumpa kijana wako uhuru zaidi na uhuru. Heshimu faragha yao, lakini usibadilishe viwango. Usilale chumbani kwao kwa sababu tu ya uchungu. Wana na binti zako wanahitaji kujua kuwa unawaona kama watu wazima, sio watoto. Njia moja ya kufanya hivyo ni kwa kufanya siku yao ya kuzaliwa ya kumi na tatu kuwa hafla maalum. Tumia muda na mtoto wako, kujadili mabadiliko ambayo wanakabiliwa nayo. Chukua kila fursa kuthibitisha upendo wako kwao na thamani yao kwako. Wajulishe uko kwenye timu yao na kwamba utakuwepo kuwasaidia na kuwasaidia kwa wakati huu.

Watoto wetu wa ujana wanaweza kuonekana kama watu wazima, lakini bado hawajakomaa. Wazazi wengi hufanya makosa ya kurudi nyuma kutoka kwa mchakato wa mafunzo na vijana. Unaweza kuacha kufundisha watakapokuwa watu wazima wenye kuwajibika, kukomaa, au wakati wanaondoka nyumbani kwako, yoyote ambayo inakuja kwanza. Unahitaji kuweka wazi hii kwao. Na kumbuka kuwa *unawafundisha*, sio *kuwadhibiti*.

Mamlaka ya Upimaji

Vijana wataanza kujaribu mamlaka yako. Inaweza kuhisi kama "wawili wa kutisha" wamerudi, lakini mtoto amepata pauni mia. Usisuluhishe wakati huu wa msimu, haswa katika maeneo yafuatayo. Endelea kuwa mzazi *kikamilifu*.

Nambari 1: Heshima na Utii

Onyesha heshima kwa wazazi wote wawili. Hakuna tofauti. Hii inamaanisha kutii na kusema kwa heshima, na hakuna kinywa cha kuzima. Hii pia inaweza kujumuisha "msaada" wao kwa kuwalea ndugu wengine. Ni kawaida kwa vijana kutenda kama unahitaji msaada na wadogo zao, kwa hivyo fanya wazi kuwa kuna wazazi wawili nyumbani - sio watatu.

Vijana wanaweza kuanza kukuambia watakachofanya, badala ya kuomba ruhusa: "Ninakwenda nyumbani kwa Taylor, na nitakuwa nyumbani ifikapo saa 7:00." Unayemjibu, "Nani, unaniuliza au unaniambia?" Mtoto wako anaweza kudhani ni jambo kubwa, kwa hivyo lazima uifanye wazi. Ikiwa wanakuambia, jibu ni hapana. Ikiwa wanakuuliza, utazingatia.

Hili ni pambano la nguvu la kawaida wakati wa miaka hii, lakini linaweza kuteleza na kukuacha ukishangaa ni lini walichukua udhibiti. Ingawa tabia hii inahitaji kutambuliwa na kukaguliwa, fikiria kuwa ni kawaida. Usifadhaike na nguswa na hasira. Sahihisha tu kwa upendo na mfululizo.

Nambari 2: Maadili na Maadili

Usivunje maadili na maadili uliyoanzisha ndani ya nyumba yako. Hii ni pamoja na masilahi ya kibinafsi na raha kama matumizi ya simu, muziki, Runinga, na michezo. Mwanangu Nick alikuwa kweli kwenye muziki, kwa hivyo tukaweka sheria. Aliweza kusikiliza muziki wowote anaotaka, lakini ilibidi nisome na kuidhinisha maneno kwanza ikiwa haikuwa muziki wa Kikristo. Wakati mmoja mke wangu alipata CD zisizofaa chini ya droo ya Nick. Tuliangalia bendi hizo mkondoni na kusoma maneno. CD zake ziliharibiwa, na alikuwa na matokeo kutoka kwa sanduku la matokeo ya kurekebisha - moja kwa kila moja katika CD inayofaa.

Tuligundua kuwa CD saba kati ya zile tulizoziharibu hazikuwa za Nick. Zilikuwa za rafiki yake Mkristo. Iliporudi kwa wazazi kuwa tumeharibu CD za mtoto wao, na mtoto wangu alilazimika kufanya marekebisho, walituita na kuomba msamaha. "Mwambie mwanao hana lazima amlipe kwa sababu sisi pia hatutaki hiyo nyumbani kwetu." Halafu waliniuliza ushauri juu ya jinsi ya kushughulikia shida hii ya nje ya udhibiti na mtoto wao.

Kwa kuwa muziki mwingi leo unapakuliwa kwenye orodha za kucheza, lazima wazazi wachunguze. Pitia kile watoto wako wanaangalia na kusikiliza, haswa kile wanachopakua kwenye simu zao, vidonge, na kompyuta. Ikiwa haifai, ondoa.

Nambari 3: Mafunzo ya Lazima

Mafunzo yanaweza kusimamishwa wanapokuwa watu wazima wenye uwajibikaji au wakati wanaondoka nyumbani kwako, yoyote ambayo inakuja kwanza. Ikiwa kijana wako atakuambia hawahitaji mafunzo tena, unaweza kuwaambia hawatapokea tena matokeo ya kurekebisha ikiwa watakaa ndani ya sheria. Ikiwa watavunja sheria, wanawaonyesha nyote wawili kwamba wanahitaji mafunzo zaidi.

73

Nidhamu ya Kibiblia

Mfano wa Kanuni za Vijana

Wake-Up Muda

Ikiwa unajikuta ukienda mara mbili au tatu kila asubuhi kuamsha kijana wako, haumsaidii mtoto huyo. Wape saa ya kengele (au waambie watumie programu kwenye simu zao). Wavulana wangu walipotimiza umri wa miaka tisa, niliwapa saa ya kengele na kuwaambia, "Amkeni! Amka mwenyewe, vaa nguo na jiaandae kwenda shule."

Kwa muda mrefu unazuia, ni ngumu kutekeleza. Ikiwa kijana wako anachelewa au hajawa tayari kwa wakati fulani, mpe matokeo ya kurekebisha. Inaweza kwenda kulala nusu saa au saa mapema usiku huo, pamoja na matokeo ya kufika nyumbani siku hiyo.

Ratiba za Bafuni

Kushiriki bafu asubuhi inaweza kuwa ngumu. Wape vijana wako ratiba ya kuweka amani nyumbani kwako. Kukubaliana na wakati wao uliowekwa (kutoka 6:00 hadi 6:30 asubuhi). Ikiwa hawako nje ya bafuni kwa wakati, wanapata matokeo ya kurekebisha. Ratiba zinaweza kutumiwa kurekebisha maeneo yoyote ambayo yanaweza kusababisha machafuko kwa familia.

Saa ya kutotoka nje

Ikiwa utaweka saa ya kutotoka nje saa 10:00 jioni, mtoto wako atataka kuwa nje kila usiku hadi wakati huo. Badala yake, fanya amri ya kufika nyumbani kwa kila hali. Kila wakati wanapoondoka nyumbani kwako, wanahitaji kukujulisha wanaenda wapi, wanaenda na nani, ni mzazi gani atakayekuwa, ni nani anaendesha, na ni lini atakuwa nyumbani. Ikiwa mipango inabadilika, lazima wakupigie simu kwanza kupata ruhusa.

Kuwa mwangalifu hapa: usiwaache waanze kujiondoa mapema sana kwa kuwa nje mara kadhaa kila wiki.

Haki za Simu na Kompyuta

Wakati mtoto wako anafikia kumi na tatu, unaweza kuwaona mara chache kwa sababu wanakaa chumba chao. Jibu la shida hiyo haiwezi kuwa simu kwenye chumba cha kulala. Lakini sera kali inaweza kusababisha wajitoke mbali na familia mapema. Sheria lazima iwe na maana, labda wakati simu inakatisha kazi ya nyumbani, majukumu mengine, au wakati wa familia. Mtie moyo mtoto wako kushiriki na familia, akifanya wakati pamoja kuwa wa kupendeza.

Watoto wengi sasa wana simu zao katika umri mdogo, na vijana wengine wana kompyuta zao. Lakini kuwa mwangalifu. Simu za rununu na kompyuta hutoa faida lakini pia inaweza kuwa usumbufu. Kabla ya hili kuwa shida, lazima uunda sheria za familia kwa matumizi ya simu ya rununu na kompyuta.

Sheria hizi ni muhimu, haswa juu ya mawasiliano ya mtoto wako na jinsia tofauti. Weka ratiba ya siku na nyakati ambazo wanaweza kuwasiliana na marafiki zao kwa simu au kompyuta. Na hakikisha unawajua marafiki wao. Ikiwa muda wao wa mazungumzo ya simu au kompyuta ni 7:30 hadi 8:00 jioni, matokeo ya kurekebisha kwa kuvunja sheria ni siku mbili bila simu au kompyuta au zote mbili.

Angalia *Kiambatisho N: Kanuni na Matokeo* kwa mfano sheria. Tembelea tovuti yetu, FDM.world, kwa maoni zaidi juu ya udhibiti wa wazazi.

74

Adhabu za Ubunifu kwa Vijana

Katika somo la mwisho tuligundua mbinu tatu mpya za adhabu kwa vijana: hali ya kuzima, siku ya kazi ya Jumamosi, na vuzuizi vya kuendesha gari. Lakini ni nini hufanyika wakati wanapinga hizo?

Wakati Kijana Anapinga Mamlaka ya Mama

Mara nyingi mama sio wa kutisha kama baba linapokuja suala la mafunzo ya kurekebisha. Mama, utafanya nini wakati baba hayuko nyumbani na mtoto wako wa miaka kumi na moja anakataa matokeo yake ya marekebisho? Wakati huo, yeye hufunga hadi baba atakapofika nyumbani au mpaka atakapokubali matokeo ya kurekebisha. Ikiwa hajashirikiana wakati Baba anafika, mpe matokeo ya marekebisho maradufu. Hakuna uhuru unaopewa mpaka mtoto wako atekeleze matokeo yake.

Wakati mtoto wangu Nick alianza kumpinga mke wangu na hakukubali matokeo ya marekebisho, alimtuma chumbani kwake. Nilipofika nyumbani, mke wangu alikuwa akiniambia kilichotokea. Niliingia na kusema, "Nick, ni nini kilitokea?" Angeweza kunipa upande wake wa hadithi. Ukweli alikuwa anataka mlango namba 3 (soma somo la 5), lakini haukuwepo. Ningempa matokeo mawili kwa kutofanya kile Mama alimuuliza afanye.

Wakati Kijana Anakataa Adhabu

Wakati mwingine kijana hukataa kuzima. Ni wakati wa kumpigia baba simu na kuelezea shida kwa hivyo yuko tayari kutatua hali hiyo atakapofika nyumbani. Wakati baba anamuuliza kijana juu ya shida, mara nyingi kijana huyo atasema sio sawa. Njia bora ya baba kushughulikia suala hilo sasa ni kutoa adhabu zaidi. Eleza kwamba kutowasilisha mamlaka ya Mama kwa kukataa kutengwa kunahitaji adhabu ya ziada ya kazi Jumamosi. Kijana hupokea saa moja ya kazi kila wakati hawakumsikiliza Mama au walizungumza juu ya matokeo yaliyotanguliwa. Kazi ya Jumamosi ni adhabu kuwakumbusha kwamba wanahitajika kuwasilisha kwa mamlaka yake. Hakuna tofauti. Wakati baba hayuko nyumbani, Mama ndiye mwenye mamlaka. Lazima wamheshimu vile.

Waweke Kazi

Kupangia kazi, zaidi ya kazi za kawaida, ni adhabu / motisha inayofaa. Wakati Nick aligonga miaka kumi na mbili, alianza kupinga mamlaka ya mke wangu. Angempa matokeo ya kurekebisha, na wakati mwingine angehoji.

Siku zote nilipeana kazi ya saa moja kwa kupinga mamlaka ya mke wangu. Sikusema, "Nenda kazini kwa saa moja," la sivyo angevuta magugu moja katika saa hiyo. Napenda kusema, "Unapalilia kutoka hapa hadi hapa." Ikiwa alifanywa mapema kwa sababu ya kufanya kazi haraka, hiyo ni nzuri. Ikiwa ilimchukua masaa manne, au siku nzima, ilikuwa chaguo lake. Ufunguo haukuwa na uhuru hadi kazi hiyo ikamilike. Nick alikua mashine, akigundua kuwa ikiwa angefanya kazi haraka na kwa bidii, angeweza kumaliza chini ya saa moja.

CHIMA ZAIDI

Orodhesha faida na hasara hapa chini kuhusu kazi.

Katika kazi yote kuna faida,
Lakini mazungumzo ya uvivu husababisha tu umasikini. (Mithali 14:23)

75

Nidhamu ya Kibiblia

Akusanyaye wakati wa kiangazi ni mwana mwenye busara;
Yeye alalaye wakati wa mavuno ni mwana asababishaye aibu. (Mithali 10: 5)

Ili wewe pia unatamani kuishi maisha ya utulivu, kujali biashara yako mwenyewe, na kufanya kazi kwa mikono yako mwenyewe, kama tulivyokuamuru, ili utembe vizuri kuelekea wale walio nje, na usipunguke chochote. (1 Wathesalonike 4: 11-12)

Kuzima dhidi ya Kizuizi

Kuzima na kizuizi sio kitu kimoja. Wazazi wengi hutumia kizuizi kwa kila kitu, lakini inapaswa kutumika tu katika hali maalum.

Kuzima Kufafanuliwa

Kuzima ni adhabu kwa kukataa matokeo ya kurekebisha. Wakati huo wanapoteza marupurupu yote na kubaki katika kuzima hadi watakapokubali matokeo. Inaweza kuchukua dakika tano, masaa tano, au siku tano. Wakati wa kuzima, hakuna simu ya rununu, muziki, Runinga, michezo, marafiki, kompyuta, au mtiririko wa pesa. Maisha yao yanajumuisha shule, kazi ya nyumbani, kazi za nyumbani, na chakula cha jioni cha familia. Mara tu wanapofanya matokeo kwa usahihi, uhuru huanza tena.

Mtoto wako anaweza kukuambia ni ujinga. Kukubaliana nao. Kwa kitu ambacho kitawachukua dakika chache, walichagua kuwa kwenye chumba chao kwa siku tatu. Lakini ni chaguo *lao* kutii.

Kizuizi Kimefafanuliwa

Kizuizi ni matokeo ya kurekebisha yanayohusiana na kosa. Inajumuisha kukaa nyumbani kwa muda uliopangwa, bila marafiki kuruhusiwa.

Ikiwa sheria yako inapaswa kuwa nyumbani kwa wakati fulani, matokeo ya marekebisho ni siku mbili za kizuizi. Kizuizi ni matokeo ya kurekebisha ambayo yamefungwa na kutokuwa nyumbani kwa wakati uliowekwa au kwenda mahali pengine bila ruhusa. Ikiwa mtoto wako anakiuka kizuizi kwa kutoroka au kutoka nyumbani, huwekwa kwa kuzima kwa idadi ya siku zilizoteuliwa. Uhuru hupatikana wakati kufungwa kunakamilishwa vyema.

76

Craig Caster

Mungu anataka tutumie matukio haya ya kutotii kuwafundisha watoto wetu. Tunachochewa kuwa thabiti kwa sababu lengo letu ni kuunda ndani yao tabia ya mtu mzima aliyekomaa.

Orodha ya Matokeo ya Marekebisho

Kwa watoto kumi na tatu na zaidi, tumia orodha ya matokeo. Ni wazo sawa sawa, lakini kwenye orodha badala ya kwenye sanduku. Watoto wangu walikua na sanduku la matokeo, kwa hivyo walikuwa wakivuta karatasi kutoka kwenye sanduku hadi miaka yao ya ujana. Lakini wakati wa kuanzisha sanduku kama hilo kwa mtoto wako wa miaka kumi na tatu kwa mara ya kwanza, wanaweza kusema, "Je! Ni mambo gani haya ya mtoto?"

Hakikisha kufanya matokeo ya kurekebisha umri unafaa. Ikiwa una vijana kadhaa, wote wanaweza kutumia orodha sawa. Kwenye orodha hiyo inaweza kuwa kunawa gari lako, kusafisha utupu ndani ya gari, kusafisha jokofu, au safisha madirisha matano ya nyumba yako ndani na nje. Matokeo haya ya kurekebisha ni zaidi ya kazi zao za kawaida, kutolewa wakati wanavunja sheria. Fikiria juu ya kusafisha kwa chemchemi unayofanya na kuweka vitu hivyo kwenye orodha. Lengo la kazi zinazochukua dakika tatu hadi kumi na tano.

Wakati mtoto wako akivunja sheria, matokeo ya kurekebisha ni kufanya kitu kwenye orodha. Walakini, sheria zako zingine zinaweza kuwa na matokeo ya marekebisho kama kizuizi cha kukosa saa ya kutotoka nje au kupoteza simu zao kwa siku mbili kwa kuvunja sheria ya simu. Kwa kila sheria, matokeo yako ya kusahihisha yametanguliwa, ama yanahusiana na kutotii au la (angalia Mpango wa Utekelezaji 2 hapa chini).

Orodha ya matokeo imepewa kutoka kwa kazi ya kwanza hadi ya mwisho, na wanapofika chini, huanza tena. Ikiwa kumekucha usiku na matokeo yake ni kufagia patio ya nyuma, una chaguo la kuwapa kazi hiyo asubuhi inayofuata au chagua kazi inayofuata kutoka kwenye orodha ambayo inaweza kufanywa mara moja. Lakini usipe kazi kwa utaratibu kwa sababu unajua ni ile ambayo mtoto wako anachukia sana.

MPANGO WA HATUA 2

Pitia maagizo yafuatayo ili kuunda orodha ya matokeo ya kurekebisha na ujadili kama wanandoa. Rejelea orodha ya mfano katika *Kiambatisho N: Kanuni na Matokeo*. Kiolezo hutolewa katika kiambatisho kuunda orodha yako mwenyewe ya familia.

1. Andika orodha ya miradi ya kazi ambayo tayari sio sehemu ya kazi unazopewa mara kwa mara. Miradi hii fupi ya kazi haipaswi kukamilika kila wiki, kama miradi ya kusafisha majira ya kuchipua au kushuka au vitu ambavyo wazazi hufanya mara kwa mara.

2. Matokeo ya kazi yanapaswa kuchukua takriban dakika tatu hadi kumi na tano.
3. Wanapokea matokeo ambayo yapo kwenye orodha. Usiondoke kwa utaratibu isipokuwa kwa hali maalum.
4. Epuka kufanya orodha kuwa ngumu sana. Kumbuka hiki ni zana ya mafunzo kuwafundisha sifa za kibinafsi za mtu mzima aliyekomaa. Huyu sio mzazi analipiza kisasi kwa watoto wao.
5. Orodha hii hutumiwa wakati matokeo yanayohusiana hayapewi sheria.

77

Nidhamu ya Kibiblia

6. Ikiwa una mtoto mwenye nia kali, unaweza kuhitaji miradi kadhaa ya kazi kwenye orodha ili mtoto wako asifanye marekebisho ambayo wamefanya hivi karibuni.
7. Ikiwa mtoto hatekelezi matokeo ya kuridhisha kwa kuridhisha, kama alivyofunzwa hapo awali, basi muulize mtoto wako afanye kwa usahihi au aende kuzima hadi atakapokuwa tayari kuifanya kwa usahihi.
8. Mzazi anapaswa kuanzisha kisanduku kwenye orodha baada ya kukagua kazi iliyofanywa na mtoto wake dhidi ya kuweka alama ambayo mtoto yeyote anaweza kuandika.
9. Wakati watoto wako wamekamilisha orodha, anza tena mwanzoni. Mzazi anaweza kila wakati kuongeza kwenye orodha, lakini usiongeze vitu wakati wa nidhamu ya mtoto wako. Fanya baada ya majadiliano na mzazi mwingine.

Mafunzo kupitia kazi za nyumbani

Kazi za nyumbani ni zana yenye nguvu ya mafunzo ya kushawishi maadili mazuri ya kazi na kusaidia kujenga tabia, uwajibikaji wa kibinafsi, na kujidhibiti.

Tumia kazi za nyumbani kwa usahihi kulingana na miongozo hii mitano:

1. Fanya kazi za nyumbani ziwe sawa. Ikiwa binti yako mwenye umri wa miaka kumi na moja anaosha vyombo usiku tano kwa wiki na mtoto wako wa miaka kumi anapanda nyasi mara moja kwa wiki, hiyo sio haki. Mwanao anaweza kujifunza kuosha vyombo, kupika, na kujitunza mwenyewe jikoni.
2. Tengeneza kazi za nyumbani kwa umri unaofaa. Kuwa nyeti juu ya kile mtoto anaweza kushughulikia. Kumwuliza mtoto wa miaka nane kuosha gari yako inaweza kuwa juu ya uwezo wao. Lakini wanaweza utupu.
3. Andika kazi za nyumbani. Kama sheria, kazi za nyumbani zinahitaji kuandikwa.
4. Andika siku na wakati wa kukamilisha. Ikiwa takataka inahitaji kuwa nje Jumatano usiku kwa sababu ukusanyaji ni Alhamisi asubuhi, hakikisha wakati wa kukamilisha uko kabla ya kulala kwao Jumatano au hata mara tu baada ya chakula cha jioni. Au *mtu* ataamka saa 5:45 asubuhi
5. Kwa mfano, ukiamua takataka lazima iwe nje kwa saa 7:00 jioni siku ya Jumatano, mtoto wako atapata matokeo ya kurekebisha ikiwa haikufanyika *kabla* ya saa 7:00. Ikiwa haijafanywa kwa wakati, wanafanya mara moja na kisha fanya kitu kutoka kwenye orodha. Nyakati za kukamilisha zinahitaji wafikirie wao wenyewe, wafuatilie wakati, na waseme hapana kwa vitu vingine kufanya kazi hiyo. Hizi huleta tabia ya mtu mzima aliyekomaa.
6. Treni- usisumbue. Acha kubishana, kusumbuka, na kutishia. Sanidi mpango wako na ufuate kila wakati.

MPANGO WA HATUA 3

Unda orodha ya kazi za familia yako na athari za kusahihisha kwa kutozifanya vizuri au kwa wakati. Pitia mifano na karatasi tupu katika *Kiambatisho P: Orodha ya Chore*.

Ujumbe kwa mkamilifu: hakuna mtoto atakayeifanya kikamilifu, kwa hivyo uwe na busara juu ya kuifanya vizuri. Kuwafundisha kuifanya vizuri itakuwa njia nzuri ya kuanza.

78

Vipi kuhusu Posho?

Posho haipaswi kuunganishwa na majukumu ya mtu binafsi. Vinginevyo, unapoomba msaada wa kuleta mboga, wanaweza kuuliza ni pesa ngapi wanapata kwa kusaidia.

Ikiwa una mpango wa kuwapa posho, fikiria ni saa ngapi za kazi wanazofanya katika kipindi cha wiki, na upate kiasi cha dola ambacho unakubali kama wenzi. Kisha wape pesa hizo (labda dola tano kwa wiki) kwa ajili ya kusaidia na kwa sababu unawapenda. Eleza sababu hizi na kwamba ni pesa zao za matumizi.

Nick kila wakati alitaka kupata pesa ya ziada kwa sababu kila wakati alikuwa na kitu ambacho anataka kununua. Ningetenga kiasi cha dola kwa miradi fulani, isiyohusiana na kazi zake za kawaida, kama njia ya kupata pesa zaidi ya posho yake.

Watoto wanahitaji kujifunza jinsi ya kufanya kazi, lakini usiwachukulie kama watumwa. Wakati nilihitaji msaada na mradi maalum, ningewaambia watoto wangu mapema wakati tutafanya kazi. Ningekuwa maalum kuhusu siku, saa ya kuanza, na muda. Wakati mwingine ningewalipa, lakini wakati mwingine sikuwa. Ni vizuri kuwafundisha watoto kushiriki katika kushika nyumba bila kutarajia kulipwa.

Nafsi ya mtu mvivu hutamani, lakini haina kitu;
Bali roho ya mwenye bidii itatajirika. (Mithali 13: 4)

Unda Mpango

Mungu anatuambia kuwafundisha watoto wetu kwa karipio la upole (Waefeso 6: 4). Kwa kuandaa mipango ya kufuatwa na mzazi na mtoto, maendeleo yanaweza kupatikana katika mafunzo na kiwango cha chini cha maigizo na mhemko. Kushindwa njiani kunaweza kufutwa haraka kupitia mawasiliano, kukiri, na kuomba msamaha.

Mpango wa mafunzo ni pamoja na sheria zilizoainishwa wazi kwa maandishi, chanzo cha matokeo ya kurekebisha (sanduku, orodha, kizuizi), na njia ya kuwahamasisha wakati wa kuasi (kuchapa, kuzima). Usawa ni muhimu.

Ili kupata uelewa wa kina juu ya vijana wako na watoto wazima wa watoto, kagua *Kiambatisho Q: Maswali ya Maswali kwa Vijana* (kuamua uelewa wao wa kufikia utu uzima) na *Kiambatisho R: Maswali ya Maswali kwa Watu Wazima Wapya* (kufikiria mabadiliko wakati wanapofikisha miaka kumi na nane).

Katika somo linalofuata, tutatumia habari uliyoipata na kuanza kuitekeleza nyumbani kwako.

Somo la 11

Kuanzia upya

Kuanzia upya ni hivyo tu. Chukua kweli mpya, zana, na kanuni za uzazi na uzitumie kuunda mazingira mapya ya familia na mpango wa nidhamu. Katika safu hii yote, Mungu anaweza kuwa amefunua hitaji la mabadiliko katika njia yako ya sasa ya uzazi na mtindo wa usimamizi kwa kukuonyesha mahali ambapo haufanyi kazi kulingana na mapenzi yake.

Wakati wowote tunaposoma Neno la Mungu, Neno lake pia hutusoma. Inadhihirisha njia zetu mbaya na nia zetu za kuzifuata.

Kwa maana neno la Mungu ni hai, lenye nguvu, na kali kuliko upanga wowote ukatao kuwili, linalobaya hata kugawanya nafsi na roho, na viungo na mafuta yaliyomo ndani yake, na lapambanua mawazo na makusudi ya moyo. (Waebrania 4:12)

Tunapomtii Mungu kwa kutumia ukweli wa kibiblia katika maisha yetu, Neno lake hutuosha kama maji, na kusafisha uchafu wote. Kama moto wa yule anayesafisha, Neno la Mungu hufunua taka, au vitu maishani mwetu ambavyo havimtukuzi, ambavyo anataka kuviondoa. Kama upanga, Neno hupenya ugumu wa mioyo yetu. Mwishowe, Neno ni kama mbegu njema iliyopandwa ndani ya mioyo yetu na, inapopokelewa kwa unyenyekevu, hukua mizizi mirefu na huzaa matunda kwa utukufu wa Mungu na kujenga wengine.

Heri mtu huyo
Asiyetembea katika shauri la wasio haki,
Wala hasimami katika njia ya wenye dhambi,
Wala huketi katika kiti cha wenye dharau;
Lakini furaha yake iko katika sheria ya Bwana,
Na katika sheria yake hutafakari mchana na usiku.
Yeye atakuwa kama mti
Iliyopandwa kando ya mito ya maji,
Huo huzaa matunda yake kwa majira yake.
Ambaye majani yake hayatakauka;
Na chochote atakachofanya kitafanikiwa. (Zaburi 1: 1-3)

Kwa sababu nyumba zetu na familia ni muhimu sana kwetu, inaweza kutuvunja moyo kukabili ukweli kwamba tumeshindwa kwa njia yoyote. Kuwa na moyo kwamba rehema za Mungu ni mpya kila asubuhi.

CHIMA ZAIDI

Orodhesha ahadi za Mungu na zina maana gani kwako.

Kupitia rehema za Bwana hatuangamizwi,
Kwa sababu huruma zake hazishindwi.
Ni mpya kila asubuhi;
Uaminifu wako ni mkuu. (Maombolezo 3: 22-23)

81

Nidhamu ya Kibiblia

Lakini wewe, Bwana, wewe ni Mungu aliye na huruma nyingi, mwenye neema, mwenye ustahimilivu, mwingi wa rehema na kweli. (Zaburi 86:15)

Kwa sababu tuna Mungu mkuu, mwenye huruma ambaye anatupenda kwa uaminifu, tunaweza kutumaini ahadi yake ya kuwa kando yetu na nguvu zake kubwa, hekima, upendo, na uponyaji. Mungu anauwezo na yuko tayari kubariki nyumba zetu, lakini lazima tuitamani na tujitahidi kufanya yote anayohitaji kutoka kwetu.

Ninapozungumza na wazazi kote Amerika na nje ya nchi, jibu la kawaida kwa nyenzo hii ni, "Kwanini sijawahi kusikia vitu hivi hapo awali? Nimekuwa Mkristo kwa miaka ishirini. Kwa nini sijaelewa mistari hii ikiwa inahusu uhusiano wangu na watoto wangu?"

Wengi wenu watasema, "Tunahitaji kuanza upya." Ingawa hii inaweza kuwa ya kutisha kwa wazazi walio na watoto wadogo, wazazi walio na watoto wakubwa wana wasiwasi juu ya wale ambao tayari wameondoka nyumbani. Baada ya kusoma kanuni katika safu hii, unaweza kuwa unafikiria, *Haishangazi wamenikasirikia. Haishangazi uhusiano wetu ni mbaya sana. Ninaona sasa jinsi mtindo wangu wa uzazi uliwaathiri.*

Ikiwa umekata tamaa kwa sababu watoto wako ni vijana, au una watoto wazima nyumbani, unaweza kuuliza, "Ninawezaje kutekeleza mikakati na zana hizi mwishoni mwa mchezo?"

Fikiria hili: Mungu alisubiri hadi sasa kukufunulia nyenzo hii. Haifanyi kazi kwa wakati mmoja tunavyofanya. Kwa nini Mungu alisubiri hadi sasa? Hakikisha kuwa sivyo utahisi kushindwa na kuhukumiwa. Mbele za Mungu, kulingana na ujuaji wake, huu ni wakati sahihi, wakati ambapo alijua utakuwa tayari kubadilisha uhusiano wako na watoto wako.

CHIMA ZAIDI

Je! Mafungu haya yanasema nini juu ya ushiriki wa Mungu katika maisha yetu?

Katika yeye pia tumepata urithi, tukichaguliwa tangu awali kulingana na kusudi la Yeye anayefanya vitu vyote kulingana na shauri la mapenzi yake. (Waefeso 1:11)

Na tunajua kwamba vitu vyote hufanya kazi pamoja kwa faida ya wale wampendao Mungu, wale ambao wameitwa kulingana na kusudi lake. (Warumi 8:28)

82

Craig Caster

Kwa hivyo hata ikiwa watoto wako wako nje ya nyumba yako, kuna hatua muhimu ambazo unaweza kuchukua. Ni wazi huwezi kuwarudisha nyumbani na kuanza upya na nidhamu. Walakini, linapokuja suala la mahusiano, kila siku ni siku mpya, mwanzo mpya.

Unapaswa kuwa mtu wa kufikia. Na kumbuka, uhusiano uliokuwa nao na wazazi wako mwenyewe utaathiri jinsi unavyohusiana na watoto wako. Wakati mimi kwanza alikuja kwa Kristo, moja ya mambo magumu zaidi ambayo Mungu aliniuliza nifanye ni kumsamehe baba yangu. Ilikuwa ngumu, lakini ilistahili.

Hatua za Kibiblia za Kuanza Upya

Kuondoka kwenye uzazi hasi, usiofaa, na labda unaharibu -na kuanza upya-lazima ufuate hatua tatu zilizoainishwa katika Neno la Mungu:

1. Ungama dhambi zako kwa Bwana.
2. Omba msamaha.
3. Msamehe wengine.

Hatua ya 1: Ungama dhambi zako kwa Bwana.

Hatua ya kwanza ya kurudisha uhusiano mzuri na watoto wako ni kuungama dhambi zako mwenyewe kwa Bwana.

Kuanza upya ni kuwa mwaminifu mbele za Mungu kwa kukiri kwa unyenyekevu, au kukubali, kushindwa kwetu, makosa, na dhambi dhidi Yake na wengine. Mungu anajua sisi ni wenye dhambi. Yesu akamwaga damu yake isiyo na hatia msalabani kwa sababu wanadamu wote wana hatia mbele za Mungu na hawawezi kujiokoa. Tunapomkubali Kristo kama Mwokozi na Bwana, hatuachi kutenda dhambi mara moja. Mchakato wa utakaso (kutenganisha na dhambi), ambao tunafananishwa na sura ya Kristo, hufanyika wakati wote wa maisha yetu.

JAMBO LA KWELI

Ungama -Kukubaliana na Mungu kwamba kile ulichofanya bila kujua au wote wana hatia mbele za Mungu kwa makusudi kilikuwa kibaya na ni dhambi.

Tunapomkiri Mungu, hatumwambii kitu ambacho hajui tayari. Amejua kila wazo, amejua kila nia, amesikia kila neno linalozungumzwa, na alishuhudia kila hatua inayochukuliwa katika nyumba zetu. Maombi ni kukubali kwamba tunamtegemea Mungu na tunaweka imani yetu kwake. Kukiri sio kumwambia Mungu tu kile tulichofanya, au kushindwa kufanya, lakini pia ni kukubaliana naye kwamba tumekuwa tukikosea.

Ikiwa tunakiri dhambi zetu, Yeye ni mwaminifu na wa haki kutusamehe dhambi zetu na kutusafisha na udhalimu wote. (1 Yohana 1: 9)

Mungu husafisha laini, na kutuwezesha kuanza tena. Lakini angalia kifungu cha "ikiwa". Lazima tuwe tayari kuja kwake na taka zetu zote.

Tambua kile kinachotokea tunapokiri dhambi zetu na kile kinachotokea wakati hatujui.

Afunikaye dhambi zake hatafanikiwa,
Lakini yeyote atakayekiri na kuziacha atapata rehema. (Mithali 28:13)

Nikijali uovu moyoni mwangu,
Bwana hatasikia. (Zaburi 66:18)

Nilikubali dhambi yangu Kwako, Wala
sikuficha uovu wangu.
Nikasema, "Nitakiri makosa yangu kwa Bwana,"
Nawe ulinisamehe uovu wa dhambi yangu. Selah. (Zaburi 32: 5)

Wakati unasoma nyenzo hii, labda Mungu amekuwa akileta akilini mwako tabia katika utaratibu wako wa nidhamu ambao sasa unatambua kuwa ni dhambi. Kumbuka, Mungu hana hasira na wewe. Analeta ukweli wazi kwa wakati huu ili uweze kubadilika.

Lazima ukiri kwake, "Naona kuwa ni dhambi, Mungu. Tafadhali nisamehe." Kila neno la dhambi na shughuli ambayo Mungu amekufunulia (hata mambo ambayo hukufanya ambayo unapaswa kufanya), wakiri kwa Bwana. Usiwe wazi. Jaribu kuwa maalum na Bwana. Kumbuka, mambo ambayo hatukufanya, kama kutokuongoza ipasavyo, kutowafundisha watoto wetu, au kutokuwa sawa na nidhamu yetu, yote yanahitaji kukiriwa pia.

CHIMA ZAIDI

Eleza matokeo ya dhambi ambayo haijakiriwa. Mtunga-zaburi aliitikiaje? Jibu la Mungu lilikuwa nini?

Nilipokaa kimya, mifupa yangu ilizeeka
Kupitia kuugua kwangu siku nzima.
Kwa maana mchana na usiku mkono wako ulikuwa mzito juu yangu;
Uhai wangu uligeuzwa ukame wa majira ya joto. Selah.
Nilikubali dhambi yangu kwako,
Wala sikuficha uovu wangu.

Nikasema, "Nitakiri makosa yangu kwa Bwana,"
Nawe ulinisamehe uovu wa dhambi yangu. Selah. (Zaburi 32: 3-5)

MPANGO WA HATUA

Eleza kushindwa kwako na ukiri kwa Bwana. Kisha andika maombi ya kujitolea kwa mabadiliko.

Hatua za kibiblia za kuanza upya zinaendelea katika masomo mawili yafuatayo.

Somo la 12

Kukiri na Msamaha

Somo la mwisho liliwasilisha hatua tatu za kibiblia za kuanza upya. Ili kuelewa vizuri hatua ya kwanza ya kuungama dhambi zetu kwa Bwana, lazima tuchimbie kwa undani mambo muhimu ya kukiri.

Muhimu wa Kukiri

Kanuni ya 1: Kwa imani, pokea msamaha wa dhambi yako na tumaini kwamba Mungu amekufanya mtoto wake.

CHIMA ZAIDI

Je! Mistari hii inasema nini juu ya imani?

Lakini bila imani haiwezekani kumpendeza, kwa maana yeye amwendeaye Mungu lazima aamini kwamba Yeye yuko, na kwamba Yeye huwatuza wale wanaomtafuta kwa bidii. (Waebrania 11: 6)

Wote ambao Baba hunipa watakuja Kwangu, na yule anayekuja Kwangu Sitamtupa nje kamwe. (Yohana 6:37)

JAMBO LA KWELI

Imani - Pisteuo (Kigiriki). Kuwa na imani, tumaini; haswa, kushawishika kabisa kama jambo fulani.¹⁹ Hii ni zaidi ya kutoa idhini ya kiakili, inamaanisha kutenda juu ya kile kinachoaminiwa.

Tabu - Ili kutatua; kurekebisha maisha ya mtu kama matokeo ya majuto ya dhambi zake; kujuta kwa sababu ya mtu aliyefanya au kuacha kufanya mbele za Mungu. Kugeuka na kwenda mwelekeo mwingine; kubadili mawazo, mapenzi, na maisha ya mtu, na kusababisha mabadiliko ya tabia; kufanya mambo kwa njia nyingine.

Kanuni ya 2: Tubu, au uache dhambi, na utembe kila siku kwa kumtii Kristo.

CHIMA ZAIDI

Je! Mafungu haya yanasema nini juu ya toba?

Lakini nilitangaza kwanza kwa wale walioko Dameski na Yerusalemu, na katika mkoa wote wa Yudea, na kisha kwa Mataifa, kwamba wanapaswa kutubu, wamrudie Mungu, na wafanye kazi zinazostahili toba. (Matendo 26:20)

Nidhamu ya Kibiblia

Au unadharau utajiri wa wema wake, uvumilivu, na ustahimilivu, bila kujua kwamba wema wa Mungu hukuongoza kutubu? (Warumi 2: 4)

Nawaambia ninyi vivyo hivyo kutakuwa na furaha zaidi mbinguni juu ya mwenye dhambi mmoja atubuye kuliko wale waadilifu tisini na tisa ambao hawahitaji toba. (Luka 15: 7)

Mtafuteni Bwana wakati anapatikana,
mwombeni Yeye akiwa karibu.
Mwovu aache njia yake,
Na mtu asiye haki mawazo yake; Na
amrudie Bwana;
Naye atamrehemu; Na kwa Mungu
wetu,
Kwani Yeye atasamehe sana. (Isaya 55: 6-7)

Kanuni ya 3: Baada ya kukiri na kutubu, uwajibike kwa mwenzi wako, mchungaji, au rafiki mcha Mungu.

Kama washiriki wa mwili wa Kristo, tunaambiwa tuwajibike kwa Mungu na kwa kila mmoja kwa madhumuni ya kutia moyo, kulinda, kuhimiza, na kusahihisha. Kwa kushiriki kujitolea kwako kubadili tabia ya dhambi na mwingine, unajileta kutoka kwa usiri na kufungua msaada na sala ya mtu ambaye unaweza kumwamini. Inasaidia kuleta dhambi kwenye nuru.

JAMBO LA KWELI

Uwajibikaji -Kuhusu kutoa hesabu, kuwajibika, hali inayoelezea mwenendo wa mtu.

CHIMA ZAIDI

Je! Mistari hii inasema nini juu ya uwajibikaji?

Kwa hivyo basi kila mmoja wetu atatoa hesabu yake mwenyewe kwa Mungu. (Warumi 14:12)

Ungameni dhambi zenu ninyi kwa ninyi, na kuombeana, ili mpate kuponywa. Maombi ya bidii, ya bidii ya mwenye haki yanafaa sana. (Yakobo 5:16)

Ndugu zangu, ikiwa mtu amepatikana katika kosa lo lote, ninyi walio wa kiroho mrejesheni mtu huyo kwa roho ya upole, mkijifikiria msije mkajaribiwa. (Wagalatia 6: 1)

Omba maombi yafuatayo:

Bwana Yesu, asante kwa kufa msalabani kwa dhambi zangu zote. Asante kwa ahadi yako ya kukamilisha kazi uliyoanza katika maisha yangu. Asante kwa kunibariki na watoto wangu. Sasa ninaelewa kuwa ni zawadi kutoka Kwako. Nisamehe kwa kutowachukulia watoto hawa kama zawadi na kwa makosa ambayo nimefanya katika kuwalea. Nisaidie kukuweka wewe kwanza maishani mwangu, kisha kuwapenda na kuwafunza watoto wako kulingana na mapenzi yako na njia zako. Kwa jina lako naomba. Amina.

Hatua ya 2: Omba Msamaha

Unapoanza upya, kwanza hukiri na kutafuta msamaha kutoka kwa Mungu, kisha uombe msamaha kutoka kwa wengine walioathiriwa na maneno yako, matendo, au ukosefu wa matendo. (Hii inatumika kwa mtindo wako wa uzazi.)

Mungu ametoa kanuni za kiroho kututawala. Ikiwa sisi ni Wakristo au wasio Wakristo, tunaamini kanuni za Mungu au kuzikataa, kanuni hizi za kiroho zinatawala maisha yetu. Kanuni moja kama hiyo ni ile ya msamaha na upatanisho. Mungu anatumuru tuende kwa wale ambao tumewakwaza, inapowezekana, na upatanishwe kwa unyenyekevu kuomba msamaha wao.

Kwa kusikitisha, wazazi ni nadra kukubali makosa dhidi ya watoto wao. Maneno haya hayasemwi mara chache: "Nilikosea kufanya hivyo, na samahani. Tafadhali unisamehe?" Lakini ni maneno yenye nguvu zaidi ya kuleta uponyaji na upatanisho kati ya wazazi na watoto.

Je! Umesamehewa ikiwa mtoto wako ana miezi kumi na nane na haongei mazungumzo? Hapana. Ikiwa umeshindwa kwa kuwa na hasira au kupiga kelele kwa kujibu tabia ya kitoto, unahitaji kuelezea ni kwa nini umekosea na uombe msamaha.

Yesu alielezea kuwa wakati unaleta zawadi yako kwenye madhabahu (leo hii itamaanisha kuja kwa Mungu kumsifu, kumtumikia, au kuomba baraka Yake) na Roho Mtakatifu huleta hoja au kosa akilini mwako kuhusu mtu mwingine (kwa hali hii, familia yako), wewe ni wa kwanza kurejesha uhusiano huo. Hii inaonyesha jinsi ilivyo muhimu kwa Mungu kupatanishwa sisi kwa sisi. Anasema kwamba upendeleo mzuri pamoja Naye unahusiana moja kwa moja na uhusiano wetu na wengine.

Nidhamu ya Kibiblia

Kujua hili, tunahitaji kufuta makosa haraka. Kwa mazoezi, utapata kwamba mtindo huu wa maisha huleta baraka na amani.

Kwa hivyo ukileta zawadi yako madhabahuni, na hapo ukakumbuka kuwa ndugu yako ana kitu juu yako, acha zawadi yako hapo mbele ya madhabahu, uende zako. Kwanza patanisha na ndugu yako, kisha uje kutoa zawadi yako.

(Mathayo 5: 23-24)

Neno *nenda* ni kitenzi cha lazima, amri. Wakati tunajua tumewatenda dhambi watoto wetu, lazima tuende kwao na kutafuta msamaha. Angalia kuwa *kwenda* sio kwa masharti. Hakuna kifungu cha "ikiwa". Adui na mwili wetu watatupiga vita na kutoa visingizio vingi vya kutofuata mpango wa Mungu.

Katika aya hapo juu, Mungu alibainisha mahitaji manne:

1. Kumwabudu Yeye vizuri, unahitaji kuwa na moyo safi kuhusu wengine. Anaweka kipaumbele juu ya mahusiano.
2. Jukumu pekee la upatanisho ni juu yako, sio yule aliyekosewa.
3. Mungu anatarajia utende haraka iwezekanavyo.
4. Futa kosa kwanza, kisha rudi umwabudu.

Unapofanya hivi, sio tu kuwa mtiifu kwa Bwana, lakini unaleta uponyaji kati yako na mtoto wako. Mungu hufanya kazi katika nyinyi wawili wakati ungamo linafanywa na msamaha umetolewa. Ni ya kawaida.

MPANGO WA HATUA

Andika sala ukimwomba Mungu nguvu za kufanya msamaha kila siku.

Mabadiliko ni Mchakato

Mchakato huu utakuwa rahisi unapojiozea na kuanza kupata baraka ya kumfundisha mtoto wako njia ya Mungu. Unapokiri dhambi na kutubu, dhamiri yako itakuwa nyeti zaidi na uwezo wako wa kutembea katika haki utaongezeka. Kufuata mpango wa Mungu kutakupa nguvu, na tabia yako ya dhambi itapungua wakati unapata kujizuia na kujifunza kujibu kwa upendo.

"Ghadharini, wala msitende dhambi": jua lisichwe juu ya hasira yako. (Waefeso 4:26)

90

Craig Caster

Hasira ni ya asili lakini sio lazima isababisha dhambi. Na ikiwa inafanya hivyo, tunahitaji kufanya mazoezi ya kutafuta msamaha kila siku. Nenda tu kwa mtu uliyemkosea, sema kosa au mahususi haswa, na uombe msamaha. "Naomba unisamehe kwa kupiga kelele. Tafadhali nisamehe kwa kusema maneno hayo makali. Tafadhali nisamehe kwa kutokuwa thabiti."

Milipuko ya hasira ni ya kutisha na mara nyingi inatia aibu. Kwa hivyo tunaruhusu tabia yetu ya dhambi na uchungu kuongezeka kuendelea kwa sababu hatutaki kutazama tena shida. Wakati Mungu anasema, "jua lisichwe," anamaanisha hatupaswi kuruhusu hasira yetu idumu zaidi ya siku moja. Lazima tuondoe maumivu na maafa tunayounda ndani ya siku hiyo hiyo. Kwa kufanya hivyo, tunajiweka huru na vile vile mtu aliyekosewa.

Kila wakati unapowapigia kelele watoto wako, ni kama kukata mioyo yao kwa kisu. Ikiwa hauombi msamaha na utumie dawa ya uponyaji (ambayo inaomba msamaha), maambukizo yatakua, halafu chuki, na kisha kulipiza kisasi. Unaweza kuwa na watoto ambao tayari wamekasirika, wana uchungu, na wameumia kwa sababu umewapiga mara kwa mara na haujawahi kutumia msamaha wa msamaha.

Unapoomba msamaha, unatoa dawa ambayo Mungu huwapatia mioyo yao iliyokatika, na unanza mchakato wa uponyaji. Hii ni muhimu sana. Ikiwa hatufanyi mazoezi haya kila siku na watoto wetu, itazuia ukuaji wetu wa kiroho na mabadiliko. Ikiwa tutachagua kutofanya hivyo, basi tunaweza kuwa moja ya zana kuu ya Adui ya kuufanya moyo wa mtoto wetu kuwa mgumu. Na mbegu za ufuasi na nidhamu hazitapenya moyoni na kuota mizizi.

Hakuna haki kabisa kwa tabia yetu ya dhambi. Lazima tuchukue jukumu kamili.

Somo la 13

Kutoa Msamaha

Kama tulivyojifunza katika masomo mawili ya mwisho, kuanza upya huanza na kukiri na kuomba msamaha. Hatua ya tatu na ya mwisho kabla ya kusonga mbele ni kuwasamehe wengine.

Hatua ya 3: Samehe Wengine

Tunahitaji kusamehe, na hakika hii inajumuisha watoto wetu. Labda unafikiria, *Je ! Ni wakati gani watoto wangu waliniumiza?* Labda bado unaweza kumkasirikia mwanao kwa kuchukua gari kwa safari ya furaha iliyogharimu \$ 800. Au kwa binti yako ambaye anasema unaharibu maisha yake na anakuchukia.

Linapokuja suala la msamaha, kifaa cha kupimia ni jinsi gani Kristo ametusamehe (Wakolosai 3:13). Hatuwezi kupima ni kiasi gani amesamehe na anaendelea kusamehe.

CHIMA ZAIDI

Je! Mungu anasema nini juu ya msamaha? Je! Kuna hali yoyote kuhusu hisia zako za kuumiza?

Kwa hiyo, kama wateule wa Mungu, watakatifu na wapendwa, vaeni huruma, fadhili, unyenyekevu, upole, uvumilivu. kuvumiliana, na kusameheana, ikiwa mtu ana malalamiko juu ya mwenzake; kama vile Kristo alivyowasamehe ninyi, nanyi pia fanyeni. (Wakolosai 3: 12-13)

Muwe wenye moyo mwema ninyi kwa ninyi, wenye huruma, na kusameheana, kama vile Mungu kwa Kristo aliwasamehe ninyi. (Waefeso 4:32)

Chagua Kusamehe

Wewe ni mhadumu wa Kristo kwa watoto Wake na, kwa hivyo, lazima uwe na mawazo ya msamaha wa kuendelea. Acha tu iende leo, iwe ni nini. Makosa mengine ambayo watoto wetu hufanya yanaweza kuwa makubwa, na yanaweza kuwa ya gharama kubwa. Lakini lazima uiachie. Ni chaguo, kitendo cha utii kwa Mungu. Usingoje hadi ujisikie.

Watoto wetu wana asili ya kuanguka na wanaweza kutenda dhambi. Kwa sababu sisi ni mamlaka yao iliyowekwa na Mungu , uasi wa utoto mara nyingi huelekezwa kwetu. Kwa sababu tunawapenda na tunawajibika kwa ustawi wao, dhambi yao inatumiza. Lakini lazima kila siku tutumie kanuni ya msamaha na upatanisho kwa watoto wetu.

Nidhamu ya Kibiblia

Tunapochukua makosa ya watoto wetu kibinafsi, tunapokataa kuwasamehe na kusahau makosa yao (hata ikiwa wamefanya kosa lile lile mara kadhaa), tunakuwa wajinga. Kama wazazi wa watoto wanaokua, lazima tuwe na mtazamo mzuri na tuchukue kasoro zao kwa njia ile ile kama wakati walikuwa wanajifunza kutembea. Wanahitaji kuungwa mkono, kushtadi, na kutiwa moyo – sio kuvunjika moyo kwa kujifunza.

Kama tulivyojifunza, uasi wa mtoto lazima urekebishwe na mafunzo: sheria, matokeo ya kurekebisha, na adhabu (inapobidi). Lakini pia tunakabiliwa na changamoto ya kukuza uhusiano wa upendo wa mzazi na mtoto kwa kuwasamehe kwa tabia yao ya kijinga au ya uasi. Kwa kuwa upendo ndio msukumo mkubwa, itasababisha mtoto kujibu mamlaka yako.

Nyumba yetu ni uwanja wa mafunzo, na *uzazi ni huduma* . Tunamtumikia Mungu tunapowahudumia na kuwafundisha watoto Wake. Msamaha ni sharti lililoweza kujadiliwa. Watoto wengine kawaida ni nyeti zaidi

na wanaweza kutafuta msamaha wako, wakati wengine hupanda maisha bila wasiwasi wowote kwa hisia za wengine. Bila kujali utu, matendo yako na maagizo yako yanaweza kusababisha aina yoyote ya mtoto kufikia ukomavu wa kimungu. Na kama tunavyowazoeza watoto wetu, Mungu anatufundisha. Mabadiliko wakati mwingine ni mchakato chungu. Ikiwa tunamwamini, Mungu atatumia tamaa na changamoto tunazopata kutokana na kufeli na makosa ya watoto wetu ili kutufananisha na sura Yake.

CHIMA ZAIDI

Je! Mafungu haya yanasema nini juu ya msamaha?

Na kila unaposimama kuomba, ikiwa una kitu dhidi ya mtu yeyote, msamehe, ili Baba yako wa mbinguni akusamehe pia makosa yako. Lakini msiposamehe, Baba yenu wa mbinguni hatawasamehe ninyi makosa yenu.
(Marko 11: 25-26)

Na juu ya mambo yote pendeneni sana, maana upendo hufunika dhambi nyingi. (1 Petro 4: 8)

Muhimu Nne ya Msamaha

Kanuni ya 1: Msamaha hauhifadhi kumbukumbu ya makosa.

Ukishawasamehe wengine, pamoja na watoto wako, huwezi kuweka rekodi ya makosa ambayo umeteseka.

[Upendo] hauhifadhi kumbukumbu za makosa. (1 Wakorintho 13: 5 NIV)

94

Craig Caster

Hii inamaanisha huwezi kuendelea kuleta kufeli kwa watoto wako. Wazazi wengine huleta kila wakati mambo ambayo yalitokea zamani, ambayo ni uharibifu na sio msamaha wa kweli. Ikiwa una tabia hiyo mbaya, ni muhimu kuiondoa. Kwa mtazamo wako mpya wa uzazi, zana, na mikakati, umejifunza nidhamu kwa wakati huu na sio kuburuta yaliyopita.

Kujichunguza 1

Je! Hii imekuwa mazoea yako? Ikiwa ndivyo, andika sala ya kukiri. Omba Mungu abadilishe moyo wako na akusadikishe wakati unaleta yaliyopita.

Kanuni ya 2: Msamaha huondoa uvumi.

Usiseme kwa wengine juu ya kufeli au dhambi za watoto wako. Ni wazi inakubalika kujadili maswala ya nidhamu kati ya mume na mke, lakini sio mbele ya watoto wako. Ingefaa pia kuzungumza faragha na mchungaji wako au mshauri anayekusaidia.

Ikiwa mtoto wako amekuwa akifanya vibaya siku nzima, Mama haipaswi kumsalimu Baba mlangoni na mara moja anapaza sauti, "Hautaamini kilichotokea leo. . ." Badala yake, weka wakati wa Mama kushiriki jinsi siku hiyo ilikwenda, lakini sio mbele ya watoto.

Siku moja, mke wangu na binti walikuwa na siku mbaya ya kusoma nyumbani pamoja. Nilipofika nyumbani usiku huo, niliweza kusema kuwa ilikuwa mbaya. Baadaye jioni, mke wangu alielezea maelezo yote ya kile kilichokuwa kimetokea na jinsi alivyoshughulikia shida hizo.

Wakati wa kulala usiku huo, wakati nilikuwa nikisali na Katie, alimwambia Mungu, "Ninaomba kwamba mimi na Mama tukuwe na siku njema kesho."

Nikambusu na kusema, "Ndio, nilisikia ulikuwa na siku mbaya."

Alishangaa. "Wajua?"

"Kwa kweli najua," nikasema.

Niliweza kuona mawazo yake. "Je! Ana wazimu?"

Nilisema tu, "I bet wewe utakuwa na siku bora kesho. Nakupenda, mpenzi, "akambusu, na kutoka nje.

95

Nidhamu ya Kibiblia

Hali hiyo ilishughulikiwa, na Katie hakuwahi kuhisi aibu ya kusikia mama yake akiandika mapungufu yake yote.

Kujichunguza 2

Je! Unashirikiana na marafiki wako au watu wengine wa familia makosa na kushindwa kwao, ukitafuta kujihurumia au kufunua dhambi zao (udaku)? Ikiwa ndivyo, andika sala kumwomba Mungu msamaha. Kisha omba msamaha kwa wale uliowadadisi, na ueleze kuwa ilikuwa mbaya kwako kushiriki vitu hivyo.

CHIMA ZAIDI

Je! Mistari hii inasema nini juu ya kile tunachopaswa kusema?

Maneno yote ya kinywa changu ni ya haki; Hakuna chochote kilichopotoka au kilichopotoka ndani yao. (Mithali 8: 8)

Yeyote anayelinda kinywa chake na ulimi wake huizua nafsi yake na taabu. (Mithali 21:23)

Ulimi mzuri ni mti wa uzima, Lakini upotovu ndani yake huvunja roho. (Mithali 15: 4)

Kanuni ya 3: Msamaha hauzingatii tu makosa.

Kwa sasa, ndugu, mambo yoyote yaliyo ya kweli, yo yote yenye heshima, yaliyo ya haki, yo yote yaliyo safi, yo yote ya kupendeza, yo yote yenye sifa njema, kama kuna nguvu yoyote na kama kuna kitu chochote sifa-kutafakari juu ya mambo haya. (Wafilipi 4: 8)

Mtu anapokukosea, usiruhusu ikasirike kuwa na hisia kali kwao. Acha iende, na ikiwa huwezi, Mungu anasema nenda kwao kwa unyenyekevu, utafute upatanisho. Hii inatumika pia kwa watoto wetu. Usiruhusu makosa yao ya zamani kuunda mtazamo wako wa sasa. Msamaha wa kweli huzaa mtazamo wa mzazi wa kutumaini, kuombea, na hata kutarajia mema kutoka kwa mtoto, sio kusubiri kwa wasiwasi kosa linalofuata kutokea.

Ikiwezekana, kwa kadiri inategemea ninyi, ishi kwa amani na watu wote. (Warumi 12:18)

Watoto wako wanaweza kukuelezea au kuwa na uchungu na hasira kali kwako. Unaweza kuhitaji kukabili kijana mwenye hasira. Licha ya nia yako nzuri, hawawezi kushirikiana wakati unaomba msamaha. Unahitaji kuwasiliana na watoto wako, lakini usitarajie waseme, "Sawa, asante," na wakukumbatie. Wataenda kukutazama na kukujaribu. Hii ni kawaida. Tafuta neema ya Mungu kuwa mvumilivu na mwenye upendo.

MPANGO WA HATUA

Ikiwa una mtoto ambaye ana uchungu au chuki kwako, andika maombi ya maombezi kwa Mungu, kwamba atalainisha mioyo yao na kufunga kazi ya Adui.

Jitumie kwa maombi kila siku.

Kanuni ya 4: Msamaha hutolewa bila kikomo.

Ndipo Petro akamwendea akamwambia, "Bwana, ndugu yangu atanikosea mara ngapi, nami nimsamehe? Hadi mara saba?"

Yesu akamwambia, "Sikuambii, hata mara saba, bali hata mara sabini mara saba." (Mathayo 18: 21–22)

Kama wahudumu, hatuwezi kuacha kuwasamehe watoto wetu. Lazima tuwe na mawazo kwamba tutaendelea kuwasamehe, bila kujali wanafanya nini, hata wakati wanatumiza kwa makusudi. Kazi yetu ni kuwapenda na kuwafunza. Ndio, ni ngumu. Kusimama kwenye Neno la Mungu na kuita nguvu za Roho Mtakatifu ni muhimu - na njia pekee tutafanikiwa.

Uzazi ni ngumu. Kwa kweli sio kwa waoga.

Somo la 14

Mkutano wa Familia

Sasa ni wakati wa kufanya upatanisho, kuelezea watoto wako kile ulichojifunza. Katika familia ya wazazi wawili, mume na mke wanapaswa kukutana kwanza kuomba juu na kukubaliana juu ya sheria, matokeo ya kurekebisha, adhabu zinazofaa, na kazi za kila mtoto- *na kuziandika* .

Haufanyi hivyo kwa kufadhaika na tabia na mitazamo ya watoto wako, au kwa sababu unaugua machafuko. Unafanya hivi kwa sababu ni mapenzi ya Mungu. Amefunua ukweli Wake na hamu Yake kwa familia yako, kwa hivyo unafanya mabadiliko kwa kujibu yale uliyojifunza.

Ikiwa mmoja wa watoto wako ana shida kubwa ya uhusiano na mzazi wowote, wazazi wote wawili wanapaswa kukutana kibinafsi na mtoto huyo kabla ya mkutano wa familia kufanyika. Vinginevyo, ikiwa

utakutana na kikundi kizima kwanza na kuanza kuelezea kile utakachofanya, tabia hiyo ya mtoto huyo inaweza kudhoofisha majibu ya watoto wengine.

Fungua mkutano huu wa kibinafsi na sala, kisha nyenyekea kwa unyenyekevu shida ya zamani, na utafute upatanisho na mtoto huyo kwa kumwomba msamaha kwa makosa uliyoyafanya. Kuwa maalum. Baba anapaswa kuanza. Mama huenda baadaye. Kisha mpe mtoto wako nafasi ya kujibu. Walakini, usikasike wakikaa kimya.

Kuwa tayari

Hakikisha una sheria zako, matokeo ya kurekebisha, adhabu zinazofaa, na orodha za kazi zilizoandikwa kabla ya kuanzisha mkutano wa familia. Toa nakala kwa kila mmoja wa watoto wako, isipokuwa watoto ambao bado hawawezi kusoma. Onyesha tu watoto wako wadogo orodha.

Nimekuwa na mikutano mingi ya upatanisho katika ofisi yangu. Ninapenda kuona machozi na umoja ambao Mungu huleta katika mikutano hiyo, jinsi Roho Mtakatifu huwabariki. Lakini sio wakati wote huenda chini kwa njia hiyo. Mara nyingi mtoto hajibu vyema mara moja. Na hiyo ni sawa.

Kwanza, anza mkutano na sala, ukimwomba Mungu msaada na mwongozo wake nyumbani kwako. Akina baba, ongozeni maombi, hata ikiwa haujawahi kuomba mbele ya watoto wako hapo awali. Ndio, labda utawashangaza, lakini fanya hivyo hata hivyo. Wathibitishie kwamba unaomba msaada wa Mungu kufanya mabadiliko haya.

Pili, omba msamaha kwa watoto wako kama kikundi. Waulize wakusamehe makosa yako, dhambi zako, na ukosefu wako wa uelewa wa uzazi mzuri hadi sasa. Hata ikiwa tayari umeomba msamaha kwa mmoja wa watoto mmoja, fanya hivyo tena ili watoto wako wengine waione. Kuuliza msamaha tena, kwa pamoja, inaonyesha unyenyekevu. Na watoto wengine labda waliona umewaumiza na tabia yako. Utambuzi wako mbele ya watoto wote unasisitiza ukweli wako.

Inaweza kusikika kama hii: "Vitu vingine vimeletwa kwa mama na usikivu wangu, vitu ambavyo tumekuwa tukifanya vibaya kama wazazi. Tayari tulikaa na Josh na kumwomba atusamehe

99

Nidhamu ya Kibiblia

kwa kile tumekuwa tukisema na kumfanya. Lakini tunataka kusema hivi kwa nyinyi nyote watoto, kwa kelele na kutofautiana, tunasikitika."

Tatu, wape watoto wako fursa ya kutoa hisia zao, lakini usihitaji. Ikiwa wanashiriki chochote, akina baba, endeleeni kuomba msamaha kwa dhambi zozote maalum ambazo Bwana hufunua kupitia hizo. Mama, kuwa tayari na tayari kuomba msamaha pia. Kumbuka, Baba, mnaongoza mjadala huu na kuweka mambo kwa amani.

Mwishowe, anzisha watoto wako kwa mpango mpya wa nidhamu, ukielezea kabisa sababu zako na sababu za njia hii mpya ya uzazi. Eleza sheria, madhumuni ya matokeo ya kurekebisha, na jinsi na kwanini adhabu itafanyika. Pitia orodha ya kazi pamoja na matokeo. Hakikisha unawasiliana kuwa mabadiliko haya hayafanyiki kwa sababu yamekuwa mabaya. Hautekelezi sheria za kijeshi ghafla.

Pitia somo la 8, "Kanuni za Uchapaji," na somo la 9, "Chanya dhidi ya Kurekebisha."

Miongozo ya Kuelezea Nidhamu

Miongozo ifuatayo itakusaidia kujiandaa kwa mkutano wako. Pitia masomo ili ujitambulishe na kanuni unapoamua unayopanga kusema. Omba Mungu kwa hekima unapojiandaa. Unda maelezo yako mwenyewe kama inahitajika.

1. Eleza kwamba nidhamu ni ya kibiblia, na Mungu anawajibisha kwa njia ya kuwafundisha watoto wako.
2. Eleza tofauti kati ya matokeo ya kurekebisha na adhabu na sababu za kila moja. (Tazama somo la 4.)
3. Eleza ufafanuzi wa mtu mzima aliyekomaa. Kisha eleza kwamba jukumu lako ulilopewa na Mungu ni kuwafundisha kwa upendo kuwa watu wazima waliokomaa. (Tazama somo la 2.)
4. Eleza kwamba familia ni timu, na kila mtu anahitaji kufanya kazi pamoja ili nyumba hiyo iwe kimbilio na mahali pa amani kwa wanafamilia wote.
5. Eleza hitaji na hamu yako ya funzo la Biblia la kila wiki la familia. Wajulishe siku na wakati utafanyika. (Tazama juzuu ya 3, somo la 10 la "Hatua Saba za Mafunzo ya Biblia ya Wiki.")

MPANGO WA HATUA

Andika ufafanuzi ufuatao kwa maneno yako mwenyewe. Ikiwa umeoa, fanyeni hivi pamoja. Usikimbilie kupitia hii. Unahitaji kuelezea wazi mpango wa uzazi wa Mungu kwa watoto wako. Pitia somo la 2 inapohitajika.

Maadili na maadili

100

Craig Caster

Wajibu wa kibinafsi

Kujidhibiti

Funzo la Biblia la Familia

Kujifunza Biblia kila wiki kutasaidia familia yako kuanza upya. Ikiwezekana, kuwa na moja kwa watoto wako wa miaka mitano hadi kumi na tofauti kwa watoto wakubwa. Katika nyumba zingine, akina mama hufanya kazi na watoto wadogo wakati baba hufanya ibada na wazee. Lakini kuwa makini, akina baba. Usitumie hii kama fursa ya kupitisha jambo lote kutoka kwa Mama. Wewe ndiye kuhani wa nyumba yako. Lazima uchukue jukumu hilo kwa uzito sana. Kutimiza jukumu lako kama kiongozi wa kiroho ni moja wapo ya urafiki wa mke wako na amri kwako kutoka kwa Mungu (Waefeso 6: 4).

Mke wangu alimfunza binti yetu masomo ya nyumbani, na kujifunza Biblia ilikuwa sehemu ya mazoea yao ya kila siku. Ningependa kusoma naye Biblia karibu kila siku wakati wa maombi jioni. Nilifanya pia funzo la Biblia la kila juma na watoto wangu hadi walipoondoka nyumbani kwetu.

Kufanya Mpito

Tuma sheria na orodha ya nidhamu katika eneo muhimu la nyumba yako, kama jikoni, lakini sio wazi (kwenye jokofu). Marafiki wa watoto wako wanaweza kuja na kuuliza juu yake, ambayo inaweza kuwafanya watoto wako wasiwe na wasiwasi. Watoto wadogo hawajali unapoiweka, lakini wanapozeeka, huwa nyeti zaidi juu ya vitu kama hivyo.

Weka ndani ya kabati la jikoni, droo, au kabati, na wape watoto nakala zao. Vijana wako labda hawataki kuiweka kwenye chumba chao. Usilazimishe. Tu wape nakala. Labda wataipoteza au kuitupa mbali, ndiyo sababu unachapisha nakala yako mwenyewe.

Onya kwamba ikiwa umekuwa na muundo mdogo nyumbani kwako kabla ya hii, watoto wako hawataruka kwa shangwe kwa mpango wako mpya. Toa neema kwa kutekeleza nidhamu yako kwa wiki ya kwanza au zaidi. Ikiwa umeruhusu kubishana na kujadili zamani, wacha wateleze kidogo kumaliza kazi za nyumbani. Itachukua muda kuvunja tabia mbaya. Wajulishe wanapata mawaidha moja kila siku kwa siku tano zijazo, lakini basi hakutakuwa na mawaidha zaidi.

Ikiwa umeruhusu ugomvi uendelee kwa muda mrefu, utahitaji kutoa kufundisha zaidi. Sasa kwa kuwa umeelezea heshima na kutekeleza matokeo sahihi ya kusahihisha, unaweza kusimamisha mazungumzo ambayo yanakuwa moto kwa kusema kwa utulivu, "Shikilia, mpenzi. Najua hili ni jambo ambalo tulikuwa tukifanya, lakini kumbuka hili ni eneo la kukosa heshima. Ninakuonya sasa hivi

101

ili kuivuta pamoja. ” Halafu, ikiwa wataendelea, unahitaji kufuata na uwape matokeo ya kurekebisha yaliyopangwa tayari.

Ruhusu kipindi cha neema. Lakini baada ya siku tano, wakumbushe kwamba hawatapata maonyo tena.

Tathmini upya inavyohitajika

Mara tu mfumo mpya umekuwa ukiendesha kwa muda, unaweza kugundua kuwa sheria na nidhamu zako zingine hazina haki au ni kali sana. Kuwa mwangalifu kwa mwongozo wa Mungu unapotathmini jinsi mfumo unavyofanya kazi.

Wazazi huwasiliana nami mara nyingi, wakijaribu kuamua ni nini kinachofaa na kisichofaa. Baba wa mtoto wa miaka kumi na saba aliuliza ikiwa saa 9:00 jioni ilikuwa wakati usiofaa wa kulala. Nilimwambia hiyo ni mapema sana kwa umri wake na nikamwuliza mwana jinsi alivyotaka kuchelewa. Wakati mtoto aliuliza saa kumi, baba yake alidhani hiyo ilikuwa sawa. Niliwambia ni vizuri kubadili sheria.

Ikiwa watoto wanapinga vikali, na unafikiri sheria hiyo inaweza kuwa kali sana, mtafute Bwana na upate ushauri. Akina baba, kuwa tayari kusikiliza na kuzingatia maoni ya mke wako. Ukiamua sheria ni kali sana, ibadilishe. Kumbuka, familia yako ni timu.

Mikutano ya Familia ya Mara kwa Mara

Kuwa na mkutano wa kufuatilia kila miezi miwili kwa miezi sita ijayo. Ni muhimu kupata maoni yao. Huenda ukahitaji kukaza maeneo ambayo yameanza kurudi kwenye tabia za zamani. Kuja pamoja kama familia na kujadili mambo haya. Walakini, usifanye wakati huu wa mazungumzo. Bado unasimamia.

Ni muhimu pia kwa mume na mke kuwasiliana mara kwa mara juu ya jinsi mambo yanavyoendelea, kama wakati mke wangu aliniambia juu ya siku yake mbaya ya kusoma nyumbani na Katie na jinsi alivyotatua. Lakini kumbuka, Mama, usimlipue Baba dakika tu akiingia mlangoni na mambo mabaya yote yaliyotokea siku hiyo. Nyumba hiyo inapaswa kuwa kimbilio kwa kila mtu. Jadili nae ni wakati gani mzuri wa kuwasilisha habari.

Jichunguze Mara Nyingi

Wazazi wanahitaji kutathmini maendeleo ya kibinafsi kila wakati. Kwanza, je! Yesu bado ni jiwe la msingi la msingi wako imara? Kama unavyojua, msingi wako wa kiroho (wakati wa ibada ya kila siku) ni jambo muhimu zaidi katika kutimiza kazi yako kama mhudumu.

Pili, endelea kufahamu ubora wa uhusiano wako na kila mtoto. Kila moja ni ya kipekee na inahitaji uhakikisho na nidhamu inayolenga mahitaji yao maalum ya utu. Kamwe usimlinganishe mtoto wako na mtu mwingine yeyote.

Tatu, tathmini maendeleo yako katika maeneo yafuatayo:

- Je! Unajibu kwa upendo au kwa hasira?
- Je! Unawasiliana na upendo kwa kutoa wakati na mapenzi sahihi?
- Je! Unafundisha kwa uaminifu?

102

Craig Caster

- Je! Mfumo wako wa nidhamu unategemea mtindo wa usimamizi wa Mungu?
- Je! Mnafanya kazi kama timu?
- Je! Unakaa sawa na mpango wa mafunzo?

Ikiwa haujui kuhusu mojawapo ya kanuni hizi, rudi kwenye masomo ili upate upya. Ni muhimu kutathmini kwa sababu ikiwa hata mmoja atatoka kwa mpangilio, mpango unaweza kuanza kufunuliwa. Ili kutathmini vyema jinsi unavyofanya, pitia *Kiambatisho S: Tathmini ya Mzazi*.

Ushauri wa Mwisho

Kumbuka kwamba Mungu hubariki utii. Kwa kutumia mfululizo kanuni ambazo umejifunza, utaleta uingiliaji Wake nyumbani kwako. Utaanza kuelewa njia Zake na utawekwa sawa na mapenzi ya Mungu kwamba unaweza kumsikia Akiongea na wewe juu ya jinsi nyumba yako inapaswa kufanya kazi, sheria gani unapaswa kuwa nazo, na mahitaji maalum ya kila mtoto.

Mungu anatamani ufanikiwe kuwafundisha watoto wako katika njia ambayo wanapaswa kwenda. Ni matumaini yangu makubwa kwamba kanuni na zana ambazo umejifunza katika safu hii zitakusaidia kufikia lengo hilo. Kumbuka kutoka juzuu ya 1, Mungu hafanyi kwa muujiza kile ambacho amekuwa ufanye kwa utii.

Tafadhali tembelea tovuti yetu, FDM.world, kwa habari ya ziada na vifaa au kuwasiliana nasi. Mfululizo huu unajumuisha vitabu vya kazi na video kukusaidia kutekeleza kanuni hizi. Mwongozo wa kiongozi unapatikana pia kwa vikundi vidogo au vikubwa.

Sasa nenda ukawahudumie watoto wako. Kwa kweli ni zawadi ulizopewa na Mungu. Na anza kuomba juu ya kuwafundisha wengine katika mambo ambayo umejifunza.

Rasilimali za Kiambatisho

Viambatisho hivi vimejumuishwa kama rasilimali za ziada. Zinapatikana katika idadi zote nne, lakini sio viambatisho vyote vimejumuishwa kwa kila ujazo. Ikiwa ungependa kukagua kiambatisho maalum, pata mahali kilipo kwenye orodha hapa chini.

Kiambatisho A: Barua ya Kujitolea kwa Mzazi	Juzuu 1
Kiambatisho B: Kujitolea Maisha Yako kwa Kristo	Juzuu 1
Kiambatisho C: Kukuza Urafiki wa Kila Siku na Mungu	Juzuu 1
Kiambatisho D: Vitabu Vilivyopendekezwa	Juzuu 1 & 3
Kiambatisho E: Uaminifu na Msamaha	Juzuu 2
Kiambatisho F: Kusikiliza kwa Ufanisi Kujitathmini	Juzuu 2 & 4
Kiambatisho G: Kuboresha Mawasiliano Yako ya Upendo	Juzuu 2 & 4
Kiambatisho H: Kuonyesha Upendo kwa Mtoto Wako	Juzuu 2
Kiambatisho I: Muhimu kwa Wazazi Wenye Wenzi	Juzuu 3
Kiambatisho J: Kuwa Mlezi wa Familia Iliyochanganywa	Juzuu 3
Kiambatisho K: Kuongoza Mtoto kwa Kristo	Juzuu 3

Kiambatisho L: Burudani isiyofaa	Juzuu 3
Kiambatisho M: Tabia ya Nidhamu	Juzuu ya 4
Kiambatisho N: Sheria na Matokeo	Juzuu ya 4
Kiambatisho O: Uimarishaji mzuri	Juzuu ya 4
Kiambatisho P: Orodha ya Chore	Juzuu ya 4
Kiambatisho Q: Maswali ya Maswali kwa Vijana	Juzuu ya 4
Kiambatisho R: Hojaji ya Watu Wazima Wapya	Juzuu ya 4
Kiambatisho S: Tathmini ya Mzazi	Juzuu ya 4
Kiambatisho T: Glossary	Juzuu 1-4

Kiambatisho F

Kusikiliza kwa Ufanisi Kujitathmini

Kamilisha tathmini hii ya kibinafsi kukusaidia kujua zaidi tabia zako za kusikiliza. Jibu kila swali kwa kufikiria na kwa uaminifu.

Tabia za Mawasiliano Zimefunuliwa

#	Je! Unafanya Yafuatayo?	Zaidi ya Muda	Mara kwa mara	Mara kwa mara	Karibu Kamwe
1	Mtafute mtoto wako wakati haukubaliani nao au hawataki kusikiliza?				
2	Zingatia kile kinachosemwa hata ikiwa huna nia ya kweli?				
3	Fikiria unajua mtoto wako anaenda nini sema na uache kusikiliza?				
4	Rudia kwa maneno yako mwenyewe kile mtoto wako amesema tu?				
5	Sikiza maoni ya mtoto wako, hata ikiwa ni hivyo hutofautiana na yako?				
6	Kaa wazi kujifunza kitu kutoka yao, hata ikiwa inaonekana kuwa haina maana?				
7	Tafuta ni nini maana ya maneno wakati ni kutumika kwa njia ambazo hujui kwako?				
8	Fanya uamuzi katika kichwa chako wakati wako mtoto bado anaongea?				
9	Kutoa kuonekana kusikiliza wakati haupo? Ndoto 10 za mchana wakati mtoto wako anaongea?				
11	Sikiza kwa maoni makuu, sio ukweli tu?				

12	Kutambua kuwa maneno hayamaanishi kitu kimoja kila wakati kwa watu tofauti?				
13	Sikiza tu yale unayotaka kusikia, ukifuta ujumbe mzima wa mtoto wako?				

107

Nidhamu ya Kibiblia

Tabia za Mawasiliano Zimefunuliwa (inaendelea)

#	Je! Unafanya Yafuatayo?	Zaidi ya Muda	Mara kwa mara	Mara kwa mara	Karibu Kamwe
14	Angalia mtoto wako wakati anaongea?				
15	Zingatia maana ya mtoto wako badala yake kuliko anavyoonekana?				
16	Jua ni maneno na misemo gani unayoelekea kujibu kihisia?				
17	Fikiria juu ya kile unataka kukamilisha na mawasiliano yako?				
18	Panga wakati mzuri wa kusema unachotaka kusema?				
19	Fikiria juu ya jinsi mtu mwingine anaweza kuguswa na kile unachosema?				
20	Fikiria njia bora ya kuwasiliana (imeandikwa, kuzungumzwa, na / au wakati)?				
21	Daima ujali hisia za mtoto wako hali wakati unazungumza nao (ikiwa ni alisisitiza, huzuni, wasiwasi, uhasama, kutopendezwa, alikimbia, hasira, nk)?				
22	Rekebisha mawasiliano yako na kila mtoto utu?				
23	Fikiria mtoto wako anajua na anaelewa unachowasiliana na / au aliwasiliana nao?				
24	Ruhusu mtoto wako atoe kwa heshima hisia hasi kwako bila kujihami?				
25	Mara kwa mara fanya juhudi kuongeza yako ufanisi wa kusikiliza?				
26	Andika maelezo inapohitajika kukusaidia kumbuka?				
27	Sikiliza kwa karibu bila kuvurugwa na mazingira?				
28	Msikilize mtoto wako bila kuhukumu au kukosoa?				

Tabia za Mawasiliano Zimefunuliwa (inaendelea)

#	Je! Unafanya Yafuatayo?	Zaidi ya Muda	Mara kwa mara	Mara kwa mara	Karibu Kamwe
29	Rudia maagizo na ujumbe kuwa hakika umelewa kwa usahihi?				
30	Kuwa na wasiwasi juu ya kwanini mtoto wako anahisi njia wao?				

Baada ya kujibu maswali thelathini, kamilisha faharisi ya bao kwenye ukurasa unaofuata.

Nidhamu ya Kibiblia

Ufanisi wa Kusikiliza Kiwango cha Kujitathmini cha Kujitathmini

Zungusha au onyesha nambari inayowakilisha kitengo ulichokagua kwenye kila kipengee cha *Tathmini* ya *Kujisikiliza kwa Ufanisi*.

#	Mara nyingi	Mara kwa mara	Mara kwa mara	Nadra
1	1	2	3	4
2	4	3	2	1

3	1	2	3	4
4	4	3	2	1
5	4	3	2	1
6	4	3	2	1
7	4	3	2	1
8	1	2	3	4
9	1	2	3	4
10	1	2	3	4
11	4	3	2	1
12	4	3	2	1
13	1	2	3	4
14	4	3	2	1
15	4	3	2	1
16	4	3	2	1
17	4	3	2	1
18	4	3	2	1
19	4	3	2	1
20	4	3	2	1
21	4	3	2	1
22	4	3	2	1
23	1	2	3	4
24	4	3	2	1
25	4	3	2	1
26	4	3	2	1
27	4	3	2	1
28	4	3	2	1
29	4	3	2	1
30	4	3	2	1
jumla ndogo				

Kokotoa manukuu yako chini, kisha uwaongeze pamoja kwa jumla yako kuu. Tambua kiwango chako cha kusikiliza kwenye ukurasa unaofuata.

JUMLA KUU _____

110

Craig Caster

Kiwango cha Kusikiliza

Andika alama yako kwenye mstari unaofaa hapa chini ili kubaini kiwango chako cha kusikiliza.

110-120: Msikilizaji bora _____

99-109: Juu ya Msikilizaji Wastani _____

88-98: Msikilizaji Wastani _____

77-87: Msikilizaji Haki _____

<77: Maskini kwa Msikilizaji Masikini sana _____

Baada ya kuamua kiwango chako cha kusikiliza, unaweza kuhitaji kutambua maeneo ya kubadilisha. Kamilisha karatasi ya kufanya kazi inayofuata katika *Kiambatisho G: Kuboresha Mawasiliano Yako ya Upendo*, ambayo inapaswa kutumiwa na tathmini hii ya kibinafsi unapoonna mawasiliano yasiyopenda yanaonyeshwa.

Kumbuka: Mwanafunzi wa kweli wa Kristo hajaribu tu kupata maarifa ya kiakili. Mwanafunzi wa kweli anawekeza mwenyewe kujifunza na kuishi kulingana na kanuni ambazo Mungu hufundisha katika Neno Lake.

Uwekezaji wako kwa kujifunza na kuishi kulingana na kanuni ambazo Mungu amekufunulia kupitia nyenzo hii itabadilisha maisha yako kama vile Mungu anataka.

Kiambatisho G

Kuboresha Mawasiliano Yako Ya Upendo

Kamilisha kibinafsi, kisha pitia na ujadili kama wenzi ikiwa mmeoa.

Baada ya kumaliza *Kiambatisho F: Kusikiliza kwa Ufanisi Kujitathmini* na jumla ya alama yako, orodhesha kwa kipaumbele maeneo ambayo unahitaji kubadilisha.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Pitia jinsi upendo ulivyo katika juzuu ya 2, masomo ya 4-10. Orodhesha kwa kipaumbele tabia yoyote isiyo ya kibiblia ambayo umekuwa ukifanya nyumbani kwako. Omba neema ya Mungu na nguvu ya kubadilisha haya.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

9. _____

10. _____

Upatanisho

Ikiwa unaamini hukuwa ukionyesha mawasiliano ya upendo kwa watoto wako (au mtu mwingine), fuata hatua zifuatazo ili upatanishe.

1. Ungama hii kwa Bwana na umwombe akusamehe kwa kutowasilisha upendo kwa mtoto / watoto Wake.

Ikiwa tunakiri dhambi zetu, Yeye ni mwaminifu na wa haki kutusamehe dhambi zetu na kutusafisha na udhalimu wote. (1 Yohana 1: 9)

113

Nidhamu ya Kibiblia

2. Mwambie Mungu kujaza moyo wako na upendo upya kwa mtoto wako / watoto.

Sasa matumaini hayakatishi tamaa, kwa sababu upendo wa Mungu umemwagwa ndani ya mioyo yetu na Roho Mtakatifu ambaye tulipewa. (Warumi 5: 5)

3. Nenda kwa mtoto / watoto wako na fanya maungamo yanayofaa umri .

Kwa mfano, "Ninakupenda, lakini najua sikuwa nikikuonyesha upendo huo kwa maneno yangu. Sikuwa na subira (sina huruma, nk), na ninahitaji kuomba msamaha. Tafadhali nisamehe. Ninakupenda, na ninafurahi sana kuwa mama / baba yako. "

4. Sali na mtoto wako.

Kujitolea

Andika sala ya kujitolea kumtafuta Bwana kwa nguvu Zake za kubadilisha maeneo haya na kuwa mzazi anayetaka Mungu.

Kiambatisho M

Tabia ya Nidhamu

Pitia na mjadili kama wenzi ikiwa mmeolewa.

Kuna mkanganyiko mwingi linapokuja suala la jinsi wazazi wanapaswa kushughulikia mitazamo mibaya. Kiambatisho hiki kitakusaidia kupata mtazamo bora juu ya jinsi ya kushughulikia mitazamo mibaya ya watoto wako. Nini cha kufanya na nini *si* kufanya.

Lazima tuwaruhusu watoto wetu kuhisi vile wanahisi.
Baada ya yote, Mungu alitupa hisia zetu.

Ghadharini, wala msitende dhambi. (Zaburi 4: 4)

Kupata kwa Moyo

Tabia ni kitu tunachofanya au kutofanya, aidha kuvunja sheria au kutofanya kile kinachotarajiwa kutoka kwetu. Tabia zinaweza kubadilishwa kupitia nidhamu / mafunzo, ambayo ni matokeo ya kurekebisha.

Mitazamo hutokana na moyo. Moyo wa mtoto unaweza kubadilishwa tu kupitia nia yao ya kukubali yetu mamlaka, kupokea kutoka kwetu upendo wa Kristo na maagizo ya Mungu kwao.

Moyo wa kuasi ni moyo wa huzuni. Haina amani, furaha, kuridhika, au raha ya kudumu -yote kwa muundo wa Mungu. Ikiwa unajua mtoto wako ana uchungu kwako au anaasi dhidi ya mpango wa Mungu juu ya maisha yao, inahitaji kujitolea kwako kwa sala na uvumilivu, bila maelewano. *Kuafikiana* kunamaanisha mambo kadhaa kwa wazazi:

- Unaruhusu mtazamo mbaya wa mtoto kukukasirisha au kukukasirisha. Unamwakilisha Mungu vibaya kwa njia unayomtendea mtoto wako.
- Unaruhusu tabia mbaya ya mtoto ikuibia amani yako ya ndani.
- Unaruhusu mtazamo mbaya wa mtoto kuamuru jinsi unavyofuata matokeo yako ya marekebisho uliyokubali – au unaongeza.

Watoto wengine hutumia hisia zao kama njia ya ujanja au kulipiza kisasi. Wanajaribu kudanganya wazazi kwa hivyo hawatafuata matokeo ya kurekebisha. Watoto wanaweza hata kujaribu kuwa na hatia wazazi kwa kuwaruhusu kufanya kitu ambacho kwa kawaida hawangewaruhusu kufanya.

Watoto wengine wanajua inawasumbua wazazi wao ikiwa wataonyesha tabia mbaya, ambayo mara nyingi huwafanya waendeleo na tabia hii. Asili yetu ya dhambi ni kulipiza kisasi. Wakati tabia yao ya kukasirika, ya kuchangamka, au mbaya ikikuchochea hasira au huzuni, unaweza kuwa yule anayewahimiza waendeleo na tabia hii ya kitoto, ya ujanja. Inachukua mbili kucheza mchezo huu.

115

Nidhamu ya Kibiblia

Tunapokasirika, inawapa watoto wetu kuridhika ambayo inaharibu ukuaji wa tabia zao, imani yako, na mamlaka yako. Ni muhimu kutokuonyesha mhemko wowote wakati wa kusahihisha watoto wetu au kutoa matokeo ya kurekebisha. Kaa kwenye mpango wa jumla wa nidhamu. Usipojibu kwa njia wanayotaka, ikiwa hautawarudishia mpira, mwishowe wataacha kucheza mchezo huu.

Ikiwa umekuwa ukicheza mchezo huu wa dhambi kwa muda, inaweza kuchukua muda kuachana na tabia mbaya -kwa nyinyi wawili. Vumilia na subiri, na Bwana atapata ushindi.

JAMBO LA KWELI

Mtazamo -mkao au msimamo; hisia; maoni au mhemko.

Tabia -Tendo au njia ya tabia.

Udanganyifu -Kudhibiti au kucheza kwa ujanja, haki, au ujanja, hasa kwa faida ya mtu mwenyewe.

Kulipiza kisasi - Kutia jeraha kwa malipo ya tusi.

Kumbuka, kama mbaya mtazamo zamu katika maskini tabia uchaguzi kama vile kunguruma katika wewe, neno baya, mateke ukuta, au kubamiza mlango, basi kufuata njia na matokeo ya kurekebisha kwa *kuwa* tabia, si tabia.

Bwana ametuagiza kuwafundisha watoto wetu, sio kuumiza kwa kujibu uchaguzi wao wa kitoto na upumbavu. Ikiwa mtazamo wetu ni ule ambao unataka kulipiza kisasi au kuwaumiza kwa njia fulani kwa sababu hawatafanya kile tunachowauliza, hili ni shida *yetu*, sio kosa la watoto wetu. Bwana alitupa watoto hawa, na wakati mwingine ni ngumu kuwalea kwa njia anayotaka. Ikiwa una nia mbaya wakati wa kuwapa matokeo ya kurekebisha, unapaswa kutubu mara moja na uombe msamaha kutoka kwa mtoto wako na Bwana.

Kulipa kisasi hakuwafundishi watoto wetu lakini kunasababisha wao kuwa waovu. Hii itasababisha mgawanyiko kati ya wazazi na watoto.

Mafunzo yanafundisha watoto wetu. Ni haki na haichochevi na hasira au kulipiza kisasi. Inabadilisha na kutengeneza tabia ya watoto wetu bila kuharibu au kuleta mgawanyiko.

Mafunzo = Nidhamu (ambayo ni matokeo ya kurekebisha)

Tabia ya Nidhamu: Majadiliano ya Mzazi Kazi ya nyumbani

Kwanza, pitia na jadili pamoja (ikiwa umeoa) sehemu ya " Tabia za Mafunzo - Sio Mitazamo" katika juzuu ya 4, somo la 5.

Orodhesha kile unaamini ni tabia mbaya kawaida unayoona ikidhihirishwa kwa kila mtoto wako. (Unaweza kila mmoja kutaka kutumia karatasi tofauti kwa zoezi hili.) Ni muhimu kwako, kama mume na mke, kuwa na umoja katika mpango wako wa kushughulikia hili. Jaribu kufafanua tofauti kati ya *mitazamo* yao na *tabia* ambazo zinaweza kutokana na mitazamo hii.

Jina la Mtoto:

Jina la Mtoto:

Jina la Mtoto:

Jina la Mtoto:

Jadili pamoja kama mume na mke jinsi yale unayojifunza yanaweza kubadilisha sheria zozote ulizoanzisha tayari. Je! Ungebadilisha yoyote? Kwa nini au kwa nini? Andika maelezo ukitaka.

117

Craig Caster

Kiambatisho N

Kanuni na Matokeo

Watoto wa kila kizazi wanahitaji sheria na matokeo yaliyofafanuliwa wazi. Omba Mungu akupe hekima unapounda orodha yako ya familia. Tumejumuisha mifano kadhaa hapa na kiolezo kwenye ukurasa unaofuata ili kuunda yako mwenyewe. Kwa maombi fikiria kilicho bora kwa familia yako, na urekebishe sheria za kibinafsi kulingana na umri wa watoto wako na viwango vya uwajibikaji.

Kanuni ya 1 : Kuheshimiana kila wakati.

Matokeo : Chora kitu kimoja kutoka kwenye sanduku la matokeo au orodha.

Kanuni ya 2 : Hakuna kupigana kimwili au kubishana kwa maneno.

Matokeo : Chora kitu kimoja kutoka kwenye sanduku la matokeo au orodha. Ikiwa ni ya mwili, ongeza kizuizi cha chumba cha nusu siku.

Kanuni ya 3 : Kuwa tayari kwenda shule ifikapo 7:15 asubuhi

Matokeo : Amka saa 5:00 asubuhi asubuhi au ulale mapema nusu saa.

Kanuni ya 4 : Safisha fujo zako mwenyewe mara moja.

Matokeo : Chora kitu kimoja kutoka kwenye sanduku la matokeo au orodha na usafishe fujo.

Kanuni ya 5 : Rudi nyumbani kwa wakati uliowekwa kutoka kwa safari iliyoidhinishwa.

Matokeo : Kizuizi cha nyumbani kwa siku mbili.

Kanuni ya 6 : Haki za simu ya rununu hadi saa 8:00 jioni (kwa umri mdogo na idhini).

Matokeo : Hakuna marupurupu ya simu kwa siku mbili.

Kanuni ya 7 : Simu ya rununu isizaliwe shuleni, wakati unaendesha gari, unapofanya kazi ya nyumbani, na kati ya 9:00 jioni na 6:00 asubuhi

Matokeo : Hakuna marupurupu ya simu ya rununu kwa siku tatu. (Ikiwa hauhifadhi simu kwa mwili, unaweza kuangalia muswada wa simu ya rununu kwa nyakati ambazo simu ilikuwa ikitumika.)

Kanuni ya 8 : Matumizi yoyote yasiyofaa ya maandishi ya simu ya rununu, picha, au video. (Jadili maelezo zaidi na watoto wakubwa.)

Matokeo : Kupoteza maandishi, picha, na uwezo wa video kwenye simu ya rununu kwa muda uliopangwa tayari.

Kanuni ya 9 : Haki za uchezaji hadi 9:00 jioni
Matokeo : Hakuna marupurupu ya uchezaji kwa siku mbili.

Kanuni ya 10 : Chumba cha kusafishwa kabla ya kwenda shule na ifikapo saa 11:00 asubuhi mwishoni mwa wiki: vitanda vilivyotengenezwa, vitu vya nje nje ya sakafu, na nguo zinawekwa.
Matokeo : Chora kitu kimoja kutoka kwenye sanduku la matokeo na chumba safi.

119

Nidhamu ya Kibiblia

Kanuni na Matokeo: Orodha ya Familia Yetu

Kanuni ya 1: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 2: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 3: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 4: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 5: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 6: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 7: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 8: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 9: _____

Matokeo : _____

Kanuni ya 10: _____

Matokeo : _____

120

3.											
4.											
5.											
6.											
7.											
8.											
9.											
10.											
11.											
12.											
13.											
14.											
15.											

Kiambatisho O

Kuimarisha Chanya

Kuimarisha vyema ni kutumia chati, grafu, au mfumo mwingine kurekodi tabia ya mtoto, ikifuatana na tuzo zinazoendelea za tabia njema. Sio mzuri sana kwa mtoto mwenye nia kali au haifaidi mtoto anayetii kwa sababu zifuatazo. Pitia na mjadili kama wenzi ikiwa mmeolewa.

- Upendo, sio zawadi au ujanja, ndio motisha wenye nguvu zaidi na njia ya nguvu zaidi ya kujijengea thamani.
- Wazazi wanapaswa kuwa wanapongeza na kuwapongeza watoto wao kila siku kwa sababu wao ni zawadi kutoka kwa Mungu, sio iliyofungwa na utendaji.
- Tabia njema inatarajiwa, sio malipo. Upendo wetu kwao na jinsi tunavyoonyesha haipaswi kubadilika kwa sababu ya kufeli kwao.
- Inaweza kuwa na faida kwa wazazi kutumia motisha maalum kwa mtoto ambaye anajitahidi kushinda udhaifu fulani au changamoto ya kibinafsi, kama vile kutokwa na kitanda au mapambano ya masomo shuleni. Kwa mfano, safari maalum na mtoto au zawadi ya vifaa ikiwa watafanya bidii na kuboresha katika eneo fulani, sio mfumo wa malipo unaoendelea kwa tabia ya kudumu.
- Ikiwa una mtoto anayetii ambaye asili yake imeinama ni kumpendeza mama na baba, wataona mfumo huu unavutia sana. Hata hivyo, kama wana ndugu au dada ambaye si inavyotakikana lakini ina nguvu ya taka bent (nguvu ya taka mtoto), wao kuanza atapewa ndugu zao inavyotakikana na

mapambano pamoja na mali zao binafsi na thamani. Wanaweza kuvunjika moyo kwa urahisi kwa sababu ndugu yao anayetii hupokea zawadi zaidi au uthibitisho.

- Mfumo wa kudumu wa thawabu kwa tabia njema hata kwa mtoto anayetii zaidi anaweza kuweka mazingira ya mawazo ya haki ndani ya mtoto anayetii anapozeeka. Mara tu malipo yanapoondolewa, au kutoridhisha, mtoto anayetii anaweza kuasi kwa kujaribu kudhibiti kurudishwa au kuboreshwa kwa mfumo wa tuzo kwa faida yake. Mtoto amejifunza kutafuta ujira kwanza kwa ubinafsi, na tabia njema imekuwa njia ya malipo. Kazi rahisi zinaweza kutekelezwa ikiwa haziambatani na tuzo. Hii ni kumfundisha mtoto kutumikia tu wakati ina faida ya kibinafsi kwao.

Mtazamo wa mzazi juu ya kutofaulu kwa mtoto wao unapaswa kuwa sawa na wakati mtoto alianza kutembea: kujivunia na kufurahi wakati walipoanza kusimama wenyewe na kuchukua hatua zao za kwanza. Walipoanguka, wazazi waliwachukua kwa upendo na kuwahimiza kujaribu tena, wakiwa na hakika kwamba baada ya muda wangekua, wakomae, na kujifunza kutembea peke yao.

123

Craig Caster

Kiambatisho P

Orodha ya Chore

Hii ni orodha ya kazi ya mfano kwa kikundi chochote cha umri. Tumia kama ilivyo au unda yako mwenyewe ukitumia ukurasa unaofuata.

Chore 1: Kulisha mbwa.
Siku na saa: Kila siku ifikapo saa 5:00 jioni
Jina la mtoto: _____
Matokeo : Sanduku la matokeo au orodha

Chore 2: Toa nje uchafu.
Siku na saa: Jumatano hadi 6:00 jioni
Jina la mtoto: _____
Matokeo : Sanduku la matokeo au orodha

Chore 3: Tupu Dishwasher.
Siku na saa: Kila siku ifikapo saa 7:00 jioni
Jina la mtoto: _____
Matokeo : Sanduku la matokeo au orodha

Chore 4: Pakia Dishwasher.
Siku na saa: Kila siku ifikapo saa 7:00 jioni
Jina la mtoto: _____
Matokeo : Sanduku la matokeo au orodha

Chore 5: Safisha bafu.
Siku na saa: Jumamosi hadi 5:00 jioni
Jina la mtoto: _____
Matokeo : Sanduku la matokeo au orodha

Chore 6: Kata nyasi.
Siku na saa: Jumamosi hadi 5:00 jioni
Jina la mtoto: _____
Matokeo : Sanduku la matokeo au orodha

Chore 7: Ombesha na vumbi chumba cha familia.

Siku na saa: Jumamosi ifikapo saa 8:00 jioni
Jina la mtoto: _____
Matokeo : Sanduku la matokeo au orodha

125

Nidhamu ya Kibiblia

Orodha ya Chore ya Familia yetu

Chore 1: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Chore 2: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Chore 3: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Chore 4: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Chore 5: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Chore 6: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Chore 7: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Chore 8: _____ Siku _____ Wakati _____

Jina la Mtoto: _____ Matokeo : _____

Kiambatisho Q

Hojaji kwa Vijana

Chagua wakati unaofaa wakati kijana wako yuko katika hali ya utulivu, labda wakati wa chakula cha jioni au wakati unacheza mchezo pamoja, kuwauliza maswali yafuatayo. *Kuwa wa kawaida, sio mkali.*

Usiwape watoto wako dodoso tujaze peke yao. Unaweza kulazimika kuwafanya kidogo. Kwa mfano, ikiwa watajibu swali la 3, "Sijui," bonyeza kwa kuuliza, "Unafanya nini katika umri wako hivi sasa, na ni nini muhimu kwako?"

Kumbuka kuwapa muda wa kujibu. Je, si kusema kile wewe kufikiri wanapaswa kujibu, na kabisa hawana kuwabughudhi wao.

1. Je! Neno *ujana* linamaanisha nini?
2. Ujana huanza na kuishia lini?
3. Miaka kati ya miaka kumi na tatu hadi kumi na nane ni wakati wa kufanya nini?
4. Nini ufafanuzi wako wa mtu mzima aliyekomaa, na ni lini mtu anakuwa mtu mzima aliyekomaa?
5. Unafikiria unafanya nini sasa kinachokusaidia kuwa mtu mzima kukomaa?
6. Je! Wazazi wako wana jukumu gani katika maisha yako sasa hivi?

Kiambatisho R

Hojaji ya watu wazima wapya

Jarida hili linaonyesha ukweli wa wazazi dhidi ya udanganyifu unaowezekeka wa mtoto. Maswali yameundwa kwa majadiliano na mtoto wako kabla tu ya siku yake ya kuzaliwa ya kumi na nane na kwa wazazi ambao wana mtoto zaidi ya kumi na nane wanaishi nyumbani. Zinafaa sana wakati zinajadiliwa katika hali ya utulivu.

Kusudi ni kumchochea mtoto wako kufikiria na kuhamasisha uhusiano wa watu wazima zaidi na mtoto wako anapoingia utu uzima. Pia itafunua kile wanachoamini kitabadilika au kimebadilika katika uhusiano wao na wewe na msaada wako kwao.

Weka tarehe na wakati wa kukutana na mtoto wako kujadili maswali haya. Kwanza, muulize maswali mtoto wako na usikilize kwa makini majibu yao. Kuwa mwangalifu usimfanye mtoto wako ahisi wasiwasi na majibu yao, na usiwatie moyo kujibu jinsi wanavyofikiria unataka. Mara tu watakapojibu maswali yote, shiriki nao majibu yako (ukweli). Jadili tofauti kati ya majibu yako, na msaidie mtoto wako kuelewa sababu. Hii inapaswa kufanywa kwa njia ya upendo lakini thabiti ili kuhimiza uwajibikaji wa watu wazima.

1. Wakati wa kumi na nane Mama na Baba wanadaiwa nini mbali na upendo wao?
2. Je! Unaamini sababu wanakusaidia ni kwa sababu wanakupenda? Tafadhali eleza.
3. Je! Wanapaswa kuwa wakifanya zaidi kwako kuliko wanavyofanya sasa? Tafadhali eleza.
4. Je! Wana haki ya kuhitaji chochote kwako ili uendelee kuishi nyumbani kwao? Tafadhali eleza.
5. Ikiwa haukubaliani na kitu wanachokuuliza au wanahitaji kutoka kwako, unapaswa kufanya nini?
6. Ukipuuza ombi lao na kufanya kitu ambacho wameweka wazi kutokufanya, unafikiri wanapaswa kufanya nini? Unapaswa kufanya nini?

129

Craig Caster

Kiambatisho S

Tathmini ya Mzazi

Sasa kwa kuwa umeanzisha muundo wako wa uzazi, ambao unajumuisha zana nne za mafunzo zilizotekelezwa kwa upendo (somo la 4), unaweza kupata nyakati za kushindwa au kuchanganyikiwa na kufikiria mtindo huu wa uzazi haufanyi kazi kwa familia yako. Ikiwa hii itatokea, usiogope na uangalie njia za ulimwengu. Usirudi kwenye tabia za zamani. Badala yake, tumia tathmini hii kugundua chanzo cha kweli cha shida, na kisha uhakiki kanuni katika kila kitabu cha kazi. Pitia na mjadili kama wenzi ikiwa mmeolewa.

Msingi wako wa Kiroho

- Maisha yako ya kujitolea yakoje? Soma Zaburi 1: 1-3. Je! Utatumia maneno kama *kuabudu*, *kusikiliza*, *kushukuru*, *kukiri*, au *kuombea* kuelezea mawasiliano yako ya kila siku na Mungu?
- Je, unasoma na kutafakari Neno la Mungu katika siku ya utulivu kila siku?
- Je! Unamtegemea Mungu na fedha zako na unatoa zaka mara kwa mara?
- Je, vipaumbele vyako ni sawa na matakwa ya Mungu kwako na kwa familia yako?
- Je! Tunda la Roho linaonekana katika maisha yako (Wagalatia 5: 22-23)?

Lazima umtegemee Bwana. Ufunguo sio katika njia zako za uzazi, lakini katika uhusiano na Mungu. Pitia *Juzuu ya 1, Uzazi wa Mabadiliko* ikiwa umepungukiwa katika eneo hili.

Kuwasiliana kwa Upendo

- Je! Unawasikiliza watoto wako kwa ufanisi? Pitia *Kiambatisho F: Kujitathmini kwa Ufanisi Kujitathmini*.
- Je! Umekuwa ukijibu watoto wako katika mwili au kuwajibu kwa upendo?

- Je! Kuna maeneo ambayo unahitaji kuboresha mawasiliano yako au kuomba msamaha kwa watoto wako? Pitia upendo ni nini na sio nini, unapatikana katika juzuu ya 2, masomo 4-10.

Mawasiliano yako na na kuelekea mtoto wako yanaonyesha thamani uliyomtolea. Ikiwa unajitahidi katika eneo hili, kagua *Juzuu ya 2, Mawasiliano ya Upendo* .

Kufundisha Watoto Wako kupitia Uanafunzi na Nidhamu

- Njia bora ya kufundisha ni kwa mfano wa kibinafsi. Unaendeleaje?
- Ikiwa umeoa, je, wewe na mwenzi wako mnafanya kazi pamoja na kusaidiana? Mtindo wako wa usimamizi ukoje? Nani mkuu wa nidhamu?
- Je! Unashikilia sheria zako na unatumia tu matokeo na adhabu iliyotanguliwa mapema, au unasumbuka, ukipiga kelele, vitisho tupu, na kutokwenda sawa kumeingia tena?

131

Nidhamu ya Kibiblia

- Je, wewe kuomba mara kwa mara na watoto wako?
- Je! Umefuata ahadi yako ya kuwa na mafunzo ya Biblia ya kila wiki ya familia?
- Je! Unashida na ufuasi nyumbani kwako? Pitia *Juzuu ya 3, Funza Watoto Wako* .
- Je, ina matatizo nidhamu katika nyumba yako? Pitia *Juzuu ya 4, Nidhamu ya Kibiblia* .
- Je! Unahitaji ufuasi zaidi katika ndoa, usimamizi wa fedha, au eneo lingine? Tembelea ulimwengu wa FDM kwa rasilimali zaidi.

Mungu anakupenda, na anawapenda watoto wako. Lazima umwamini. Hakukupa watoto wasio sahihi. Hajakupa kazi zaidi ya uwezo wako wa kutimiza anapomtumaini Yeye na kutii mapenzi yake.

Kurudi kwenye Orodha

Je! Mungu amefunua maeneo katika uhusiano wako wa kifamilia ambapo umeteleza? Ikiwa ndivyo, fuata hatua zilizoorodheshwa hapa chini ili kurudisha nyumba yako kwenye kozi.

1. Ungama kwa Mungu, ukikiri udhaifu wako, makosa, au kufeli kwako.
2. Pokea msamaha wa Mungu. Mruhusu akukumbatie katika mikono yake ya upendo na neema.
3. Tubu kwa kuachana na makosa yako na ujitoe kutembea kwa kutii mapenzi yake.
4. Omba msamaha kutoka kwa watoto wako, ikiwa ni lazima.
5. Kuwa tayari kuwasamehe watoto wako, kama vile Mungu katika Kristo amekusamehe wewe.

Kiambatisho T

Kamusi

Ufafanuzi huu umechukuliwa kutoka *Kamusi mpya ya Kimataifa ya Webster ya Lugha ya Kiingereza*, Kampuni ya G & C Merriam, na *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno*, Spiros Zodhiates, Wachapishaji wa AMG.

kaa : Kukaa, kubaki, kuendelea mahali, kuvumilia bila kujitoa.

uwajibikaji : Kwa kuzingatia kutoa akaunti, kujibu, taarifa inayoelezea mwenendo wa mtu.

onyo : *Nouthesia* (Kigiriki). Onyo, mawaidha, neno lo lote la kutia moyo au kukemea, ambalo husababisha tabia sahihi (Waefeso 6: 4). Ni wazo la kuwa na ushawishi wa kurekebisha kwa kumpa mtu uelewa.

shauku ya kupenda au **kupenda sana** : *Homeiromai* (Kigiriki). Kutamani mtu kwa shauku na bidii, na, akiunganishwa na upendo wa mama, imekusudiwa hapa kuonyesha mapenzi ya kina sana na ya kulazimisha yasiyoweza kuzidi (1 Wathesalonike 2: 8). Maandishi ya zamani juu ya makaburi ya watoto waliokufa wakati mwingine yalikuwa na neno hili wakati wazazi walitaka kuelezea hamu yao ya kusikitisha ya mtoto aliyekufa mapema sana .

idhinisha : Ili kuendelea kujaribu, chunguza kabla ya idhini ya hatua yako.

wenye kiburi au **wenye kiburi** : Kuwa na majivuno; kuhisi au kuonyesha kujiona, kujali wengine. Kiburi; kujipa cheo cha juu, au umuhimu usiofaa.

mtazamo : mkao au msimamo; hisia, maoni au mhemko.

hubeba vitu vyote : huzaa, *stego* (Kigiriki). Kuficha, kuficha. Upendo huficha makosa ya wengine, hufunika. Huzuia chuki kama meli inazuia maji au paa mvua.

tabia : Kitendo au njia ya tabia.

kuamini : *Pisteuo* (Mgiriki). Kuwa na imani na, au kushawishika kabisa na jambo fulani. Inaonyesha mtazamo wa matumaini yanayotarajiwa.

bila lawama : Kosa, anayeweza kusimama uchunguzi wa wakosoaji. Unapoendelea mbele kwa kutii mapenzi ya Mungu, unabadilishwa kuwa sura ya Kristo, na tabia yako ya kimungu inadhihirika kwa wengine.

kujisifu : Kuzungumza juu yako mwenyewe, au vitu vinavyohusu wewe mwenyewe, kwa njia ya kujisifu; kujivunia.

walete : *Ektrepho* (Kigiriki). Kulisha, kukuza, kulisha (Waefeso 6: 4). Kulea, kulea, kukuza hadi kukomaa kama watoto, kwa maana ya kufundisha au kuelimisha.

Nidhamu ya Kibiblia

kushtakiwa, kusihi, kusisitiza : *Martyromenoi* (Kigiriki). Inamaanisha "utoaji wa ukweli" na inawezekana ililenga kufikisha majukumu ya kuelekeza zaidi ya baba. Baba mzuri huhimiza na kutoa mwongozo, ambayo mama hufanya pia.

kuadibu au **nidhamu** : *Paideia* (Kigiriki). Marekebisho au mafunzo. Kuna matokeo kwa kila kosa; aina fulani ya mafunzo / marekebisho yatafuata. Imetumika katika Waefeso 6: 4.

kudanganya : Kupora au kuiba kama wakati uporaji unachukuliwa vitani. Ilitafsiriwa kama "kuchukua mateka" katika Kolosai 2: 8 NASB. Kwa hali hii ni kuwaibia waamini utajiri kamili walionao katika Kristo kama umefunuliwa katika Neno, pamoja na nguvu na uingiliaji wake.

tunza : Kuangalia, kuzingatia, kuhudumia, kulainisha kwa joto, kuwaka moto kama ndege wanaowafunika watoto wao kwa manyoya (Kumbukumbu la Torati 22: 6), kutunza kwa upendo nyororo, kukuza kwa

uangalifu. Iitafsiriwa kama "utunzaji wa zabuni" katika 1 Wathesalonike 2: 7 NASB.

mawasiliano : Kitendo cha kuwasiliana ni kubadilishana mawazo, ujumbe, au habari.

kukiri : Kukubaliana na Mungu kwamba kile ulichofanya bila kujua au kwa makusudi ilikuwa dhambi.

matokeo : Hiyo ifuatavyo kutokana na kuvunja sheria. Unapokuwa na sheria, lazima kuwe na matokeo ya kurekebisha kwa kuvunja sheria hiyo.

kudhibiti : Kutumia nguvu juu ya, kutawala au kutawala, kuzuia, nguvu ya kuzuia.

uso : *Paniym* (Kiebrania). Ina maana halisi ya *uso* (Mwanzo 43:31; 1 Wafalme 19:13) lakini pia inamaanisha mwonekano wa mhemko wa mtu au mtazamo kama kudharau (Yeremia 5: 3), mkatili (Kumbukumbu la Torati 28:50), mwenye furaha (Ayubu 29:24), amedhalilishwa (2 Samweli 19: 5), anaogopa (Isaya 13: 8). Maandiko yanaonyesha sura mbaya (Mathayo 6:16) na nzuri (Zaburi 4: 6).

ukaidi : Wakati mtoto anaasi dhidi ya mamlaka na nidhamu inayofuata tendo lao la kijinga la kutokukomaa.

unajisi: Kuchafua, kutoa uchafu; au fisadi.

kwa kujitolea: Mtakatifu, mcha Mungu, mtakatifu, aliyejitolea kwa Mungu. Hii inaelezea uhusiano wako wa kudumu na Kristo. Unapojitolea, au kujitolea kwa Mungu, uhusiano huo ndio chanzo cha maisha matakatifu.

kwa bidii : Usikivu wa kudumu; uthabiti na bidii katika kuomba somo au shughuli; kushtakiwa kwa umakini na juhudi; sio mzembe au mzembe.

mwanafunzi (kitenzi): Kuingiza Neno la Mungu ndani ya mioyo ya watoto wetu kupitia mfano na mafundisho, kuwafundisha kusali na jinsi ya kuwa na uhusiano na Mungu (mafunzo ya kiroho ya maadili na maadili).

mwanafunzi (nomino): *Mathetes* (Kigiriki). Mwanafunzi, mwanafunzi, au mwanafunzi. Lakini inamaanisha zaidi katika Agano Jipya. Ni mfuasi anayekubali mafundisho aliyopewa na kuifanya kanuni yake

134

Craig Caster

mwenendo. Katika Kigiriki cha Kijadi, "mwanafunzi," ambaye hajifunza tu ukweli kutoka kwa mwalimu lakini mambo mengine kama mitazamo na falsafa. *Mathetes* inaweza kuitwa "student- rafiki," Ni yule hana tu kukaa katika darasa kusikiliza mihadhara bali mwenye kufuata mwalimu kujifunza maisha pamoja na ukweli na kuendelea huchukua tabia ya mwalimu.

uanafunzi / ufundishaji : Urafiki wa makusudi ambao tunatembea pamoja na wanafunzi wengine ili kutiana moyo, kuandaa, na kupeana changamoto kwa upendo kukua hadi kukomaa katika Kristo. Hii ni pamoja na kumwezesha mwanafunzi kufundisha wengine pia.

ufuasi (moja kwa moja): Maagizo-uanafunzi ni wakati unaoweka kando kuwa na ibada (mafunzo ya Biblia) na watoto wako. Ni shughuli iliyopangwa ambayo inahusisha familia.

uanafunzi (isiyo ya moja kwa moja): Ufundishaji-uanafunzi hutokea wakati Mungu anapotoa fursa ya majadiliano yasiyo rasmi au yasiyopangwa ya mambo ya kiroho. Hii inamaanisha mzazi yuko makini, akiona fursa hizo.

nidhamu (ya watoto): Kuweka tabia za mtu mzima aliyekomaa (Waefeso 6: 4), ambazo ni maadili, maadili, uwajibikaji wa kibinafsi, na kujidhibiti; tabia ya mafunzo.

kukata tamaa : *Athumeo* (Kigiriki). Neno kuu ni *thumos* , ambayo inamaanisha "mwendo mkali au shauku ya akili, kama hasira, ghadhabu, au ghadhabu." Kuongeza *a* (alpha) kabla inafanya hasi, maana yake "bila" shauku; kukata tamaa, kufadhaika katika akili, na inaonyesha kupoteza ujasiri (Wakolosai 3:21).

ujenzi : *Oikodome* (Kigiriki). Kujijengea faida ya kiroho au maendeleo ya mtu mwingine, iliyotumiwa kuonyesha ujenzi wa nyumba au muundo.

kutia moyo au **kufariji** : Kutia msukumo, msaada; fariji wakati wa shida au wasiwasi, faraja inayotuliza iliyoundwa kuchangamsha na kuhamasisha tabia sahihi.

vumilia vitu vyote : kuvumilia, *hupomeno* (Kigiriki) , *Kukaa* chini, kuvumilia chini, kuteseka, kama mzigo wa taabu. Uvumilivu wa subira, ukishikilia ardhi yake wakati hauwezi tena kuamini wala kutumaini.

wivu : Kutoridhika au kutokuwa na wasiwasi mbele ya ubora wa mtu mwingine au bahati nzuri, ikifuatana na kiwango fulani cha chuki na hamu ya kumiliki faida sawa; malalamiko mabaya.

himiza : *Parakleo* (Kigiriki). Kuita upande wa mtu, kusaidia; kumtia moyo, kumshauri, au kumsihi mtu afanye jambo. Tunapaswa kuja pamoja na watoto wetu na kuwasaidia kukua katika mambo ya Bwana.

imani : *Pisteuo* (Kigiriki). Kuwa na imani, tumaini; haswa kushawishiwa kama kitu. Hii ni zaidi ya kutoa idhini ya akili; inamaanisha kutenda juu ya kile kinachoaminika.

upumbavu : Ukosefu wa tabia, upungufu wa ufahamu, wasio na hekima, wasio na akili, wasio na akili, wenye ujinga, ukosefu wa uamuzi.

135

Nidhamu ya Kibiblia

achana : Kukana. Kila siku linganisha vipaumbele vyetu na Neno la Mungu, ambalo linaweka mapenzi yake juu yetu.

mpole : Inaonekana, inafaa; usawa, haki, wastani, uvumilivu, sio kusesitiza barua ya sheria. Inadhihirisha ujali huo ambao unaonekana kibinadamu na kwa busara katika ukweli wa kesi.

ukweli : *Dokimion* (Kigiriki). Kitu ambacho kimejaribiwa na kupitishwa. Kutumika kwa metali ambazo zilikuwa zimepitia mchakato wa utakaso ili kuondoa uchafu wote.

kutukuza : Kutafakari, kuheshimu, kusifu; kumpa heshima au heshima kwa kumweka katika nafasi ya heshima.

kichwa : Mkuu au mtu anayeongoza ambaye wengine wako chini yake. Mfano wa watu, mfano, mume kwa uhusiano na mkewe (1 Wakorintho 11: 3; Waefeso 5:23) kwa kuwa wao ni mwili mmoja (Mathayo 19: 6; Marko 10: 8), na mwili mmoja unaweza kuwa na mwili mmoja tu kichwa kuelekeza; Kristo kwa uhusiano na Kanisa Lake, ambalo ni mwili Wake, na viungo vyake ni viungo vyake (1 Wakorintho 12:27; Waefeso 1:22; 4:15; 5:23; Wakolosai 1:18; 2:10, 19) ; ya Mungu katika uhusiano na Kristo (1 Wakorintho 11: 3). Mungu Baba ameteuliwa kama kichwa cha Kristo (Wakolosai 2:10; Waefeso 1:22).

moyo : *Kardia* (Kigiriki). Kiti cha tamaa, hisia, mapenzi, tamaa, msukumo; akili.

moyo : *Lebab* (Kiebrania). Akili, mtu wa ndani (mapenzi, mhemko). Neno hasa linaelezea tabia nzima ya mtu wa ndani.

huumiza : Inaweza kusababisha mtu kuwa na uchungu kuelekea wengine. Inaweza pia kuathiri uhusiano wetu na Mungu na mchakato Wake wa utakaso katika maisha yetu. Ikiwa tutaruhusu uchungu ugeuke kuwa uchungu, hii itaathiri neema ya Mungu inayohitajika kutembea na kukua kiroho, na inaweza kuathiri vibaya wale walio karibu nasi. Waebrania 12:15 inasema, "Tukiangalia kwa makini asije mtu akapungukiwa na neema ya Mungu; isije mizizi yoyote ya uchungu ikachipuka ikasababisha shida, na kwa hii wengi wanachafuliwa. "

mnafiki : Mtu anayefanya uwongo, au ni bandia; mtu anayedhani na kusema, au kutenda, chini ya tabia ya kujifanya.

kutoa : kitenzi hii ina wazo la kugawana kitu, ambayo mtu tayari anakuwa katika sehemu.

uadilifu : Inaonyesha useja wa moyo, sio nia mbili; yule anayetembea kulingana na mapenzi ya Mungu na anaonyesha mfano wa haki yake.

kwa haki : Kwa uadilifu na uaminifu, haki, unyofu wa tabia na tabia, kila siku unatamani kuishi maisha kulingana na yale yanayompendeza Mungu. Unapojua Neno la Mungu, unaweza kuhukumu yaliyo sawa na mabaya.

aina : *Chrestos* (Kigiriki). Kufanya mema; Inaashiria kuwa mpole, mwenye huruma, mwenye huruma, mwenye neema, na tabia nzuri tofauti na mkali, mgumu, mkali, mwenye uchungu, au mkatili. Wazo la ubora wa maadili.

ujuzi : *Epignosis* (Kigiriki). Ushiriki kamili katika kupata maarifa, na kuyatumia.

uvumilivu au **uvumilivu** : Kuwa na hasira-ndefu, kinyume cha hasira ya haraka; inajumuisha kutumia ufahamu na uvumilivu kuelekea watu. Inahitaji sisi kuvumilia hali, bila kupoteza imani au kukata tamaa.

upendo : *Agape* (Kigiriki). Jibu la moyo wa Mungu kwa wenye dhambi wasiostahili. Upendo wa Mungu ulionyeshwa kwa kujitolea kwa faida ya vitu vya upendo Wake, Mwanawe akileta msamaha kwa mwanadamu. Sifa muhimu ya Mungu hutafuta masilahi ya wengine bila kujali matendo ya wengine; inajumuisha Mungu kufanya kile Anachojua ni bora kwa mwanadamu na sio lazima kile mtu anachotamani. *Agape* anachagua kupenda bila masharti.

upendo : *Phileo* (Mgiriki). Jibu la roho ya mwanadamu kwa kile kinachovutia kama ya kupendeza. Tofauti na *agape* na huzungumza juu ya heshima, heshima kubwa, na mapenzi ya zabuni na ni ya kihemko zaidi. Upendo wa urafiki; imedhamiriwa na raha ambayo mtu hupokea kutoka kwa kitu cha upendo huo. *Phileo* ni upendo wa masharti.

fanya wanafunzi (kitenzi): *Matheteuo* (Kigiriki). Kufanya mwanafunzi (Mathayo 28:19; Matendo 14:21); kufundisha (Mathayo 13:52) kwa kusudi la kufanya mwanafunzi. Sio sawa kabisa na "kufanya waongofu," ingawa inaelezewa kwa hakika. Neno hili *hufanya wanafunzi* waweke mkazo zaidi juu ya ukweli kwamba akili, pamoja na moyo na mapenzi, lazima yashindwe kwa Mungu kwa kuwaelekeza waumini wapya juu ya jinsi ya kumfuata Yesu, kujitiisha kwa enzi ya Yesu, na kuchukua utume wa huduma ya huruma. Inajumuisha pia kuwaleta watu katika uhusiano na Yesu kama wanafunzi kuwafundisha na kuwafanya wachukue nira yake ya kufundisha kama mamlaka (Mathayo 11:29), kukubali maneno Yake kama ya kweli, na kujitiisha kwa mapenzi Yake kama yaliyo sawa.

kudanganywa : Kudhibiti au kucheza kwa njia za ujanja, zisizo za haki, na za ujanja, haswa kwa faida ya mtu mwenyewe.

tafakari : Kuomboleza, kutamka, au sauti za kunung'unika, kama kusoma nusu kwa sauti au kuzungumza na wewe mwenyewe, kuingiliana na maandishi ili iweze kuingia ndani ya akili yako. Kama begi la chai linaloingia ndani ya maji linapenya ndani ya kioevu, kwa hivyo kutafakari juu ya Maandiko kunajaza akili zetu. Katika ulimwengu wa kibiblia, kutafakari haikuwa mazoezi ya kimya.

waziri (nomino): Mtumishi au mhudumu, yule anayesimamia, anayetawala, na anayetimiza.

waziri (kitenzi): Kurekebisha, kudhibiti, na kuweka utaratibu; kutumikia, kutoa huduma kwa mwingine; kufanya kazi kwa Bwana kama mtumishi.

maadili : Imefafanuliwa na nini ni sawa na sawa kwa maoni ya Mungu.

kutofurahi uovu : Unapooa mtu akianguka dhambini au akifanya kosa, haufurahi au kulipiza kisasi kwao.

muuguzi : Kitendo cha uuguzi, kunyonya, kulisha, kufundisha; kitu ambacho kinalisha, kusambaza na lishe; kuelimisha au kukuza, kuendeleza maendeleo ya mtu au kitu (1 Wathesalonike 2: 7).

Nidhamu ya Kibiblia

kamili au **kukomaa** : *Teleios* (Kigiriki). Lengo au kusudi; kumaliza, ambayo imefikia mwisho wake, muda, kikomo; kwa hivyo, kamili, kamili, bila kutaka chochote (Waefeso 4:13).

mafunzo kamili : *Katartizo* (Kigiriki). Kuweka kitu katika hali yake inayofaa, kuanzisha, kuandaa kwa hivyo haina upungufu katika sehemu yoyote.

kutesa : Kufuata kwa njia ya kuumiza, kuhuzunisha, au kutesa; kukandamiza; kuweka juu na ukatili; kusababisha kuteseka.

uwajibikaji wa kibinafsi : Uwezo wa kujitunza mwenyewe; kufuata mambo ambayo umejitolea kufanya, au vitu vinavyohitajika, bila mtu mwingine yeyote kukulazimisha; kuchukua umiliki, kuwajibika na kukubali uwajibikaji kwa matendo yako.

nguvu : *Dunamis* (Kigiriki). Nguvu ya nguvu au uwezo wa kufanya kile ambacho ni Mungu tu anayeweza kufanya.

adhabu : Kiasi kilichopimwa cha maumivu ya kuhamasisha, au kuadhibiwa kwa adhabu. Adhabu ni sehemu ya mpango wa jumla wa nidhamu, lakini ni tofauti na matokeo ya kurekebisha. Adhabu humchochea mtoto kujitoa kwa mamlaka ya wazazi na kukubali matokeo ya kurekebisha.

kusudi : Matokeo au lengo linalotarajiwa au linalotarajiwa.

kuguswa : Kutenda kwa kujibu kichocheo au kichocheo, kutenda kinyume.

kuguswa katika mwili : Mkristo akijibu hali kwa njia ya dhambi, katika tabia ya tabia yao ya zamani iliyoanguka, au akijibu kwa nguvu na uelewa wao badala ya nguvu na hekima ya Roho Mtakatifu.

kukemea : Kumhukumu, kumthibitisha mtu katika makosa.

kufurahi katika ukweli : Kuwa na furaha kubwa; kufurahi kwa kile kilicho kweli kulingana na ahadi za Mungu.

tubu : Kutatua; kurekebisha maisha ya mtu kama matokeo ya majuto ya dhambi zake; kujuta kwa yale ambayo mtu amefanya au amecha kufanya mbele za Mungu. Kugeuka na kwenda mwelekeo mwingine; kubadili mawazo, mapenzi, na maisha yanayosababisha mabadiliko ya tabia; kufanya mambo kwa njia nyingine.

jibu : Tenda vyema au vyema.

kujibu kwa upendo : Kujibu mwongozo wa ndani, upendo, hekima, na nguvu ya Roho Mtakatifu.

kulipiza kisasi : Kuumiza kwa kulipiza tusi.

thawabu : Thamani kubwa ya thamani.

kugawanya sawa : Kukata kitu sawa sawa na vile unavyofanya katika useremala, uashi, au kwa kukata kipande cha kitambaa ili kushonwa pamoja.

138

Craig Caster

mkorofi : Sifa ya ukali; mkali, mkali, mbaya, asiye na adabu, au mwenye kukera kwa namna au vitendo.

kanuni : Kutawala, kusimamia, kuongoza, kuchunga, na kuongoza. Kwa kumaanisha hii inamaanisha kutunza kitu, kuwa na bidii, kufanya mazoezi.

mijelede : Inatia ndani mateso yote ambayo Mungu huwapangia watoto Wake, ambayo kila wakati imeundwa kwa faida yao. Inajumuisha anuwai ya majaribu na dhiki, ambayo Yeye huamuru kwa ushauri na ambayo hufanya kazi ya kuu dhambi na kukuza imani.

tafuta na uweke akili yako : Vitenzi visivyo na maana, vinavyoonyesha hatua ni mchakato wa kuendelea. *Kutafuta* kunamaanisha "kutafuta na kujitahidi kupata." *Weka akili yako* inahusu mapenzi, mapenzi, na dhamiri (Wakolosai 3: 1-2).

tafuta kwanza : Amri ya kufanya na usiache kamwe (Mathayo 6:33).

tafuta njia yako mwenyewe : Kufuatilia kile kinachofaa zaidi maslahi yako mwenyewe bila kujali jinsi matendo yako au njia zako zinawaathiri wengine. Kutotaka kupokea maoni, ambayo ni pamoja na maagizo kutoka kwa mtazamo wa Mungu.

kujidhibiti : Uwezo wa kujitawala kihisia, kimwili, na kiroho; uwezo wa kutoleta kila wakati njia ya upinzani mdogo.

kujitafutia mwenyewe : Kufanya vitu kwa njia yetu wenyewe, tukitumia yetu au hekima ya ulimwengu huu katika kufanya uchaguzi.

kuzima : Kizuizi cha chumba bila marafiki, simu, redio, kompyuta, michezo, au iPod.

dhambi ya utume : Tunatenda dhambi tukitenda kwa mamlaka yetu wenyewe. Mungu anasema usifanye hivyo, na tunafanya hivyo hata hivyo. Kwa mfano, Mungu anasema usiibe (Waefeso 4:28), lakini tunaiba.

dhambi ya kukosa: Tunatenda dhambi kwa kutotenda yaliyo sawa na Mungu. Anatuamuru kufanya kitu, na tunaamua kutokufanya au, kwa ujinga, tunawatendea watoto wetu kulingana na kile tunachohisi ni bora, sio kufanya mapenzi ya Mungu. Kwa mfano, Mungu anasema tusamehe, lakini tunakataa.

msimamizi : Mwangalizi; Meneja; mtu ambaye hufanya kama mlinzi, msimamizi, au msimamizi.

somo : Kitenzi kisichojulikana; amri ya kufanya na kuendelea kufanya. Inaashiria kuendelea kwa bidii, kuwa na bidii, kufanya kila juhudi kufanya bora, kuwa na hamu na bidii katika kutimiza lengo.

mtiifu : *Hopotasso* (Kigiriki). Mtazamo wa hiari wa kujitoa, kushirikiana, kuchukua jukumu, na kubeba mzigo.

hafikirii ubaya : *Logizomai* (Kigiriki). Inatumiwa kama neno la uhasibu, linalomaanisha kuweka vitu pamoja katika akili ya mtu, kuhesabu au kujumlisha, kujishughulisha na mahesabu.

Imekamilishwa kwa kila kazi njema : Mungu anatarajia tuelewe mapenzi yake na tupewe nguvu ya kufuata kwa utii.

139

Nidhamu ya Kibiblia

treni juu : *Chanak* (Kiebrania). Kujitolea au kuweka kando kwa huduma ya kimungu (Mithali 22: 6).

mafunzo : *Paideia* (Kigiriki). Kuadhibu, kwa sababu mafundisho yote yanayofaa kwa watoto wenye dhambi wa wanadamu yanajumuisha na inamaanisha nidhamu, marekebisho, kama vile Bwana anavyokubali (Waefeso 6: 4). Nidhamu ambayo inasimamia tabia. Pia kusababisha kukua kama unavyotaka; kutengeneza au kuwa tayari au ujuzi.

kubadilishwa : *Metamorphoó* (Kigiriki). Kutoka kwa ambayo tunapata neno *metamorphosis* . Kubadilika kuwa kitu tofauti kabisa, kama kiwavi na kipepeo.

maadili : Kanuni au vitendo unavyoishi. Tabia yako inaonyesha kile unathamini zaidi.

voids : Kitu ambacho kimeachwa. Mungu ameweka ndani yetu mahitaji ya kihemko ambayo ni muhimu kama yetu ya mwili. Ikiwa hatuna hewa ya kupumua, maji ya kunywa, na chakula cha kulisha miili yetu, mwishowe tutakufa. Mungu ameweka mahitaji ya ukuaji wa kihemko ndani ya kila mtoto. Ikiwa haijafikiwa, zinaweza kusababisha shida kubwa za kihemko na kisaikolojia kama mtu mzima.

Kwa mfano, mtoto ana mahitaji fulani ya ukuaji wa kihemko ambayo lazima yastahiliwe kupitia mamlaka ya upendo, na nidhamu inayofaa thabiti. Ikiwa mahitaji haya yameathiriwa au hayatolewi, tupu huundwa ndani ya mtoto. Hii mara nyingi hufanyika kwa sababu wazazi hawaelewi majukumu yao waliyopewa na Mungu au kiwango cha ushawishi wao kwa mema au mabaya. Watoto wengi hawawezi kutambua kinachokosekana – utupu ni nini – lakini watajaribu kukijaza kwa kitu fulani. Ukosefu wa upendo wa kweli na nidhamu inayofaa inaweza kumfanya mtoto awe katika hatari ya ulevi au shida za kihemko na kisaikolojia ambazo husababisha tabia mbaya. Ikifuatwa, maagizo ya kibiblia yanaweza kutoa uhusiano mzuri na mtoto wako na mtu mwenye afya ya kihemko kwa mtoto wako.

hila : *Methodia* (Kigiriki). Ambayo sisi hupata neno *Mbinu* . Inaonyesha ujanja, ujanja, na udanganyifu. Neno hilo mara nyingi lilikuwa likitumika kwa mnyama mwitu ambaye anajificha kwa ujanja na kisha kumtia mawindo yake bila kutarajia. Mbinu mbaya za Shetani zimejengwa karibu na wizi na udanganyifu.

Maelezo ya mwisho

1. *Kamusi mpya ya Kimataifa ya Webster ya Lugha ya Kiingereza* , Toleo la Pili Lisilofupishwa (Springfield, MA: G & C Merriam Company, Publishers, 1939).
2. *Kamusi Mpya ya Kimataifa ya Webster* .
3. HA Ironside, *Maelezo juu ya Kitabu cha Mithali* (Neptune, NJ: Loizeaux Bros, 1908), 309.
4. *Kamusi Mpya ya Kimataifa ya Webster* .
5. *Kamusi Mpya ya Kimataifa ya Webster* .
6. Spiros Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno: Agano Jipya* (Chattanooga, TN: Wachapishaji wa AMG, 2000), 1372.
7. William MacDonald na Arthur Farstad, *Ufafanuzi wa Biblia Waaminio: Toleo la Pili* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 2016), 2146.
8. Andrew Murray, *Siri ya Mwamini wa Utakatifu* (Bethany House Publisher, 1984), kama alinukuliwa katika *Hazina ya Mungu ya Fadhila* (Tulsa, OK: Honor Books, 1995), 422.
9. John MacArthur, *Maoni ya Agano Jipya la MacArthur: Waefeso* (Chicago, IL: Moody Press, 1986), 319.
10. Gerhard Kittel, Geoffrey W. Bromiley, na Gerhard Friedrich, *Kamusi ya Theolojia ya Agano Jipya* , juz. 5 (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1964), 596, toleo la elektroniki.
11. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Mafunzo ya Neno* , 1017.
12. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno* , 562.
13. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno* , 948.
14. "Utafiti wa Wafungwa wa Gereza la Serikali, 1991," Idara ya Sheria ya Merika, Ofisi ya Mipango ya Haki, Ofisi ya Takwimu za Sheria, imepatikana Juni 2, 2020, <https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/SOSP191.PDF>.
15. *Webster New International Dictionary* .
16. *Kamusi Mpya ya Kimataifa ya Webster* .
17. *Kamusi Mpya ya Kimataifa ya Webster* .
18. Deb Lawrence, "Sheria za Mali za Mtoto Mtoto (Ushuhuda wa Dhambi Ya Asili)," *Prokope* , (Novemba / Desemba 1992): 3, <https://bible.org/illustration/property-laws-oddler>.
19. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno* , 160.

kuhusu mwandishi

Mpumbavu. Mwanafunzi aliye na ugonjwa wa shida. Mhitimu wa shule ya upili na kiwango cha kusoma cha darasa la tatu . Mume asiyejua na baba mnyanyasaji. Wote walielezea Mchungaji Craig Caster wakati mmoja katika maisha yake, lakini Mungu alikuwa na mpango tofauti kwake. Licha ya hofu ya Craig ya kuongea mbele ya watu, Mungu alimwita kwenye huduma ya wakati wote mnamo 1994. Alitoka kwa imani bila elimu rasmi au shahada ya seminari. Aliwekwa wakfu mwaka 1995 na tangu hapo ameandika vitabu vinne; alifundisha wanaume wengi; nasaha mamia; iliongozwa isitoshe kwa Kristo; na kufundisha maelfu kupitia semina za ndoa na uzazi, mafungo ya wanaume, na mikutano ya wachungaji kote Amerika na kimataifa. Yote kwa neema na nguvu za Mungu.

Ingawa Craig alimpa Yesu maisha yake mnamo 1979, mabadiliko yake yalianza alipoanza kukaa ndani ya Yesu na Neno Lake kila siku. Anaamini kweli Yesu anatamani uhusiano wa karibu na kila mmoja wetu. Maisha yake hubadilishwa milele kwa sababu anafuata uhusiano huu na anamtegemea Kristo kabisa.

Kuwa na Moyo

Ikiwa unajitahidi kuamini kwamba Mungu anaweza kufanya kazi na kupitia maisha yako, pata moyo na hadithi ya Mchungaji Craig. Usiruhusu dhambi zako za zamani, ulemavu wa kujifunza, hofu ya kufundisha au kusema, au ukosefu wa elimu kukuzuie wewe kuwa mtiifu kwa wito wa Mungu maishani mwako. Mungu anatamani kukufanya uwe mwanafunzi wake, na ikiwa umeoa au una watoto, anataka kukufanya uwe mwenzi na mzazi anayemheshimu. Neema yake ni ya kushangaza na haina kikomo. Anakupenda na anatamani kutukuzwa kupitia wewe.

Ahadi ya Mungu Kwako

Asante Mungu kwa ahadi zake nyingi na utoaji. Tafakari ahadi zake kutoka kwa maneno ya "Simoni Petro, mtumwa na mtume wa Yesu Kristo."

Kwa wale ambao wamepata imani sawa na sisi kwa haki ya Mungu wetu na Mwokozi Yesu Kristo:

Neema na amani ziongezwe kwenu katika kumjua Mungu na Yesu Bwana wetu, kama uweza wake wa kimungu umetupa sisi vitu vyote vinavyohusu uzima na utauwa, kwa kumjua yeye aliyetuita kwa utukufu na fadhila, ambayo kwayo. tumepewa ahadi kubwa na za thamani sana, ili kwa hizo mpate kushiriki katika tabia ya Kiungu, mkiepuka uharibifu ulioko duniani kwa tamaa.

Lakini pia kwa sababu hii, mkijitahidi sana, onzeni imani yenu wema, kwa wema maarifa, kwa maarifa kujizuia, kwa kujizuia uvumilivu, kwa uvumilivu utauwa, kwa utauwa wema wa kindugu, na kwa upendo wa kindugu upendo. Kwa maana ikiwa mambo haya ni yako na yamejaa, hautakuwa tasa wala kuzaa matunda katika kumjua Bwana wetu Yesu Kristo. (2 Petro 1: 1-8)

143

Craig Caster

Kuhusu Wizara za Uanafunzi wa Familia

Huduma za Wanafunzi wa Familia (FDM), huduma isiyo ya faida iliyoanzishwa mnamo 1994 na mwanzilishi na mkurugenzi Mchungaji Craig Caster, inajitahidi kusaidia, kuelimisha, na kufundisha mwili wa Kristo kuhudumia familia. Ili kutimiza lengo hili, FDM hutoa vitabu vya kazi, video zinazounga mkono, na vifaa vya mkondoni kwa masomo ya kibinafsi, vikundi vidogo, utafiti wa kikundi cha nyumbani, na uanafunzi wa mtu mmoja mmoja. Wanafanya semina juu ya ndoa, uzazi, uelewa wa vijana, na upangaji wa uanafunzi wa kanisa.

Lengo la huduma ya FDM ni kuwahimiza, kuwafundisha, na kuwaandaa viongozi wa makanisa ya Kikristo kukuza maono ya uanafunzi na kutoa vitabu vya kazi vya kibiblia kuwasaidia kuhudumia familia zao za kanisa. Tangu 1995, maelfu ya watu wamekamilisha masomo ya ndoa na uzazi, na mamia ya makanisa ndani ya Amerika na nje ya nchi wamehudumia makutano yao kwa kutumia vifaa vya FDM. Huduma yao pia husaidia familia nyingi kupitia rasilimali za mkondoni za bure zinazopatikana katika FDM.world.

FDM wanahudumu kimataifa katika nchi kama Urusi, Ukraine, Cuba, Mexico, Afrika, Singapore, Japan, na China. Pata maelezo zaidi katika FDM.world.

